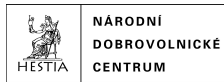

Vzdělávání poskytovatelů - pracovníků přímé péče v oblasti standardů kvality sociálních služeb ve
Středočeském kraji

OP RLZ

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

Dobrovolnictví v Domovech pro seniory

Příklady dobré praxe

Praha 2008

Sestavila

Klára Aronová

**a tým koordinátorek dobrovolníků
Domovů pro seniory Středočeského kraje**

HESTIA, o. s.

Na Poříčí 12, 110 00 Praha 1

tel.: 224 872 075-7, e-mail: hestia@hest.cz, www.hest.cz

Centrum pro kvalitu a standardy v sociálních službách

NVF, o.p.s, Opletalova 25, 110 00 Praha 1

tel.: 224 500 583, 585, www.cekas.cz

Obsah	str.
Slovo úvodem	5
1. Dobrovolnictví v domovech pro seniory	7
2. O projektu „Management dobrovolnictví v zařízení sociálních služeb“	8
3. Podmínky pro realizaci dobrovolnického programu v zařízení pro seniory	9
4. Příklady dobré praxe domovů pro seniory Středočeského kraje	15
Domov seniorů Dobříš	16
Domov Březnice	27
Domov Jankov	32
Dům seniorů Mladá Boleslav	42
Domov seniorů Nové Strašecí	49
Domov Rožďalovice	52
LUXOR Poděbrady	60
Centrum Rožmitál pod Třemšínem	68
Domov V Zahradách Zdice	76
Domov Sedlčany	81
Domov seniorů Úvaly	98
Domov Hostomice – Zátor	103
Domov seniorů Jenštejn	112
5. Závěr	116
Kontakty	118
Seznam domovů pro seniory	118
Tým spolupracovníků projektu	120

Obsah CD

(třetí strana obálky)

Fotodokumentace:

37 fotografií z publikace v barevném provedení

Vzory materiálů pro práci s dobrovolníky:

Smlouva (dohoda) o dobrovolné činnosti

Dotazník pro zájemce o dobrovolnou činnost

Pokyny pro dobrovolníky – jak hovořit se starými lidmi

Mlčenlivost

Propagační letáky

Čestné prohlášení dobrovolníka

Kodex dobrovolníka

Osnova výcviku pro dobrovolníky

Osvědčení o účasti v programu

Manuál o dobrovolnické činnosti v domově

Registrační karta dobrovolníka

Souhlas zákonného zástupce

Záznamový arch pro dobrovolníky

Slovo úvodem

Každý může pomoci (v Centru Rožmitál pod Třemšínem)

Představte si... Žijete ve svém světě, třeba už ani nepoznáváte své blízké, úplně jistě nevíte, co zde děláte, ani kdo vás sem dal, jestli to, co před vás právě postavili, je snídaně nebo večeře a kdo jsou ti divní lidé okolo vás.

Najednou přijde chlupatý psí kamarád, kterému je jedno, kdo jste nebo kdo jste byli, jak vypadáte, jaké máte starosti a zdravotní problémy, neohlíží se na to, jestli býváte občas trošku nevrlí. On je tu proto, aby vás zahrnul svou láskou, aby se s vámi pomazlil a dal vám naději, že všechno ještě není úplně ztracené.

A právě toto se děje u nás v Centru Rožmitál pod Třemšínem vždy, když k nám zavítá sdružení Pessos, které se věnuje canisterapii, se svými pejsky Čendou a Ebinkou. Musím zdůraznit, že jejich činnost je čistě dobrovolná a bezplatná. Ovšem o to větší mají radost nejen pejsci odměnění piškoty a tisícem pohlazení, ale věřím, že i jejich majitelky. Vždyť většinu z nás snad ještě dokáže štěstí druhých potěšit víc než to vlastní.

Kateřina Matějčková, Centrum Rožmitál pod Třemšínem

Význam zavedení dobrovolnictví do sociálního zařízení z pohledu ředitelky

Vstupem do projektu „Management dobrovolnictví v zařízení sociálních služeb“ financovaného Evropskou unií byl nastaven program, který byl pro naše zařízení nový.

Vzhledem k tomu, že dobrovolnictví chápu velmi pozitivně, aktivně jsem se zapojila a spolu se sociální pracovníci se z nás staly koordinátorky dobrovolníků v rámci rčení „ve dvou se to lépe táhne“. Nutno říci, že se to velmi osvědčilo, protože pro jednoho pracovníka je vše velký obnos práce, který musí zvládnout vedle svých pracovních povinností.

Získání dobrovolníků v naší společnosti je velmi obtížný úkol, zvláště v malém městě, kde není střední škola, většina obyvatel dojíždí za prací a zařízení je mimo město, bez možnosti veřejné dopravy.

Když jsme získali první dobrovolníky, zažívali jsme velmi příjemné pocity, zvláště když dobrovolnictví v naší společnosti ještě nezaujímá významné místo.

V začátku projektu bylo naší povinností i zájmem zjistit, jak dobrovolníky přijmou naši zaměstnanci. Bylo pro mne velkým překvapením, že reakce byla zcela pozitivní, pracovníci chápali přítomnost dobrovolníků jako pomoc pro jejich pracovní výkon a navíc zpestření jejich každodenní činnosti.

Navíc jsem přesvědčena, že v zavedení dobrovolnictví je pro pracovníky i pozitivní pocit, že sociální zařízení nestojí stranou vývoje, že nestagnuje a navíc, že záslužná práce všech zaměstnanců domova se dostane tímto více do povědomí širší veřejnosti.

Pro klienty je přítomnost dobrovolníků jednoznačně přínosem. Po počátečních rozpacích, kdy si někteří klienti nebyli příliš jisti, zda je dobrovolnice nebudou ovlivňovat např. svým náboženským vyznáním, politickým přesvědčením atd., došlo k porozumění a klienti již nedočkavě vyčkávají další návštěvy. Já doufám, že se činnost neukončí a bude se více rozvíjet, bude častější.

V přítomnosti dobrovolníků v sociálním zařízení cítím velké pole působnosti, zvláště u imobilních klientů, kteří potřebují přítomnost dalších osob co nejvíce, aby jim obohatili jejich život. Stále hledáme oblasti, kde bychom mohli najít dobrovolníky. Jsem přesvědčena, že úředníci by jistě občas rádi vyměnili svůj stůl za pobyt v sociálním zařízení, že řadoví občané potřebují překonat ostych a zapojit se do hnutí, které je potřebné a záslužné v celém světě. Zde vidím prostor pro Národní dobrovolnické centrum ve vytvoření databáze zájemců o dobrovolnickou činnost, ve které by zařízení měla zdroj eventuelních dobrovolníků.

Závěrem bych chtěla poděkovat zřizovateli za vstup do tohoto projektu, kterým nám bylo umožněno se seznámit a zapojit do dobrovolnictví, a Národnímu dobrovolnickému centru Hestia děkuji za trpělivost a snahu nás do dobrovolnictví zasvětit.

Zejména setkávání koordinátorů bylo velkým přínosem v předávání nápadů, zkušeností a poznatků mezi jednotlivými účastníky a uvítali bychom pokračování projektu a setkávání koordinátorů.

Alena Káčová, ředitelka Domova pro seniory Hostomice – Zátor

1. Dobrovolnictví v domovech pro seniory

Zákon o sociálních službách klade důraz na zvyšování kvality péče. Standardy kvality hovoří například o tom, že klienti rezidenčních zařízení by měli žít jako jejich vrstevníci běžným způsobem života, měli by být součástí okolního společenství a jejich život by měl být důstojný při zachování schopnosti prosazovat svoje práva.

Jednou z možností, jak přirozeně a nenásilně naplnit uvedené zásady, jsou dobrovolníci, tedy lidé, kteří bezplatně nabídnou část svého času, energie a schopností.

Dobrovolníci mohou s obyvateli domovů pro seniory trávit volný čas nasloucháním a rozhovory, doprovodit je na vycházky, pomoci při pořádání různých akcí nebo administrativní a manuální výpomocí v prostorách zařízení a jeho okolí. Spektrum dobrovolnických činností je velice široké a otevřené novým nápadům.

Ne všude jsou podmínky pro činnost dobrovolníků ideální, některé domovy jsou umístěny na odlehlém, dopravně obtížně dostupném místě, jinde je patrná nedůvěra a obavy personálu z přítomnosti „cizích“ lidí v domově.

Tato publikace ukazuje, že přes zmíněné bariéry je možné dobrovolníky v domovech pro seniory přijímat, zapojit do činností domova a do péče o klienty. Dobrovolník je neformálním, ale pozorným hodnotitelem kvality péče, je nezávislý na vedení domova a je svobodnější než rodinný příslušník či stážista a zároveň je pro něj kvalitní komunikace a autentické mezilidské vztahy jednou z hodnot, proč se do dobrovolné činnosti zapojil.

Tato publikace je výstupem projektu, ve kterém byla ověřována metodika práce s dobrovolníky v rezidenčních zařízeních pro seniory. Poskytuje základní informace o metodické práci s dobrovolníky, o možných bariérách, které ohrožují dobrovolnictví, a zejména nabízí příklady dobré praxe domovů, ve kterých se podařilo dobrovolníky najít, přijmout a začlenit do každodenního života klientů i personálu.

2. O projektu „Management dobrovolnictví v zařízení sociálních služeb“

Projekt „Management dobrovolnictví v zařízení sociálních služeb“, který byl zahájen na podzim roku 2006, byl zaměřen nejprve na seznámení pracovníků domovů pro seniory se smyslem dobrovolnických programů. Před zahájením projektu bylo osloveno 37 domovů, jejichž zřizovatelem je Středočeský kraj, a byla jim nabídnuta účast. Do projektu bylo vybráno 20 zařízení, která projevila zájem začít s dobrovolnickým programem, v patnácti z nich přistoupili k jeho realizaci.

Na počátku proběhlo zmapování podmínek v jednotlivých domovech, a to z různých hledisek – umístění domova, okolí domova, otevřenost domova okolí, postoj vedení domova a pracovníků k projektu dobrovolnictví, komunikace uvnitř domova, vnější vlivy a jiné. Informace o individuálních podmínkách každého zařízení byly důležité jak pro vytváření dobrovolnických programů, tak pro další práci s dobrovolníky.

Každé zařízení vybralo z řad svých pracovníků koordinátora dobrovolníků, který měl program po dobu jeho trvání na starosti. První rok byl věnován přípravě koordinátorů a vytvoření dobrovolnických programů, ve druhém roce byla zahájena samotná realizace programů. Vedle metodických postupů, jak pracovat s dobrovolníky, které získal každý koordinátor dobrovolníků na kurzu, vycházely dobrovolnické programy především z individuálních podmínek každého zařízení.

V průběhu programu byly kroky a postupy konzultovány, a to jak individuálně, tak na společných supervizních setkáních koordinátorů dobrovolníků z jednotlivých zařízení. Cílem pilotních dobrovolnických programů bylo nastavit v každém zařízení takové podmínky, které umožní pokračovat ve spolupráci s dobrovolníky i po skončení projektu.

Celý projekt a jednotlivé programy byly zároveň posuzovány nezávislým hodnotitelem. Výsledky této externí evaluace, která se zaměřovala jak na pozitiva a příležitosti v jednotlivých zařízeních, tak na překážky a bariéry, které brzdí spolupráci s dobrovolníky a jejich zapojení do činnosti zařízení, jsou rovněž součástí publikace.

Výstupy z evaluace nabízejí pohled na domovy pro seniory nebo zařízení podobného typu obecně. Poukazují na podmínky, na které je třeba dbát, rozvíjet je a pečovat o ně, aby dobrovolníci do zařízení přišli, zapojili se do jeho aktivit a v domově se cítili dobře.

3. Podmínky pro realizaci dobrovolnického programu v zařízení pro seniory

(výstupy z externí evaluace projektu)

Domovy pro seniory jsou zařízení rezidenčního typu s jasně definovanou strukturou, s vymezenými druhy poskytovaných služeb, s danou hierarchií a vymezenými rolemi jednotlivých pracovníků. Pokud chceme včlenit do této struktury nový program, v tomto případě dobrovolnický program, je třeba ho přizpůsobit podmínkám daného zařízení.

Podle dosavadních zkušeností lze vývoj dobrovolnického programu shrnout do třech fází:

První fáze – příprava a zavádění dobrovolnického programu do organizace trvá cca jeden až dva roky. Na podrobném zmapování vstupních podmínek závisí úspěšnost celého programu. Je třeba počítat s tím, že úvodní fáze vyžaduje množství cíleně nasměrované energie a zároveň trpělivosti. Program, který v jiném zařízení dobře funguje, je pouze příkladem a námětem a nelze ho překopírovat do jiné organizace, ani shora nařít. Dobré přijetí a zakotvení dobrovolnického programu úzce souvisí s dobrým porozuměním jeho smyslu. Tuto „mentální transformaci“ nelze obejít a často ani urychlit, proto je tento proces nezbytný. Dobrovolnický program v organizaci by měl být založen na dobrovolném rozhodnutí všech zúčastněných stran – dobrovolníků, dobrovolnického centra i organizace. V každém případě vyžaduje tato fáze od všech zúčastněných stran vzájemnou důvěru a vstřícnost pro hledání vhodné formy spolupráce, tvořivý potenciál a určitou dávku entuziasmu pro hledání nových způsobů a cest a trpělivost při překonávání počátečních problémů a potíží.

Druhá fáze – znamená stabilizaci a začlenění dobrovolnických aktivit do chodu zařízení. Po dobře provedené první fázi programu s sebou obvykle přináší druhá fáze pocit úlevy a určitou stabilizaci. V každém případě tato fáze znamená přechod od pilotního hledání k rutinní praxi. Předpokladem jejího dobrého zvládnutí je dobře provedená evaluace první fáze. Evaluace by měla přinést informace o tom, co je v programu funkční, co se osvědčilo a v čem je třeba udělat změnu. V obecných výstupech jsou výsledky evaluace dobrovolnických programů v zařízeních zdravotní a sociální péče podobné, konkrétní informace vypovídají o odlišnostech mezi zařízeními i mezi jednotlivými regiony.

Třetí fáze – souvisí se zapojením dobrovolnických činností do programů kvality péče. Základní charakteristikou této fáze je viditelná změna v přijetí dobrovolnického programu tak, že personál systematicky spolupracuje s dobrovolníky a zapojuje je do týmové komplexní péče. Tím se maximálně zhodnocuje vklad dobrovolnického programu, který se tak může promítnout do zvyšující se úrovně péče o klienty i služeb zařízení.

Domovy, které se zapojily do projektu „Management dobrovolnictví v zařízení sociálních služeb“ a měly zájem vytvořit si vlastní dobrovolnický program, se většinou nacházely v nulté či první fázi. Na počátku bylo třeba zaměřit se na ty faktory a zmapovat ty podmínky, které by mohly realizaci projektu bránit nebo ji komplikovat.

Dále uvádíme nejdůležitější faktory úspěšnosti projektu:

Vnější faktory, které mají vliv na zahájení dobrovolnického programu, jsou poloha, tedy dostupnost domova, informovanost a osvěta blízké veřejnosti o dobrovolnictví a dobrovolnických programech a v současné době i změny, které probíhají v souvislosti se zákonem o sociálních službách – zavádění standardů kvality, vzdělávání pracovníků, apod.

- **poloha, dostupnost domova**

Umístění domova je jedním ze základních faktorů, které mají vliv na nábor a výběr dobrovolníků. Lze říci, že snazší situaci mají domovy umístěné ve městě, kde jsou dostupné školy, spolky, zájmové organizace a jiné instituce, v nichž lze hledat potenciální dobrovolníky a celkově dostupnost domova není ničím omezena. Jak ale ukazují zkušenosti z projektu, je možné navrhnout a realizovat dobrovolnický program i v domově, který je špatně dostupný – nachází se na okraji města nebo leží v obci s malým počtem obyvatel.

Dislokace domova v místě prakticky bez možnosti dopravy je potenciální problém, který může brzdit rozvoj dobrovolnického programu. Jednou z možností, a dá se říci i nutností, je možnost dobrovolníky do domova dovážet. V tomto případě je nutné počítat se zvýšenou náročností programu jak po stránce finanční, tak po stránce časové.

Cestu k novým dobrovolníkům rovněž usnadní navázání předchozí dobré spolupráce s nějakým subjektem v nejbližším městě (škola, zájmový klub, nezisková organizace...), případně přímo s vedením města či obce, kde je domov umístěn. Partner, který bude jakousi „prodlouženou rukou“ pro stabilní kontakt domova s vnějším světem, může pomoci zprostředkovat nábor nových dobrovolníků.

Poloha zařízení a špatná dopravní dostupnost jsou jedním ze zásadních externích limitů a bariér pravidelného působení dobrovolníků.

Horší dostupnost domova vzhledem k okolním městům je objektivní bariérou, jejíž překonávání je možné pouze za předpokladu, že bude dobře připravené řízení programu a spolupráce s personálem na všech potřebných úrovních v domově tak, aby koordinátorka mohla věnovat potřebnou část své kapacity na informovanost veřejnosti a nábor nových dobrovolníků.

- **změny v sociálních službách – zákon o sociálních službách**

Skutečnost, že projekt probíhal v době, kdy v platnost vstoupil zákon o sociálních službách, ovlivnila v řadě zařízení průběh dobrovolnického programu. Zákon klade na zařízení a zejména jeho vedení větší nároky s cílem zlepšit kvalitu sociálních služeb. V praktické rovině bylo důsledkem změn časté střídání pracovníků, větší vytíženost pracovníků studiem nových předpisů a doplňováním potřebné kvalifikace. V těchto podmínkách se dostávaly dobrovolnické programy a působení dobrovolníků na „druhou kolej“ zájmu.

Tuto skutečnost vyvažovalo v některých zařízeních porozumění personálu a vedení domova smyslu dobrovolnických programů. Jejich přesvědčení o přínosu dobrovolnického programu ke kvalitě poskytovaných služeb je dobrým vkladem do budoucího rozvoje programu.

Výraznou bariérou, která ovlivnila nejen průběh projektu, ale i aktuální úroveň a podobu dobrovolnického programu, byly personální změny probíhající v roce 2007 v některých zařízeních, v důsledku kterých se zvýšilo procento personálu, jenž neměl dostatečné informace o fungování dobrovolnického programu. Jedním z nutných předpokladů pokračování dobrovolnického programu je průběžné informování o projektu a systematická práce koordinátorky s personálem.

- **informovanost veřejnosti o dobrovolnictví**

Jako problematická oblast se potvrdil nábor dobrovolníků ve městě a okolí, kde veřejnost o dobrovolnických programech nebyla doposud informována a setkala se s touto činností poprvé. K tomu se přidává na některých místech obtížná komunikace s místní komunitou a nutnost dojíždění dobrovolníků z jiné obce či města.

Tato podmínka klade velký nárok na osvětovou a náborovou činnost ze strany koordinátorky a na systémovou podporu ze strany vedení. Jednou z možností, jak podpořit povědomí o dobrovolnictví, je nalezení partnera v obci či blízkém okolí, který by v osvětové práci o dobrovolnictví systematicky pomáhal.

V oblastech, kde je malá informovanost veřejnosti o dobrovolnictví, je třeba počítat i nadále s většími nároky na nábor dobrovolníků v okolí, s průběžnou osvětou a informováním veřejnosti, což může dlouhodobě limitovat časové možnosti a rezervy koordinátorky. Proto by bylo vhodné podpořit koordinaci dobrovolníků ještě druhou osobou tak, aby byly vzájemně zastupitelné.

Vnitřní faktory, které mohou pozitivně nebo při jejich absenci negativně ovlivnit průběh dobrovolnického programu, jsou informovanost a porozumění personálu principům dobrovolnického programu, podpora ze strany vedení domova, systém organizace a koordinace programu a stanovení cílů a práce s potenciálními riziky.

- **informovanost a porozumění personálu principům dobrovolnického programu**

Dobrá informovanost a systematická příprava personálu má značný vliv na aktivní spolupráci s dobrovolníky (nestačí pouze porozumění a rozhodnutí vedení domova a koordinátorky). Vnitřní bariérou dobrovolnických aktivit pro klienty je malá motivovanost personálu, bez jehož spolupráce není spolehlivá a efektivní činnost dobrovolníků možná.

Malá nebo žádná ochota personálu podílet se na rozvoji dobrovolnického programu je jednoznačným limitem pro rozšiřování programu směrem k novým typům dobrovolnických činností. Tato bariéra se ukazuje hlavně v kontextu s kreativitou dobrovolníků, přicházejících s novými nápady. Jejich úspěšné zavedení a realizace předpokládá v první řadě dobře fungující komunikaci a spolupráci s personálem.

Tato bariéra se rovněž může projevit jako celkově pasivní očekávání personálu, že dobrovolnický program bude fungovat a rozšiřovat se dál automaticky bez jejich aktivity a spolupráce.

Významným rizikem pro dobrovolnický program může být fakt, že část personálu neporozumí dobře smyslu a principům programu a má tendence využívat neplacené dobrovolníky na jinak placenou práci. Dobrovolnická činnost by tímto způsobem mohla být zdiskreditována, což by mohlo výrazně znesnadnit získávání nových dobrovolníků.

Předpokladem pro další úspěšný rozvoj programu je zaměření koordinátorek na práci s personálem ve smyslu vytvoření interního vztahu k dobrovolníkům a dobrovolnickému programu, tedy to jsou „naši“ dobrovolníci a „náš“ program, „jaký si ho uděláme, takový ho budeme mít“.

- **vedení domova**

Pro zavedení jakýchkoliv nových změn do činnosti zařízení je nutná podpora změn ze strany vedení domova. Uvědomění si náročnosti procesu práce s dobrovolníky, porozumění smyslu a principům dobrovolnického programu, vyčlenění alespoň části úvazku koordinátora dobrovolníků a jeho systematická podpora ze strany vedení domova, to jsou nezbytné podmínky pro realizaci dobrovolnického programu.

I v této oblasti se objevily při realizaci projektu některé překážky. Vedení domova nepracuje s termíny „rizika a bariéry“, což činí dobrovolnický program těžko uchopitelným hlavně pro personál, který je odpovědný zároveň za dobrou přípravu a výběr klientů pro dobrovolníky. V realizaci programu se to následně projevuje jako obtížnost nebo nemožnost najít a definovat skutečné příčiny neúspěšných kroků nebo nerealizovatelnosti, což může navozovat pocity frustrace ze zbytečného investování energie do něčeho, co není efektivní a smysluplné.

Rovněž příliš direktivní přístup a přílišné omezení koordinátorky v jejích pravomocích omezuje rozvoj dobrovolnického programu do jeho optimální podoby.

- **systém organizace a koordinace programu**

Časová i obsahová náročnost práce koordinátorky dobrovolníků, která v domově vykonává v plném úvazku svou základní profesi, může být zřetelným limitem pro další rozvoj programu, který vyžaduje systematickou práci s veřejností, průběžný nábor dobrovolníků a průběžnou mapovací a evaluační práci s personálem domova.

Z dotazníků pro personál domovů vyplývá, že kromě přínosu dobrovolnických činností oceňují právě systém koordinace celého programu, tedy fakt, že koordinátorka je zároveň zaměstnancem domova, což umožňuje program lépe systémově uchopit a začlenit do procesů komplexní péče.

Výhodou a významným pozitivním faktorem do budoucna je vyškolení dvou koordinátorek dobrovolníků v rámci zařízení – vzájemná podpora, zastupitelnost a rozdělení zodpovědností a kompetencí na dvě osoby. Tato investice se vyplatí za předpokladu uvědomění si významu role koordinátora a rozsahu jeho práce, a to jak ze strany samotné koordinátorky, tak ze strany vedení domova.

- **stanovení cílů a práce s potenciálními riziky**

Důležitým faktorem je lepší a vědomější dohledání hranic dobrovolnických činností, definice a práce s potenciálními riziky, a to jak ze strany koordinátorek, tak i vedení domova. Stanovení dobrovolnických činností s ohledem na potřeby klientů a reálnou situaci domova je jednou z klíčových aktivit při tvorbě dobrovolnického programu.

Naplánovaný dobrovolnický program by měl mít rámcově stanovený cíl a pojmenovaná rizika a bariéry, která by mohla vést k jeho neuskutečnění.

Jedním z možných rizik, se kterými je třeba do budoucna systematicky pracovat, je dobré proškolení dobrovolníků ve vymezení jejich role jako dobrovolníka, včetně jejich kompetencí a pravomocí, aby nedocházelo k zasahování do práce odborného personálu. V této oblasti práce s dobrovolníky může koordinátorka s výhodou využít dobrého porozumění a ochoty personálu.

Nedostatečná informovanost a nemotivovanost klientů k zapojení do dobrovolnických aktivit může být dalším z limitujících faktorů, jehož odstranění je v rukou řadového personálu ve spolupráci s koordinátorkou.

Rizikovým faktorem pro udržení dobrovolníků se může stát nedostatečná zpětná vazba o tom, jak jejich činnost vnímá personál. Z evaluačních dotazníků vyplývá, že polovina dobrovolníků si postojem personálu není jistá.

Vytváření dobrovolnických programů je neustálý proces, který se mění v závislosti na změnách klientů, pracovníků nebo dalších změnách souvisejících s poskytovanou službou.

Nikdy nelze předem eliminovat veškerá rizika, která se při práci s dobrovolníky mohou objevit, lze se ale dobře připravit pojmenováním zřejmých bariér a prací s nimi.

4. Příklady dobré praxe domovů pro seniory Středočeského kraje

V kapitole Příklady dobré praxe představuje 13 domovů pro seniory svůj dobrovolnický projekt. Každý příklad začíná **popisem domova**, jeho umístěním, zaměřením a počtem klientů. Tyto údaje jsou důležité nejen proto, aby si čtenář mohl udělat představu o zařízení, ale je podstatný také z hlediska dobrovolnického projektu.

Dále je uveden u každého domova **model dobrovolnictví**, kde jsme ponechali prostor pro individuální odlišnosti každého projektu, abychom doložili, že dobrovolnictví má řadu možných podob.

Jinak bude probíhat dobrovolnický projekt v obci s malým počtem obyvatel, kteří dojíždějí za prací mimo obec, a jinak ve městě, ve kterém se nacházejí školy, spolky a jiné instituce, kde je možné hledat dobrovolníky. Jak ukazuje zkušenost z uvedených zařízení, je to možné v obou případech. Každý domov přináší svůj individuální příklad a jedinečné zkušenosti, které s dobrovolníky načerpal. Velmi cenné jsou zkušenosti a příklady jednotlivých zařízení hlavně v oblasti činností dobrovolníků, které ukazují, co všechno mohou dobrovolníci v domovech dělat a kdo všechno mohou dobrovolníci být.

Popis dobrovolnického projektu zpracovaný koordinátorkou dobrovolníků za každý domov je vždy doplněn o **zhodnocení projektu v domově** pohledem externí nezávislé evaluace.

Příklady dobré praxe nejsou vyčerpávajícím souhrnem informací, ale jen příklady, jak dobrovolnictví může fungovat.

Domov seniorů Dobříš

poskytovatel sociálních služeb

Posláním domova je poskytování odborných zdravotních a sociálních služeb pro seniory a občany, kteří se ocitli v nepříznivé sociální situaci, občany s trvalými změnami zdravotního stavu nebo pro občany, kteří již nemohou dále setrvat v domácím prostředí, a to v podmínkách blízcích se běžnému způsobu života vrstevníků.

Obr. 1 – Domov seniorů Dobříš

Popis domova

Domov seniorů Dobříš byl otevřen 8. ledna 2002. Domov má dvě podlaží, veškeré prostory jsou bezbariérové, k dispozici jsou dva výtahy. Kapacita celého domova je 91 lůžek, z toho 33 jednolůžkových pokojů a 29 dvoulůžkových pokojů. Všechny pokoje jsou vybaveny vlastním sociálním zařízením, sprchovým koutem, polohovací postelí nebo válendou, vkusným nábytkem, TV, lednicí, telefony pro možnost spojení se zdravotním personálem či recepcí.

V pokojích mají klienti možnost bezbariérového přístupu na balkón a v přízemí mají přístup z pokoje přímo na zahradu. Klienti v podlaží mohou využívat dvě společenské místnosti vybavené kuchyňskou linkou. K příjemnému posezení jsou využívány dvě zimní zahrady, k pracovní činnosti dvě ergoterapie. V přízemí klienti plně využívají společenskou místnost, denní místnost a ergoterapii. Společně klienti využívají knihovnu a společenský sál, kde je soustředěno veškeré společensko – kulturní dění. Věřící klienti se mohou pravidelně jednou týdně scházet společně s obyvateli města Dobříše na bohoslužbách v místní kapli.

Obr. 2 – Zimní zahrada

Služby pro klienty

Ústavní lékař působí v domově dvakrát týdně v určených hodinách. Klientům je poskytována léčebně-preventivní péče, včetně potřebné rehabilitace, která je odborně vybavena rehabilitačními přístroji a pomůckami ve dvou rehabilitačních místnostech a jedné tělocvičně.

Klienti mohou mimo jiné využívat dvě koupelny vybavené masážní vanou. Zajištěna je i pedikúra a kadeřnictví.

Pro klienty je zajištěno stravování čtyřikrát denně, k obědu si mohou vybrat ze dvou jídel, diabetici dostávají druhou večeři. Každý obyvatel má zajištěn veškerý úklid a praní prádla, včetně opravy prádla. Vstupní hala nabízí recepci s možností občerstvení a posezení.

Společenské a kulturní vyžití

V domově jsou organizována různá vystoupení kulturních souborů, zábavné akce, taneční zábavy, koncerty, sportovní klání, turnaje. Klienti sami mají možnost zapojit se do ergoterapie, muzikoterapie a trénování paměti.

Okolí domova

V blízkém okolí se nacházejí pamětihodnosti, které mohou klienti navštěvovat: Dobříšský zámek, Svatá Hora v Příbrami, Zámek Mníšek pod Brdy, Strž – Památník Karla Čapka ve Staré Huti, muzeum města Dobříše. V bezprostřední blízkosti domova se nachází Dobříšský park a zámecký park.

Dobříš je větší město s počtem cca 8 000 obyvatel, které disponuje základní vybaveností. Ve městě se nachází poliklinika, gymnázium, sportovní hala, Dům chráněného bydlení, na nedalekém náměstí pošta, základní škola, trafiky, obchody, kosmetické a kadeřnické salony, v centru banky, pojišťovny, městský úřad a Základní umělecká škola.

Spojení do Dobříše

Autobusové a vlakové nádraží je pro obyvatele domova hůře dostupné. Spojení Příbram – Praha a zpět je časté, ale těžko dostupné.

Model dobrovolnictví

O dobrovolníky v domově pečují sociální pracovníce, které přibýlo koordinování dobrovolníků k její běžné práci. Ostatní personál je o dobrovolnictví informován, ale zapojuje se pouze na základě neformální dohody s koordinátorkou. Ta má na starosti přijímání dobrovolníků, jejich seznamování s klienty a zapojování do činnosti domova a jiných aktivit.

V Dobříši se osvědčilo informovat o možném zapojení do činnosti domova formou letáků a dalších propagačních akcí ve městě. Tento způsob šíření informací zapříčinil, že se samy od sebe do domova přihlásily dvě dobrovolnice a zapojily se dlouhodobě do dobrovolnické činnosti. Koordinátorka rovněž navázala spolupráci s místním gymnáziem, ze kterého začalo navštěvovat domov několik studentů.

Velmi dobrou zkušenost mají v Dobříši s občanským sdružením Pessos, které se věnuje canisterapii. Dobrovolníky jsou v tomto případě nejen zaměstnanci sdružení, ale i jejich pomocníci – pejsci.

Z dobrovolnických aktivit převažují v domově dlouhodobé aktivity, dobrovolníci se věnují většinou individuálně klientům, za kterými chodí jako společníci. Některé aktivity jsou vhodné pro celou skupinu klientů například zpívání nebo canisterapie. Jednorázově vypomáhají dobrovolníci s organizací společenských akcí, které jsou v režii domova.

Obr. 3 – Odpolední četba

Cesta ke komunitnímu plánu sociálních služeb na Dobříšsku jako zdroj získávání dobrovolníků

Komunitní plánování sociálních služeb (KPSS) aktivně zjišťuje potřeby lidí na území Dobříšska a hledá způsoby, jak tyto potřeby uspokojit vzhledem ke zdrojům, které jsou v tomto regionu k dispozici. Tohoto procesu se účastní uživatelé, poskytovatelé, zadavatel a široká veřejnost. Základem je spolupráce všech těchto účastníků. Společným cílem je zajistit dostupnost kvalitních sociálních služeb.

Jako koordinátorka programu „Dobrovolníci v Domově seniorů Dobříš“ jsem členkou pracovní skupiny Senioři v projektu komunitního plánování, několikrát jsem se účastnila i pracovní skupiny Děti, mládež, rodina. Tato setkávání nabízí široké spektrum možností uplatnění

dobrovolníků v našem regionu. Pracovní skupina často zmiňuje jako prioritu činnost dobrovolníků v sociálních službách. Výstupem z KPSS je brožura – přehled poskytovatelů sociálních služeb v Dobříši a okolí.

Zde si jednotlivé cílové skupiny mohou nalézt poskytovatele té služby, kterou potřebují. Rovněž se zde mohou vyskytnout potenciální dobrovolníci, ať už jako uživatelé služeb či ti, kteří chtějí s určitou službou spolupracovat.

V prosinci 2007 byla uskutečněna *1. krajská konference sociálních služeb – Plánování – partnerství – spolupráce*. Zde se i domov seniorů prezentoval svým programem „Dobrovolníci v Domově seniorů Dobříš“. Vzhledem k velké účasti poskytovatelů i uživatelů služeb je zřejmé, že tato prezentace měla své opodstatnění a důležitost.

Naším cílem není jen získávat dobrovolníky pro naše zařízení, ale dostat tento druh činnosti do podvědomí obyvatelstva Dobříše a jeho okolí. K tomu je důležitá právě aktivní účast na KPSS na Dobříšsku.

Věřím, že vzájemnou spoluprací bude jen přibývat těch, kteří se budou chtít věnovat dobrovolnické činnosti a její význam bude více podporován i na regionální úrovni.

Canisterapie v Domově seniorů Dobříš (nejen jako součást programu „Dobrovolníci v Domově seniorů Dobříš“)

Co je canisterapie?

Canisterapie znamená ve volném překladu terapie s pomocí psa. Jedná se o způsob terapie, která využívá pozitivního působení psa na zdraví člověka, v našem případě seniora. Klade důraz na:

- řešení psychologických a sociálně integračních problémů,
- působí na fyzické zdraví člověka.

Problémy, při kterých se canisterapie uplatňuje jako pomocná psychoterapeutická metoda:

- navazování kontaktu s obtížně komunikujícími seniory – emocionálně poškozenými a depresivními seniory, se seniory se změněným smyslovým vnímáním, s psychiatrickými diagnózami,
- v rehabilitační praxi,
- v socioterapii,
- při výskytu apatie,
- u dlouhodobě nemocných,
- jako součást komplexní terapie v geriatrii.

Jak canisterapie probíhá?

Canisterapie probíhá pod dohledem a s pomocí canisterapeuta a ve spolupráci se zaměstnanci zařízení. Na základě plánování služby u klientů může být buď skupinová nebo individuální. Pes by neměl setrvávat do úplného vyčerpání.

Senioři a pes

V domovech seniorů návštěvy psů působí jako příjemné zpestření stereotypního dne, staří lidé vzpomínají na své psy a i ti, kteří nechtějí běžně komunikovat, vypráví příběhy ze svého života, když ještě měli čtyřnohého přítele. Mnozí se na návštěvy psů těší, a proto má canisterapie i zde velký význam.

Význam psa pro seniora

- pes získává roli společníka, přítele,
- kontakt, dotyky psa,
- pes udržuje seniora v aktivitě,
- nejen senior, i pes se stává středem pozornosti, chce péči,
- je zdrojem bezpečí.

Jak canisterapie pomáhá léčit?

- osoby lépe reagují na léky,
- krevní tlak a puls se snižují,
- nastupuje všeobecně zklidňující účinek,
- zlepšuje depresivní rozladění,
- zvyšuje aktivitu a motivační potenciál,
- podporuje komunikaci,
- zlepšuje jemnou i hrubou motoriku seniorů.

Možnosti nasazení canisterapie u seniorů

Canisterapii možno doporučit zejména u těchto onemocnění:

- neurologická onemocnění (CMP, Parkinsonova nemoc),
- choroby kardiovaskulárního systému (IM, Angina pectoris),
- geriatrické choroby (Alzheimerova demence, deprese),
- změněné smyslové vnímání,
- onemocnění pohybového ústrojí,
- v rámci rehabilitace po úrazech.

Obr. 4 – Canisterapie

Hlavní oblasti pozitivních účinků domácích zvířat na seniory

- efekt zvířete jako společníka pro seniory, kteří přišli o přátele a rodinné příslušníky, zejména nemají-li děti, nechtějí být zapojováni do společenských aktivit,
- zvíře jako smysl života zejména pro ty, u kterých se celý život odvíjel od role profesionální, manažerské nebo rodičovské, a kteří tuto roli časem ztratili. Zvíře nemění svůj postoj k člověku jen pro ztrátu některé společenské role,
- snižování stresu – „nárazníkový efekt“ zvířete-společníka a citová podpora se stávají zvláště významnými při klíčových životních ztrátách jako je např. smrt partnera, které mohou mít vliv i na zdravotní stav seniora.

Obr. 5 – Polohování

Canisterapie v Domově seniorů Dobříš z pohledu koordinátorky dobrovolníků

Na jaře roku 2007 jsem v rámci programu Dobrovolníci v Domově seniorů Dobříš kontaktovala občanské sdružení Pessos z Příbrami, které se zabývá canisterapií. Náš zájem byl canisterapii obstarat pro naše klienty. Pracovníci sdružení mi velmi ochotně sdělili, že nás rádi i se svými pejsky navštíví. To byla skvělá zpráva. Zbývalo pouze dohodnout termín a zajistit velké auto do Příbrami, jelikož pejsků bylo víc.

Poprvé nás navštívili dva labradoři Ebi a Bred, dalmatin Ada a coton de telur Sindy. Pozvali jsme klienty do společenské místnosti, a ti s příchodem pejsků projevíli jedinečné nadšení.

Nejprve se nám představili zástupci občanského sdružení Pessos a poté pejscí – canisterapeuti. V zápětí předvedli, co všechno umí a nezapřeli svůj pozitivní vztah k lidem. Pobíhali mezi klienty a nepochybně hledali, co dobrého dostanou k snědku. Klienti si jeden po druhém vyzkoušeli pejsky tím, že jim dali ze své ruky piškot nebo jinou dobrotu, pokud si pejsek sedl nebo „podal pac“. Pak následovalo pochvalné pohlazení.

Takto se mohou naši klienti potěšit s pejsky jednou za měsíc, čehož si považujeme. Z dalších canisterapeutických technik si klienti zkouší polohování s pejskem a využití jeho přirozeného tělesného tepla pro zahřátí některých partií těla. A pokud se právě některý ze seniorů necítí dobře ve společenské místnosti, přijde pejsek za ním na pokoj a klidně si s jeho souhlasem k němu lehne do postele. To pak můžeme vidět spokojený výraz u tváři jak klienta, tak i pejska.

Z dosavadní zkušenosti mohu říci, že se obyvatelé Domova seniorů Dobříš na návštěvu canisterapeutických psů vždy velmi těší a určený dohodnutý čas u nás strávený si společně velmi užívají.

A co o canisterapii říká jedna z klientek Domova seniorů Dobříš?

V našem domově došlo v poslední době k příjemnému zpestření. Sociální pracovnice pro nás zajistily jednou měsíčně canisterapii. V praxi to znamená, že nás přijedou navštívit pejskové se svými majiteli a cvičiteli. Protože většina seniorů vlastnila během produktivního věku psa nebo kočičku, přivítali jsme tyto zvířecí návštěvy s velkou radostí.

Pohled na roztomilá, dovádějící štěňátka s jejich starostlivou mámou vyvolává úsměv na tváři a dává zapomenout na bolesti, které většinu seniorů trápí. Házíme jim míčky, nabízíme piškoty a jiné psí dobroty, můžeme si je pohladit, pochovat. Někteří z nás už mají s těmito zvířecími kamarády i pěknou fotografii. Jsou milí, veselí a často nám podají packu nebo olíznou ruku i tvář. Posledně jeden pohyblivější z nás ulehl na žíněnku a psí máma se mu stulila do klína. Bylo to dojemné. Jsme rádi, že nám vedení domova tuto canisterapii umožnilo a vřele ji doporučujeme i dalším domovům seniorů.

Výpovědi dobrovolníků

Jsem dcerou, manželkou, matkou, babičkou, sestrou, tetou a zaměstnanou 49letou ženou. Nemohu říci, že bych se kdy v životě nudila nebo měla dlouhou chvíli, ale běh života je takový, jaký je. Zdánlivě nepochopitelně, relativně obklopena lidmi – rodinou, známými a spolupracovníky, jsem se ocitla v naprosté izolaci, samotě a pocitu nepotřebnosti. Všem těmto nepěkným pocitům jsem čelila vlastními silami a nápady 18 měsíců, ale nebylo zbylí vyhledat pomoc odborníka. Závěrem byla pracovní neschopnost a já hledala nějaké prostředí – společenství, kde bych byla v době vycházek užitečná. S patřičnou nadějí a odvahou jsem navštívila Domov seniorů Dobříš, kde jsem vynesla svůj dotaz, zda je zájem o drobnou výpomoc.

Zde jsem byla informována o probíhajícím Programu „Dobrovolníci v Domově seniorů Dobříš“. Koordinátorku programu jsem také informovala o mé tíživé situaci. Slovo dalo slovo a já se zapojila do dobrovolné činnosti v Domově seniorů Dobříš. Tato práce mě doslova

pohltila a já začala s přípravami na činnost s lidmi, kteří věkově spadají do kategorie mých rodičů a dokonce prarodičů. Navázat kontakt s nimi mi nedělalo žádný velký problém a oni sami si na mou přítomnost rychle zvykli. Dnes jsou to moje bábrlinky (toto oslovení mi dovolili), kamarádky a kamarádi s věkovým odstupem až 40 let.

Obyvatelé domova mi neskutečně pomohli a snad i já jim. Náplň prožitého času spočívala a spočívá i nadále ve vycházkách (i za přítomnosti psa, což všichni obyvatelé domova zbožňují), předčítání knih, hraní karet, drobných ručních pracích, aranžování květin, hovorech o všem možném, pohlazení, posezení u kávy v recepci, návštěvách muzea, výstav, zpívání a mnohých dalších činnostech. Můj obdiv mají všichni a jsem jim moc vděčná za to, že jsem jimi byla přijata a za jejich nevědomou pomoc.

V domově Dobříš se mi vrátila životní energie a chuť ještě něco, byť malého, dokázat. Pořádila jsem si harmoniku, na kterou se budu učit a housle, na které jsem kdysi hrávala. V domově probíhá muzikoterapie, tak věřím, že i já budu moci přispět k jejímu zpestření.

V současné době pracuji mimo své bydliště, a tak se s obyvateli DS vídám spíše o víkendech a těším se, až budu mít dovolenou a budu moci být v domově více.

Dobrovolná činnost v Domově pro seniory Dobříš se stala pevnou, pozitivní součástí mého života.

Dobrovolnice Jana

Zhodnocení projektu v Domově seniorů Dobříš

(dle externí evaluační studie)

Vzhledem k ne zcela optimálním vstupním parametrům a poměrně vysoko nastavenému cíli v počtu dobrovolníků, se kterými Domov seniorů v Dobříši do projektu vstupoval, je výsledek projektu dobrý a jeho realizace umožnila klientům i personálu udělat první a velmi důležitou pozitivní zkušenost s dobrovolnickými činnostmi v péči o klienty.

Velmi důležitým faktorem je, že dobrovolníci jsou s činností a její odezvou klientů převážně spokojeni, stejně tak i s úrovní spolupráce s personálem a koordinátorkou. Jejich pozitivní změna názoru na služby poskytované Domovem je dokladem možnosti dobře se otevírající spolupráce s místní komunitou a získání dalších dobrovolníků.

Významnou roli v realizaci programu plní koordinátorka dobrovolníků, která je důležitým prostředníkem hlavně mezi dobrovolníky a zařízením jako takovým a jejíž pracovní nasazení se v tomto směru velmi pozitivně promítlo do výsledků projektu.

Relativně kladným výsledkem je deklarovaná výrazná změna ve vnímání dobrovolnického programu ze strany personálu, od zvědavosti (83%) k deklarovanému přínosu programu klientům (100%) i ke kvalitě služeb. V tomto smyslu jsou ale velmi rozporné údaje týkající se personálem odečítaného negativního hodnocení dobrovolníků ze strany klientů a snižují validitu personálem vyjadřovaného porozumění přínosu programu jako takového (viz dále bariéry). Přesto alespoň část personálu programu porozuměla, má zájem ho podporovat a angažovat se v něm, a tím se stát pozitivním ostrůvkem ve skupině personálu, která nejlépe může své zkušenosti předávat dál spolupracovníkům a klientům.

Domov Březnice

poskytovatel sociálních služeb

Posláním domova je podpora zachování nebo zvýšení kvality života uživatelů služeb a umožnění prožití klidného, bezpečného a spokojeného staří formou celoročního pobytu.

Obr. 6 – Domov Březnice

Popis domova

Zařízení je netypické počtem klientů (35) a jejich skladbou (28 imobilních). Domov je situován do budovy polikliniky. Pokoje jsou po 3 až 4 klientech. Všechny pokoje mají vlastní WC a umývací kout s umyvadlem. Společná hygienická zařízení (koupelny pro ženy a muže) jsou bezbariérová. Pokoje jsou vybaveny šatní skříní, nočním a jídelním stolem a políčkami na uložení osobních věcí, stolečkem s židlemi. Na každém pokoji je televizní přijímač. Každé lůžko je polohovací s elektrickým ovladačem a je opatřeno protidekubitní matrací, dále signalizačním zařízením pro domluvu klienta s ošetřujícím personálem.

Klienti jsou ve druhém patře, v prvním je administrativní část domova a vlastní kuchyně a prádelna. Zbytek budovy je nadále využíván soukromými praxemi lékařů, což má výhodu v dostupnosti lékaře. Budova celkově není optimální pro domov důchodců – nemá balkóny, terasy, možnost dostat se mimo pokoj někam ven je možná pouze v doprovodu osobního asistenta (domov má vlastní bezbariérový vstup, ale je nutné použít výtah), bez možnosti soukromí. Vzhledem a uspořádáním se domov podobá spíše nemocnici a oddělení LDN než domovu seniorů. O klienty se stará 5 zdravotních sester a 5 pracovníků přímé péče a 4 sociální pracovnice.

Okolí domova

Březnice leží na křižovatce silnic z Rožmitálu pod Třemšínem a Mirovicemi. Nejbližší větší města jsou Příbram, Mirovice, Rožmitál pod Třemšínem a Blatná. Trvale zde žije více než 3 500 obyvatel. Hlavním turistickým lákadlem je zámek Březnice, který je obklopen renesanční zahradou. Součástí areálu je též anglický park o rozloze 20ha. V Březnici je vyšší odborná škola, střední odborná škola, základní škola a mateřské školky.

Model dobrovolnictví

Koordinátorkou dobrovolníků v domově v Březnici je zdravotní sestra, která má na starosti celé zařízení. Dobrovolníky nejvíce získává z řad studentů ze Střední odborné školy, ale do dobrovolnictví se zapojila i bývalá rehabilitační sestra z domova, která nadále dochází za klienty v doprovodu svého pejska.

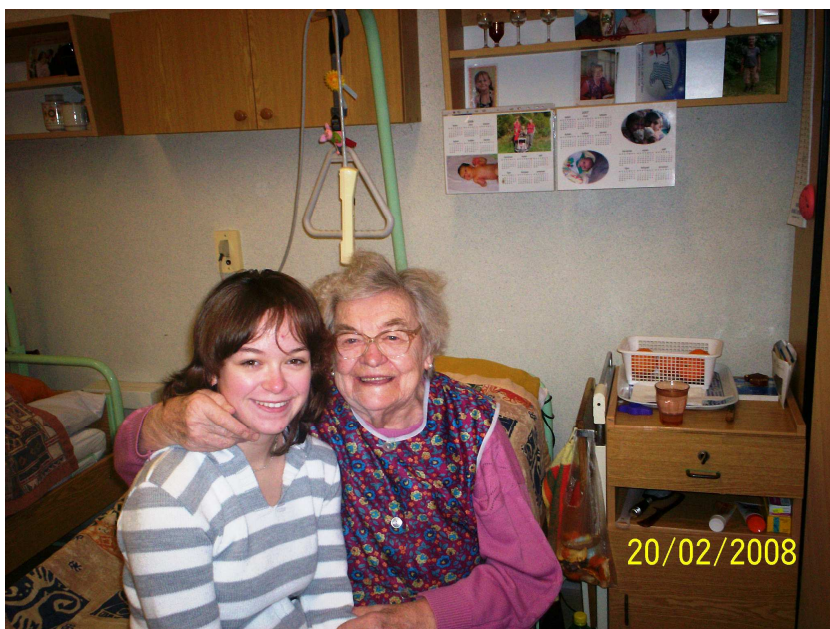
Dalším velkým zdrojem dobrovolníků jsou známí klientů, kteří chodí na návštěvy a stejně jako studenti ze sociální školy dělají klientu společníky v jejich volném čase. Nejčastějšími činnostmi, kterým se společně věnují, jsou vycházky, povídání nebo čtení.

Druhým typem dobrovolnických aktivit, které probíhají v Březnici, jsou jednorázové akce, kterých se účastní především děti ze škol a mateřské školky. Do domova také dojíždějí evangelíci z nedaleké Dobříše a muzikanti, kteří zpřijemňují klientům jejich volný čas hudbou.

Příběhy dobrovolníků

Studenti střední odborné školy

Většina dobrovolníků jsou studenti střední sociální školy. Paní ředitelka domova Březnice se domluvila s vedením střední školy a spolu s dalším zaměstnancem domova udělala na škole prezentaci. Na výcvik se dostavilo 13 zájemců, po proškolení do dobrovolnických aktivit se zapojilo 7 z nich. Studenti se věnují klientům především individuálně, vyprávějí si, chodí společně na procházky a zpřijemňují klientům jejich často prázdná odpoledne – pauzy mezi obědem a večeří. Vedle přímého dopadu na klienty domova studenti také pomáhají s šířením povědomí o možnosti dobrovolnické činnosti v Březnici a jejím nejbližším okolí a napsali a zaslali článek do místního měsíčníku Březnické listy.

Obr. 7 – Studentka na návštěvě u klientky domova

Škola se také aktivně zapojila do možné činnosti svých studentů a zajistila souhlas rodičů s dobrovolnictvím u studentů mladších 15 let. K dobrovolnictví je škola motivovala i tím, že dobrovolnictví brala jako plus k praxím studentů.

Bývalá rehabilitační sestra a neformální canisterapie

Vedle studentů do domova dochází dobrovolnice, která byla dříve zdravotní sestrou a nyní se ze zdravotních důvodů nemůže tomuto zaměstnání věnovat. Pravděpodobně i proto se stala dobrovolnicí v domově. Je z Březnice a díky tomu zná některé klienty domova. Dochází do zařízení dvakrát týdně na cca hodinu, věnuje se klientům dle potřeby a cíleně chodí za pěti z nich, které zná nejvíce. Společně s ní přichází i její pes – labrador, který je velmi přítulný a jehož návštěvy u klientů jsou velmi oblíbené. Díky tomu je její dobrovolnictví obohaceno o neformální canisterapii.

Obr. 8 – Neformální canisterapie v Březnici

Zhodnocení projektu v Domově Březnice

(dle externí evaluační studie)

Realizace projektu umožnila klientům i personálu v Domově v Březnici udělat první zkušenosti s organizovanými dobrovolnickými činnostmi v péči o klienty.

Výhodou a významným pozitivním faktorem do budoucna je vlastní zkušenost a znalost fungování dobrovolnických programů pro seniory ze strany koordinátorky dobrovolníků v domově, její motivovanost a ochota program dále rozvíjet i přes potíže, které se v průběhu projektu potvrdily nebo nově objevily.

Dobrým vkladem do budoucího rozvoje programu je přesvědčení všech zúčastněných o přínosu dobrovolnického programu ke kvalitě poskytovaných služeb a významná podpora, porozumění přínosu a práce s riziky programu ze strany vedení domova.

Získání stabilního počtu pěti dobrovolníků v místě, které nemá s dobrovolnictvím žádné zkušenosti, je významně pozitivní faktor, který by bylo dobré ze strany domova více vyzdvihnout a podpořit. To, že původní představy dvou dobrovolníků se shodují s realitou a jejich činnost v domově je uspokojuje, je jedním z předpokladů toho, aby do domova mohlo přijít dobrovolníků více.

Domov Jankov

poskytovatel sociálních služeb

Základním posláním Domova seniorů Jankov je poskytovat celoročně přiměřenou podporu všem uživatelům obou pohlaví, aby se jejich život co nejvíce podobal životu v běžném sociálním prostředí, s přihlédnutím k míře jejich individuálních potřeb.

Obr. 9 – Domov Jankov

Popis domova

Kapacita domova seniorů je 62 lůžek, dvě lůžka jsou zřízena pro odlehčovací službu. Budova je dvoupatrová, má bezbariérový přístup. Pokoje jsou dvoulůžkové, pouze dva pokoje jsou čtyřlůžkové, a dva pokoje jsou jednolůžkové. Sociální zařízení, koupelny, sprchy jsou společné pro pokoje na daném patře. Pouze dva pokoje mají samostatné sociální zařízení, sprchu a společnou kuchyňku.

Vybavení pokojů je standardní, klienti si mohou vybavit pokoj svým nábytkem. V prvním patře budovy je 18 pokojů pro mobilní klienty. Ve druhém patře je 13 pokojů, jedná se o ošetrovatelské oddělení. Zdravotnická a rehabilitační péče je zajišťována vlastním personálem. Péče je poskytována 24 hodin denně.

Služby

Domov seniorů Jankov poskytuje dvě sociální služby:

1. domov pro seniory
2. odlehčující služby (pobyt po dobu maximálně 3 měsíců)

Lékařská péče je zajištěna praktickým lékařem, který v domově ordinuje 2x týdně. Do domova dochází odborní lékaři, zajištěna je i služba psychologa. V domově seniorů pracuje i fyzioterapeut (cvičení skupinová i individuální). Ošetrovatelská a rehabilitační péče je poskytována prostřednictvím vlastních zaměstnanců.

Okolí domova

Součástí domova je rozsáhlá okrasná zahrada pro odpočinkovou činnost klientů. Domov se nachází v malé obci Jankov o velikosti cca 915 obyvatel. Nachází se asi 7,5 km východně od Votic směrem na Louňovice pod Bláníkem a Vlašim. Okolí Jankova je poměrně zalesněno, na jihu Hartmany, na východě Míchův les a na severu Džbány. V současnosti je v Jankově obecní úřad, škola mateřská i základní, lékař (i dětský lékař a zubař).

Můj pohled na domov důchodců v minulých letech – koordinátorka dobrovolníků

V roce 1981 jsem začala studovat střední zdravotnickou školu v Karlových Varech. Chodily jsme na praxi, střídaly různá oddělení, dětské domovy, kojenecké ústavy, domovy s pečovatelskou službou a domovy důchodců. Tehdy mi to ani nepřišlo příliš divné, že domovy důchodců byly umístěny za městem, odříznuty od lidí, společnosti, kulturního vyžití. Přesně stanovené návštěvní dny a hodiny a když někdo přijel mimo vymezenou dobu, nebyl do areálu puštěn.

Po absolvování školy jsem začala pracovat na chirurgickém oddělení, za nějaký čas jsem se vdala a začala pracovat v Ústavu sociální péče Ratměřice, zámek Odlochovice. Po mateřské dovolené jsem nastoupila do domova důchodců Jankov. Práci jsem si představovala ze začátku trochu jinak: babičky pletou nebo si povídají, dědové kouří fajfku, dělají různé pracovní činnosti. Realita byla úplně jiná, obyvatelé byli zatrpklí, zklamaní, často podráždění, odmítali někdy jakoukoliv pomoc.

Čím to asi bylo? Tato otázka mě napadala velice často. Především asi tím, že za dřívějšího režimu byly domovy důchodců tzv. za betonovou zdí. Nevím, zda se náš národ styděl, že máme staré lidi, a tak je izoloval od okolního světa.

Náš domov se nachází v krásném prostředí Podblanicka, v malé vesnici jménem Jankov. Je zařízen pro 62 klientů a součástí našich služeb jsou i tzv. odlehčovací služby (dva klienti po dobu maximálně tří měsíců) na pomoc rodinám, které se starají o své blízké. Od nového roku 2008 se také bude rozjíždět denní stacionář, já osobně pracuji v domově 10 let, a tak pozoruji změny v chování našich klientů, v jejich možnostech kulturního využití, zkrátka důstojného stáří.

Do domova jsem nastoupila před Vánocemi, a protože mám dcery, které v té době navštěvovaly Základní uměleckou školu ve Voticích, domluvila jsem se s jejich učitelem, který měl shodou okolností své rodiče v Jankově, že bychom mohli zkusit připravit nějaký hudební program na Štědrý den. Nikdy jsem si nemyslela, že to na staříky zabere. Po tomto vystoupení však byli úplně jiní, jako vymění. Začali se ptát, kdy zase přijdou zpívat a hrát. A jak čas ubíhal, takovéto kulturní akce byly čím dál častější. Soubory Základní umělecké školy Votice, a především mé dcery, zde vystupovaly každý měsíc.

V roce 2007 jsem se dozvěděla o dobrovolnictví od své bývalé kolegyně, která je sama dobrovolnicí. Byla jsem docela ráda, že jsem se mohla stát koordinátorkou dobrovolnictví, i když jsem si nedovedla představit, co všechno to obnáší. Po absolvování setkání s koordinátory dobrovolníků z jiných domovů mě práce nadchla a řekla jsem si, že to zkusíme, i když na vesnici není jednoduché získat důvěru. Ale nevzdávali jsme se. Začali jsme pořádat různé kulturní akce, dny otevřených dveří, zábavy a prodejní výstavy, abychom odbourali určitou bariéru mezi DD a jeho širokým okolím.

Ze začátku přišel jenom jeden návštěvník, ale to nás neodradilo a pokračovali jsme dál, což se vyplatilo. Po určité době jsme pomyslnou bariéru překonali, především díky pomoci našeho vedení, obecního úřadu a mateřské a základní školy Jankov. Dnes, když pořádáme jakoukoliv akci, vylepujeme upoutávky, rozesíláme pozvánky a obecní úřad nám to dokonce hlásí místním rozhlasem. Pro nás zaměstnance je největší

odměnou vydařená akce, kde se sejdou nejen příbuzní našich klientů a děti ze základní a mateřské školy, ale hlavně lidé z naší vesnice i z okolí. Nejvíce si ceníme odstranění bariéry, větší uvolněnosti našich klientů, jejich trpělivosti, rozjařenosti a větší radosti ze života.

Já osobně si myslím, že je to práce užitečná a prospěšná jak klientům, tak i zdravotnickému personálu, který občas přehlédne pro klienty důležité věci.

Model dobrovolnictví

V Jankově se podařilo vytvořit tzv. **komunitní model dobrovolnictví**. Koordinátorce dobrovolníků se díky kontaktům v obci podařilo navázat kontakty s občany obce, s představiteli obce, školou a školkou a nalákat je na různé akce v domově. Dobrovolníky se tak přirozeně stávají občané obce, příbuzní a známí zaměstnanců domova a klientů. Díky dobrovolníkům – obyvatelům Jankova se také daří otevřít domov okolní komunitě a akce, které se pořádají v domově, lákají stále více obyvatel. Domov se stává centrem dění obce, konají se zde různé výstavy, koncerty a jiné společenské akce a domov se stává místem setkávání občanů Jankova a obyvatel domova.

Aktivita dobrovolníků jsou převážně dlouhodobé, dobrovolníci se stávají součástí týmu domova a pomáhají jak při jednorázových aktivitách domova, některé i sami připravují, tak navazují vztahy s jednotlivými klienty a věnují se jim individuálně.

Kromě dobrovolníků – jednotlivců se podařilo domovu navázat spolupráci s organizací Ochrana fauny ve Voticích, která pečuje o zraněná zvířata. Klienti domova jezdí na návštěvy, mají možnost podívat se na chráněná zvířátka a zaměstnanci organizace přijíždějí do domova a pořádají pro klienty přednášky, besedy nebo promítání filmů o přírodě.

Příklady dobrovolnických aktivit

Dobrovolníci – příbuzní koordinátorky dobrovolníků – pravidelně jednou do měsíce naplňují hudebním programem nedělní odpoledne, chodí s klienty na různé kulturní akce mimo areál domova, jezdí s nimi na výlety, dojíždějí za nimi na rekreaci klientů v Roudném, účastní se s nimi poutí v Jankově, doprovázejí je na mši do místního kostela, pomáhají s nákupy, povídají si s nimi a společně tráví čas nad dalšími činnostmi.

Pravidelně každou středu probíhá v domově posezení s farářem. Pan farář si chodí s obyvateli povídat a jednou měsíčně se koná Mše svatá. Spolu s ním dojíždí do domova další dobrovolnice – bývalá zaměstnankyně domova, která si s klienty povídá během bohoslužby.

Obr. 10 – Vánoční výstava – setkání obyvatel obce a obyvatel domova na jedné z akcí pořádané domovem

Další dobrovolník je syn jedné klientky, který si velmi oblíbil spolubydlící své matky, a tak si je obě pravidelně bere domů na návštěvu a do Jankova za nimi třikrát týdně dojíždí. Toto je velké zpestření pro naše klienty, protože mají možnost si popovídat s někým zvenčí, čtou, dívají se na televizi a udržují si tak pozornost, soběstačnost a zájem o okolní dění.

Jednou z dobrovolnic, které přicházejí do domova, je bývalá učitelka. Věnuje se klientce, která se cítila odtržená od ostatních, protože špatně vidí a slyší. Na svých procházkách po areálu spolu diskutují na různá témata a klientka se na ni vždy velice těší, i když za ní pravidelně dochází její rodina. Klientka je vyrovnanější, otevřenější a začala mít znovu radost ze života, i přesto, že jí je 93 let.

Hezký příklad propojení života v obci s životem domova ilustruje dobrovolnice, která si od pondělí do pátku chodí do domova pro obědy. Protože je v důchodu, přichází již po deváté hodině a odchází v půl dvanácté. Na hale, kde čekává, se setkává s klienty, kteří jsou zrovna přítomni. Klienti se na ni vždy těší a jsou k ní otevřenější. Povídkají si o počasí, co se děje ve vsi, kdo umřel, co mají k obědu a kdo je naštvál.

Někdy je zajímavé zpovzdálí naslouchat, protože oni si všimají úplně všeho, hlavně toho, co my zdraví a mladí považujeme za samozřejmost.

Jednou měsíčně dojíždí do zařízení pedikérka, která veškeré služby nabízí našim klientům zdarma.

Obr. 11 – Na výletě

Výpovědi dobrovolníků

Do jankovského domova chodím už odmala, respektive od doby, kdy zde začala pracovat má matka. Zpočátku jsem si s obyvateli domova chodila zahrát třeba „Člověče, nezlob se“ či různé karetní hry. V roce 2000 byl při Základní umělecké škole Votice založen dětský dechový orchestr, který zkoušel právě v prostorách domova. Obyvatelé domova si nás chodili poslechnout a vždy se těšili na naše vystoupení. Každý rok jsme jim pro radost přišli zahrát alespoň čtyřikrát. Už od roku 2000 jsme v domově pořádali i vánoční vystoupení. Od té doby každý rok na Štědrý den se odpoledne v domově koná vánoční besídka, na které každoročně účinkuji. Kromě vystoupení s dechovým orchestrem jsme domov navštěvovali ještě s několika dalšími hudebními tělesy, a to většinou také čtyřikrát do roka. Mimo jiné je v domově tradicí, že zde na Silvestra vystupujeme se sestrami a hrajeme lidové a dechové písně.

Obr. 12 – Společné pečení

Když jsem se dozvěděla, že je možné zaregistrovat se jako dobrovolník, který bude do domova pravidelně docházet, neváhala jsem a udělala jsem to.

V dnešní době chodím do domova nejen hrát, ale často si třeba jdu jen popovídat s některými z obyvatel. Když si uvědomím, že jednou také zestárnu a třeba budu také žít v podobném domově, říkám si, že by bylo skvělé, kdyby se našel někdo, kdo by se pokoušel zpříjemňovat i mé dny. Věřím, že zaměstnanci domova se velice snaží, aby život zde nebyl stereotypní, nudný a chtějí ho svým klientům co nejvíce zpříjemnit, nicméně jsou bohužel plně vytíženi svými pracovními povinnostmi, takže jim zbývá doopravdy jen málo času na to, aby si mohli s klienty jen tak popovídat. Na druhou stranu ovšem musím říci, že v jankovském domově se zaměstnanci i vedení starají o pestrý kulturní život klientů, který zajišťují desítkami vystoupení, koncertů, zábavy, společných her a podobnými činnostmi.

Občas si položím otázku, o co mě dobrovolnictví obohatilo. Odpověď je jasná. Získávám zkušenosti v práci s lidmi, obohacuji si obzory, protože leckterí z obyvatel si pamatují doopravdy hodně. Také dělám něco pro společnost, na rozdíl od těch, kteří ji kritizují, ale nesnaží se ji zlepšit. A především mám tu možnost udělat někomu radost. Stačí totiž jen

nepatrný náznak úsměvu, třeba jen světlá jiskřička v očích, a hned se člověku zdá, že dnešní svět není zase tak úplně marný, ztracený a bezcitný, jak se všude dozvídáme. I dnes žijí lidé, kteří ostatním chtějí pomáhat a pomáhají. Jsem moc ráda, že díky dobrovolnictví v jankovském domově mohou být jedním z nich.

Dobrovolnice Hana D.

Jak jsem se stala dobrovolníkem a co mi tato práce přináší.

Celý život jsem pracovala jako zdravotní sestra – nejprve v nemocnici a na obvodě v terénu u dětí, pak 23 let u obyvatel v domově důchodců.

Pomáhat nemocným, dětem a starým lidem bylo moje přání již od dětství. Vyrůstala jsem s pěti sourozenci v křesťanské rodině, a vždy jsem Boha prosila, aby mě obdaroval porozuměním a citlivostí, abych měla účast na tom, co druhé trápí a znepokojuje, abych uměla milovat tak, že by má první myšlenka patřila druhým a až ta poslední mě, abych uměla ostatním naslouchat. V životě jsem se vždy snažila citlivě přistupovat k potřebám svěřených dětí a později obyvatel domova důchodců.

Když se blížil můj odchod do důchodu, nedovedla jsem si najednou představit, že jednoho dne se za mnou zavrou dveře jankovského domova a s nikým odtud nebudu ve stálém kontaktu. Touto myšlenkou jsem se často zabývala. Jednou jsem projevila přání, zda bych mohla občas do domova přijet na návštěvu. Protože jsem již několik let organizovala a připravovala v domově duchovní chvílky a setkání s knězem, paní ředitelka souhlasila, abych po odchodu do důchodu tuto činnost i nadále pravidelně každou středu připravovala a organizovala. Dva měsíce před mým odchodem mě ještě obeznámila s programem dobrovolnictví, což mě velice nadchlo, a tak jsem se ráda zapojila.

Do domova dojíždím každou středu. Před obřadem a po něm mám ještě čas si s klienty pohovořit, vyslechnout jejich starosti i radosti. Na tento den se pokaždé těším. A protože již nemusím plnit služební povinnosti zdravotní sestry, mám více času k naslouchání. Klienti jsou nyní více otevřenější, důvěrnější, projevují radost ze setkání, zájem o dění mimo domov a naopak rádi vyprávějí o změnách v domově.

Co přináší dobrovolnická práce mně? Radost a vnitřní klid, že mohu být těmto lidem nablízku a dát jim ze sebe trochu porozumění a lásky, přinášet jim radost a pohodu. Chci jim také dodávat sebevědomí, aby věděli, že i přes své stáří a těžkosti jsou velice důležití. Jsou důležití jeden pro druhého, mají si navzájem pomáhat, povídat si spolu, přátelit se, aby bylo jejich soužití v domově radostnější.

Vždyť radost a pokoj potřebujeme všichni. Intuitivně jdeme za tím, co vnáší do našeho života klid, sebeovládání, něžnost a lásku. Toužíme

po takové atmosféře, po lidech, kteří tvoří takové klima tím, že se objeví se svým vyprávěním, úsměvem a gesty. Stýská se nám po pokoji, protože je v nás hodně neklidu. Proto hledáme radost a naplnění.

Našla jsem radost i naplnění ve své práci, a nyní i v práci dobrovolníka a tato práce mě osvobozuje i od neklidu srdce.

Jen škoda, že nebydlím v Jankově, mohla bych ještě více času věnovat klientům domova.

Také se mi nepodařilo získat více zájemců o práci dobrovolníka. Získala jsem dvě ženy z křesťanského společenství, a ještě svoji dceru Petru, která pracuje v Ochráně fauny ČR ve Voticích, kde je stanice pro zraněné živočichy. S několika klienty jsme stanici navštívili, měli možnost si zvířata prohlédnout, dotknout se jich, pohladit si je. Slyšeli zajímavé příběhy o přítomných zvířatech. Návštěvu stanice můžeme po dohodě kdykoliv opakovat. Protože se ale přímé návštěvy může zúčastnit jen menší počet klientů, kteří jsou schopni zvládnout cestování autobusem, je domluveno promítání filmů přímo v domově, aby si život mohlo připomenout co nejvíce klientů. Budou mít možnost vidět i některá živá zvířata, která bude moci Petra přivést s sebou – ježka, kunu, netopýra aj.

Ze získání spolupráce s touto stanicí mám radost, vždyť již od pradávna se lidé obklopovali zvířaty. Ta jim vedle užitku přinášela hlavně radost do života a pomáhala jim lépe překonávat těžkosti a opuštěnost.

Myslím si, že i pro klienty domova seniorů bude toto setkávání a přátelství s živou přírodou zajímavé a radostné, že bude přínosem.

Své povídání bych chtěla zakončit malým veršováním:

Přátelství umí dělat divy.

Zvláště, když jsou přátelé spolehliví.

Přátele najít krásné je,

Srdce Ti v těle okřeje,

S přítelem nejsi nikdy sám,

Vždycky má dveře dokořán.

Dobrovolnice Hana N.

Obr. 13 – Posezení s farářem trochu jinak

Zhodnocení projektu v Domově Jankov

(dle externí evaluační studie)

Realizace projektu umožnila klientům i personálu v Domově seniorů v Jankově udělat první a velmi pozitivní zkušenost s dobrovolnickými činnostmi v péči o klienty.

Významným pozitivním faktorem do budoucího rozvoje programu je osobní zájem o program a investice energie ze strany koordinátorky dobrovolníků, která se maximálně projevila v podobě nastartování a rozjezdu programu i v neznámých a náročných podmínkách. Koordinátorka velmi dobře plní důležitou roli klíčové osoby mezi všemi zúčastněnými stranami.

Výborným základem do dalšího rozvoje programu je přesvědčení všech zúčastněných o přínosu dobrovolnického programu klientům, ke kvalitě poskytovaných služeb a viditelný efekt na psychice klientů, který tuto kvalitu dobrovolnické služby odráží.

Dům seniorů Mladá Boleslav

poskytovatel sociálních služeb

Posláním Domu seniorů v Mladé Boleslavi je zajištění klidného a důstojného života klientů, kteří vzhledem ke svému stáří a zdravotnímu stavu nemohou žít ve svém přirozeném prostředí nebo rodině. Organizace poskytuje takové sociální služby, aby klienti zůstali součástí místního společenství, dokázali se zpětně začlenit do vztahové sítě a mohli žít běžným životem.

Obr. 14 – Dům seniorů Mladá Boleslav

Popis domova

Dům seniorů je umístěn v příměstské části Mladé Boleslavi, v objektu bývalých vojenských kasáren nad Dětskou nemocnicí. Je to komplex dvou budov, v popředí je nově rekonstruovaná budova Pečovatelského domu a za ní je postaven nový Dům seniorů. Vzniklo tak moderní ubytovací zařízení sociální péče pro 82 seniorů boleslavského regionu.

Ubytování je zajištěno v jednolůžkových, dvoulůžkových a trojlůžkových pokojích. Budova Domu seniorů je po celý den otevřena a přístupna návštěvám jak soukromým, tak i pracovním. Rovněž klienti mají možnost dle svého uvážení a po nahlášení na vrátnici volný odchod do městské aglomerace.

Služby

Domov nabízí a zajišťuje zdravotní a ošetrovatelskou péči v třisměnném provozu, rehabilitační péči – tělocvik, masáže a podobně. Domov seniorů má vlastní kuchyň s jídelnou, většina klientů má možnost se zde stravovat. Ležícím klientům je strava dodávána na pokoje. Domov má vlastní prádelnu. Praktický lékař ordinuje jednou týdně. Společenský a kulturní život – v nabídce je celá řada společenských aktivit a terapií.

Ergoterapie, kde klienti procvičují svou zručnost, probíhá pravidelně jednou měsíčně, posezení při živé hudbě, poslechová hudba, besedy, divadlo, muzeum, galerie, společné výlety jsou aktivity, které probíhají průběžně podle zájmu klientů.

Okolí domova

Město Mladá Boleslav o velikosti cca 41 500 obyvatel, jako každé větší město, nabízí obyvatelům domova řadu možností, jak trávit volný čas. Mladá Boleslav je město s bohatou historií a široce rozvinutým průmyslem a nabízí široké spektrum kulturního vyžití. Má vlastní divadlo, kino i galerie ve Sboru českých bratří a v městském paláci Templ, kde je umístěna i muzejní část s historickou a archeologickou expozicí. V hradním areálu je Muzeum Mladoboleslavska s expozicí historického a národopisného charakteru i muzejní hernou.

Přímo ve městě, kromě řady základních škol, působí také dvě osmiletá gymnázia, pět státních a pět soukromých středních škol a učilišť a také firemní vysoká škola automobilky Škoda Auto. Školy, spolu s dalšími institucemi, ve kterých se scházejí mladí lidé, jsou hlavním zdrojem dobrovolníků.

Model dobrovolnictví

Domov v Mladé Boleslavi využívá ke **spolupráci na dobrovolnickém programu místní dobrovolnické centrum** Prométheus. Tato forma spolupráce je výhodná zejména tam, kde je přímo ve městě nebo jeho blízkém okolí dobrovolnické centrum, které se věnuje práci s dobrovolníky profesionálně a často má i akreditované dobrovolnické programy. Pro koordinátora dobrovolníků to často znamená usnadnění práce při shánění a náboru dobrovolníků. O tuto část práce s dobrovolníky se stará dobrovolnické centrum a domovu již předá dobrovolníky, kteří prošli základním výcvikem o dobrovolnictví. Na koordinátorku domova už pak zbývá dobrovolníky vyškolit ve specifických otázkách, které se týkají přímé práce s klienty v domově a dobrovolníky po celou dobu jejich činnosti doprovázet a pomáhat jim.

Rozdělení činností mezi domov a dobrovolnické centrum může být různé, záleží na dohodě. V domově v Boleslavi jsou činnosti rozdělené takto:

Spolupráce Domu seniorů a občanského sdružení Prométheus

Občanské sdružení Prométheus – dobrovolnické centrum má na starosti:

- výběr dobrovolníků – vyhledávání a nábor dobrovolníků,
- úvodní psychosociální výcvik – základní informace o dobrovolnictví, kdo je dobrovolník, jaká jsou jeho práva a povinnosti a do jakých činností se mohou dobrovolníci zapojit,
- supervize – pravidelné setkávání dobrovolníků z různých dobrovolnických programů, které probíhá jednou za měsíc,
- uzavření pojistné smlouvy,
- uzavření dohody o spolupráci s dobrovolníkem – dohoda vymezuje práva a povinnosti dobrovolníka a její součástí je popis činnosti dobrovolníka a její rozsah, přílohou smlouvy je kodex dobrovolníka a závazek mlčenlivosti.

Dům seniorů Mladá Boleslav se podílí na těchto činnostech:

- účast koordinátorky dobrovolnictví na schůzkách při úvodních školeních dobrovolníků v občanském sdružení Prométheus a na měsíčních supervizních setkáních – koordinátorka má možnost na úvodním setkání dobrovolníky podrobně informovat o zapojení do aktivit v domově, na supervizích může koordinátorka získat zpětnou vazbu o tom, jak se dobrovolníkům v domově daří,

- proškolení dobrovolníků – úkolem koordinátorky je blíže seznámit dobrovolníky se službami, které domov poskytuje, s jeho posláním a cíli a zejména se specifiky, které se pojí s péčí o seniory,
- seznámení zaměstnanců s dobrovolníky a průběžné informování o jejich činnosti,
- výběr činností pro dobrovolníky – každý dobrovolník má možnost vybrat si z nabídky činností, které v domově probíhají, případně společně s koordinátorkou rozšířit spektrum činností o nové, které dobrovolník nabízí,
- dokumentace dobrovolnictví – vedení zápisů, karet dobrovolníků a ostatní dokumentace,
- konzultace pro dobrovolníky – koordinátorka nabízí dobrovolníkům možnost individuální konzultace, pokud by se objevily nějaké potíže při jejich činnosti,
- prezentace dobrovolnického programu,
- informovat o.s. Prométheus o rizicích, která vzniknou během výkonu dobrovolnické činnosti a mohou ohrozit život nebo zdraví dobrovolníka.

V Domě seniorů působí v současné době 11 dobrovolníků, kteří docházejí buď na pravidelné schůzky, skupinové aktivity nebo jednorázové akce. Na pravidelné týdenní schůzky s jedním klientem dochází pět dobrovolníků. Dobrovolníci si s klienty povídají, berou je na procházky, čtou si nebo dělají společně jiné aktivity, na kterých se domluví.

Skupinové schůzky dobrovolníků se konají pravidelně jednou týdně nebo jednou za 14 dní. Patří mezi ně setkávání pěveckého souboru Sluníčko a canisterapie.

Canisterapie se střídá po týdnech, jednou pro klienty, kteří jsou soběstační a jednou pro ležící klienty. Canisterapie je u klientů velmi oblíbená.

Na jednorázové akce se domlouváme se dvěma dobrovolníky, předem dobrovolníky informujeme o našich akcích, aby si mohli udělat čas.

Příběhy dobrovolníků

Původním zaměstnáním jsem voják z povolání. Po odchodu z armády ze zdravotních důvodů jsem se léčila zhruba 3 roky. Během tohoto období jsem nebyla příliš v kontaktu s lidmi. V této době zemřela moje babička, která dovedla vyslechnout mé stesky a potěšit už jen svou přítomností –

člověk, ke kterému jsem silně přilnula. Vídali jsme se málo, dělila nás větší vzdálenost, přesto mi dodnes chybí její láska a pohlázení po duši a mám pocit, že jí hodně dlužím.

V tomto okamžiku jsem začala hledat činnost, a to jakoukoliv. Potřebovala jsem se dostat opět mezi lidi a začít znovu. Objevila jsem leták, kde sháněli dobrovolníky pro práci s duchodci, postiženými dětmi a do nemocnice. Ihned jsem věděla, že to je to, co hledám. To, co v současné době potřebuji. Adoptovat babičku. Pokračovat v tomto vztahu s člověkem neznámým, ale již dopředu milovaným.

Po absolvování kurzu dobrovolníka jsem začala navštěvovat Dům seniorů společně s psycholožkou, která zde prováděla jedenkrát měsíčně posezení a vyprávění se seniory. Protože se činnost dobrovolníků teprve rozjížděla, nevydržela jsem čekat na přidělení a požádala jsem o doporučení, ke komu docházet. S citlivým přístupem mi koordinátorka vybrala klientku, 83letou babičku, ke které jsem docházela jedenkrát týdně. Má dva dospělé syny, kteří ji často navštěvují. Mohla mít i dcerku, ale jako malé děvčátko jí zemřela.

Obr. 15 – Návštěva dobrovolnice

Obě jsme našli v srdci místo jedna pro druhou a já jsem našla v babičce poklad. Něco, co mě bude neustále obohacovat a dávat další poznání jak o lidech, o stáří a o životě, ale hlavně o lásce, kterou si můžeme dávat všichni najednou.

V současné době již navštěvuji Jarmilku jako zaměstnankyně Domu seniorů Mladá Boleslav a snažím se naše přátelství udržovat i nadále. Po absolvování kurzu dobrovolníků v Tloskově se mi otevřel nový svět. Zjistila jsem, co vše je pro mě ještě nepoznané a neobjevené. Je toho hodně, co se učit a v čem se zdokonalovat.

Našla jsem nový smysl života. Jedna životní etapa pro mě skončila a začala nová. Ráda bych i tímto poděkovala všem, kteří mi byli v nejtěžších chvílích oporou a vím, že mám co vrátet.

Dobrovolnice paní B.

Obr. 16 – Supervize dobrovolníků

Zhodnocení projektu v Domově seniorů Mladá Boleslav

(dle externí evaluační studie)

Realizace projektu umožnila klientům i personálu v Domově seniorů v Mladé Boleslavi udělat v poslední části realizace projektu nově zkušenost se systémově řízeným a „zevnitř“ koordinovaným dobrovolnickým programem na rozdíl od předchozí zkušenosti s dobrovolníky jen rámcově koordinovanými externí organizací (dobrovolnickým centrem).

Personál na program ocenil kromě přínosu dobrovolnických činností právě systém koordinace celého programu, tedy to, čím je možné program lépe systémově uchopit a začlenit do procesů komplexní péče.

Dobrym vkladem do budoucího rozvoje programu je přesvědčení vedení a koordinátorek o přínosu dobrovolnického programu ke kvalitě poskytovaných služeb.

Výhodou a významným pozitivním faktorem do budoucna je vyškolení dvou koordinátorek dobrovolníků v rámci zařízení (vzájemná podpora a zastupitelnost).

Dobrovolníci jsou v domově spokojeni, což je jedním z předpokladů šíření dobrého jména programu i zařízení a tedy i podmínkou získání dalších dobrovolníků.

Dobrovolníci jsou kreativní, mají nové nápady na další činnosti, čímž naplňují počáteční očekávání realizačního týmu pro zhodnocení investice do programu („dobrovolníci přinesou novou energii do zařízení“).

Domov seniorů Nové Strašecí

poskytovatel sociálních služeb

Posláním Domova seniorů je zajistit kvalitní a v maximální míře běžný způsob života seniorům, kteří nemohou z určitých příčin pobývat déle v domácím prostředí (pro ztížené pohybové schopnosti, zhoršené vidění, těžké chronické onemocnění omezující samostatnost a soběstačnost).

Popis domova

Domov je umístěn v rozlehlé zahradě asi 200 m od centra města Nové Strašecí. Kapacita domova je celkem 68 lůžek, z toho dva pokoje pro respitní pobyty. Domov seniorů poskytuje dva druhy sociálních služeb:

1. pobytovou službu (klient je v domově nastálo),
2. odlehčovací (péče o seniora, o něhož se dočasně nemohou starat rodinní pečující, kteří si potřebují odpočinout).

Součástí poskytovaných služeb je poradenství v oblasti sociálních a ošetrovatelských služeb. Domov též nabízí formu frakcionovaného (pозvolného, zvykacího) nástupu seniora, kdy nástup může probíhat podle přizpůsobování seniora. Doba čekání na pobytovou službu je 8 měsíců až 2 roky.

Okolí domova

Domov leží v obci Nové Strašecí, která čítá celkem 5 074 obyvatel. V blízkosti domova přes park je zdravotnické středisko s lékařskou službou – kardiologická poradna, chirurgie, interna, kožní, neurologie, plicní, urologie, gynekologie, zubní lékařství.

Domov je vzdálen cca 400 m od náměstí, kde jsou též situovány všechny obchody, školy (základní škola, lidová škola umění, Gymnázium J. A. Komenského) a Městský úřad.

Město se nachází v překrásné oblasti křivoklátských lesů a toku řeky Berounky. Je křižovatkou na cestě mezi Prahou a Karlovými Vary.

Model dobrovolnictví

Koordinátorka dobrovolníků má na starosti celé zařízení. V případě její nepřítomnosti je kontaktní osobou službu mající personál.

V domově zatím převažují jednorázové akce ve spolupráci s místní mateřskou školou, Základní uměleckou školou a dětským domovem. Dobrovolníci pomáhají při organizaci těchto akcí a také se jich přímo účastní.

Dlouhodobě se dobrovolnictví v domově věnuje jedna stálá dobrovolnice, která navštěvuje klienty dle dohody jednou za týden na dvě – tři hodiny v den, který jí vyhovuje.

V Novém Strašecí se podařilo navázat dobrou spolupráci s místním gymnáziem, na kterém proběhla beseda na téma dobrovolnictví. Pedagogický referent nabídl domovu spolupráci na zařazení dobrovolnictví do vyučovacího předmětu Základy společenských věd, a navrhl doplnit jeho teoretickou část o praktickou návštěvou domova pro seniory.

Rovněž se daří spolupráce s dětským domovem. Zatím probíhají jednorázové akce, kdy si děti připraví vystoupení, představení, hry nebo jiný druh akce, se kterým v domově pro seniory vystoupí. Do budoucna se uvažuje i o individuálním propojení dětí a seniorů formou dobrovolnického vztahu „jeden na jednoho“.

Příběh dobrovolnice

Simona u nás v Domově seniorů v Novém Strašecí původně začala pracovat jako brigádnice o prázdninách při studiu na Střední zdravotnické škole. Po skončení brigády jsem jí jako koordinátorka dobrovolníků nabídla účast v dobrovolnickém programu. Protože Simča ráda docházela za klienty i po brigádě, souhlasila, a stala se dobrovolníkem. Pravidelně dochází za klienty a povídá si s nimi, předčítá jim, pomůže při drobných úkonech v běžném životě, popřípadě i pomůže při jídle některého klienta či jen dohlédne, aby vše snědl tak, jak má. Také se účastnila akce s dětmi z Dětského domova „Jsem do tebe blázen, Ameriko“, při níž s klienty tvořila masky zvířat a pomáhala při jejich přesunu z pokojů na kulturní místnost.

Simonka je ke klientům velmi milá a vstřícná, je to dobrovolnice tělem i duší, kéž by takových bylo i více.

Zhodnocení projektu v Domově seniorů Nové Strašecí

(dle externí evaluační studie)

Realizace projektu umožnila klientům i personálu v Domově v Novém Strašecí udělat první zkušenosti s dobrovolnickými činnostmi v péči o klienty.

Výhodou a významným pozitivním faktorem do budoucna je vlastní zkušenost a znalost fungování dobrovolnických programů pro seniory ze strany ředitelky domova.

Dobrym vkladem do budoucího rozvoje programu je přesvědčení všech zúčastněných o přínosu dobrovolnického programu ke kvalitě poskytovaných služeb.

Ochota koordinátorky podílet se na dalším rozvoji programu i přesto, že díky náročné vlastní zkušenosti vidí aktuálně program pesimističtěji než ostatní.

Původní představy dobrovolnice se shodují s realitou a její činnost v domově ji uspokojuje, což je jedním z předpokladů toho, aby do domova mohlo přijít více dobrovolníků.

Domov Rožďalovice

poskytovatel sociálních služeb

Posláním domova je podpořit uživatele služby v prožití důstojného života ve stáří.

Obr. 17, 18 – Domov Rožďalovice

Popis domova

Domov Rožďalovice je umístěn ve dvou komplexech – v zámku z počátku 17. století, který tvoří dominantu městečka i blízkého okolí a v bývalém klášteře, umístěném přímo na náměstí. Obě budovy byly v nedávné době opraveny a rekonstruovány jak zvenčí, tak i uvnitř, a jsou vybaveny i náležitostmi, potřebnými pro zajištění bezproblémového chodu našeho domova. Součástí obou těchto komplexů jsou vlastní zahrady a parčíky, poskytující nejen možnost odpočinku v nejbližší přírodě, ale i krásné prostředí. Kapacita domova je 171 obyvatel.

Poskytované služby

Domov Rožďalovice poskytuje komplexní rezidenční služby seniorům, kteří v domově žijí: celodenní stravování, tj. snídani, svačinu, oběd, svačinu a večeři, diabetikům navíc ještě druhou večeři. Vaříme samozřejmě všechna jídla včetně dietních, oběd je možno si vybrat ze dvou nabídek. Obyvatelé mají rovněž zaručen pitný režim po celých 24 hodin, dále dostatek ovoce, zeleniny a mléčných výrobků jako součást stravy. Pro uspokojení ostatních chutí a potřeb je k dispozici kiosky nebo různé služby přímo v městečku.

Všichni obyvatelé mají zajištěnou komplexní lékařskou péči, rehabilitaci i volnočasové aktivity. Klienti mají také možnost navštěvovat divadelní představení, jezdí na společně dovolené, chodí na procházky a zúčastní se regionálních akcí. V areálu domova mají také k dispozici malý obchůdek.

V rámci ubytování zajišťujeme úklid všech prostor, praní a žehlení prádla ložního i osobního. Pravidelně dochází kadeřnice a pedikérka. Na vysoké úrovni je v našem domově provádění komplexní rehabilitace našich klientů – fyzioterapie, ergoterapie, muzikoterapie, petterapie.

V rámci společenského vyžití zajišťujeme kulturní programy přímo v domově, výlety do blízkého okolí za koupáním, na houby a byliny do okolních lesů. Dále pořádáme zájezdy do divadel, na výstavy a v neposlední řadě vozíme naše klienty každoročně do rekreačních oblastí naší vlasti na týdenní letní a zimní dovolenkové pobyty do Krkonoš, Beskyd a dalších oblastí.

Okolí domova

Rožďalovice jsou malebné městečko, ležící na rozhraní okresů Nymburk a Jičín na okraji Českého ráje, obklopené lesy, rybníky, a neporušenou přírodou, 65 km od Prahy. Ve městě žije 1 632 obyvatel.

Model dobrovolnictví

Dobrovolníci by se u nás mohli dělit do tří skupin.

V té první jsou **děti z místní mateřské a základní školy**, které k nám chodí při různých oslavách a svátcích zpívat, hrát, tancovat a recitovat – vždy s nimi přijde dobrá nálada a veselí – tito nejmenší dobrovolníci s námi spolupracují snad od nepaměti.

Druhou skupinou jsou žákyně 7. ročníku základní školy, které k nám chodí pravidelně každý týden v rámci **dobrovolnického kroužku ZŠ** – děvčata navštěvují několik našich obyvatel, povídají si s nimi, čtou jim časopisy, vypráví o školních úspěších a neúspěších, o plánech na prázdniny – obyvatelé se na ně vždy moc těší, protože i s nimi přichází do našeho domova svěžest mládí a radost.

Třetí skupinu tvoří **dobrovolníci "klasičtí"**, jejichž řady může rozšířit právě probíhající projekt. Tito dobrovolníci k nám přicházejí ve svém volném čase a zpestřují běžný život našich obyvatel – vzájemně si sdělují své životní příběhy, čtou klientům knihy a časopisy, povídají si o událostech všedních dnů, ale také zpívají a hrají na hudební nástroje nebo popisují zážitky ze svých zahraničních cest. Jsou to muži i ženy, staří i mladí, spojuje je jediná věc – snaha pomoci druhému a být užitečný - za to jim patří naše úcta a díky.

Každý dobrovolník zde dělá jen to, co mu nejvíc vyhovuje – není do ničeho nucen, pokud zjistí, že se unáhlil nebo přecenil, pokusíme se najít jinou možnost dobrovolnické spolupráce.

Zvláštní formou dobrovolnického programu je tzv. **workcamp**, který jsme se v Rožďalovicích pokusili zorganizovat a uskutečnit. Workcamp je akce, která je většinou časově omezená, probíhá často o letních prázdninách a je určena především pro mladé lidi – studenty středních a vysokých škol. Parta mladých lidí – dobrovolníků se sejde na pár týdnů s cílem nějaké dobročinné práce – oprava památky, pomoc klientům, apod. Workcamps se pořádají v různých zemích a setkávají se na nich dobrovolníci z nejrůznějších států světa. Domácí dobrovolníci vždy doprovázejí ty zahraniční a společně se věnují dobrovolné činnosti.

Dva dobrovolnické projekty

1) Projekt spolupráce s dobrovolníky stavebního řádu IBO – netradiční léto na úpatí Českého ráje – workcamp

Domov Rožďalovice poskytuje své služby 171 seniorům, z nichž je více než 1/3 částečně nebo zcela imobilních. Právě imobilní klienti, kteří jsou odkázáni při pohybu na invalidní vozík, mají handicap při volném pohybu v okolí. Zaměstnanci domova klientům poskytují odborné pečovatelské,

ošetřovatelské a rehabilitační služby, není ovšem v jejich silách zabezpečit všem klientům individuální vycházky mimo domov. Domov je otevřen široké veřejnosti – pořádají se zde pravidelné kulturní akce, při domově funguje Univerzita volného času, organizujeme celodenní výlety, návštěvy divadel a výstav a také týdenní dovolené, od roku 2000 spolupracujeme s dobrovolníky. Jako cíl pro letošní léto si Domov Rožďalovice mimo jiné stanovil zprostředkování pravidelných procházek a projížďek imobilních klientů do okolí.

Dalším cílem domova je vytvoření bezbariérové zahrady pro klienty se stařeckou demencí a Alzheimerovou chorobou. Pro tyto klienty zde máme od roku 2003 zřízené speciální oddělení po vzoru našeho partnerského domova pro seniory Maria Dommer v Maarssenu v Holandsku. Péči o klienty zajišťuje odborně vyškolený personál a tým instruktorek volného času. Lidé se stařeckou demencí mají při pohybu větší nároky na kvalitní úpravu terénu a bezbariérově řešená zahrada by zajistila jejich bezpečný pohyb na čerstvém vzduchu.

Charakteristika a popis projektu

Činnost dobrovolníků má dvě roviny:

- 1) Pomoc imobilním klientům při procházkách po okolí – dopolední či odpolední vycházky s vozíčkáři do přilehlých lesů a také k rybníkům.
- 2) Práce na vyrovnání terénu a úpravě zahrady pro klienty se stařeckou demencí.

Dobrovolníci tak napomohou klientům Domova Rožďalovice navštívit místa, kam by se sami vzhledem ke svému handicapu nebyli schopni podívat. Umožní klientům opustit prostory domova, začlení je do komunity města a okolí, čímž přispějí k jejich psychické i fyzické pohodě.

Zároveň také pomohou našemu domovu ke zkvalitnění služeb tím, že upraví část zahrady pro specificky nemocné klienty.

Činnost dobrovolníků v projektu IBO:

- 1) Vycházky s imobilními klienty – vozíčkáři
- 2) Vybudování bezbariérové zahrady – zrušení stávajících záhonů, chodníčků a palisád, vyrovnání celého terénu a úprava nového vzhledu zahrady.

Pracovní doba 8 hodin denně – dopoledne 4 hodiny práce na zahradě, odpoledne 4 hodiny vycházky s vozíčkáři. Celkem pro 7 dobrovolníků.

Ubytování dobrovolníků

Na zahradě Domova Rožďalovice ve stanech, dále budou mít dobrovolníci pro své potřeby v domově vyčleněn dvoulůžkový pokoj s vlastním WC a sprchou a rychlovarnou konvicí. Mohou také využívat ještě jedno WC a koupelnu na chodbě domova. Dobrovolníci si musí přivést: spacák, karimatku, pracovní oblečení.

Domov zajistí: stany, sprchový kout a koupelnu s teplou vodou, WC, 1x 2 lůžkový pokoj.

Stravování

Domov zajistí 3x denně jídlo v objektu domova, výběr ze dvou jídel. Dále budou mít dobrovolníci k dispozici vybavenou kuchyňku (mikrovlnná trouba, sporák, rychlovarná konvice, základní nádobí).

Možnosti kulturního a sportovního vyžití:

V obci Rožďalovice se nachází jedno sokolské a jedno fotbalové hřiště, 3 restaurace, 1 cukrárna. Nedaleko je farma se stylovou restaurací Bučický mlýn (www.bucickymlyn.cz) s rybníkem. Ve vzdálenosti do 10 km je staročeská restaurace a zámek Dětenice. Cca 8 km je rozhledna Hrubý Jeseník (oceněna jako architektonická užitná stavba roku). Celé okolí je obklopeno nesčetnými listnatými i jehličnatými lesy a rybníky.

Nejbližší disko, bowling a kino je v Nymburce (20 km), spojení vlakem a autobusem. Nejbližší Aquapark a město, které stojí za návštěvu je Jičín (25 km), spojení vlakem.

Další zajímavosti v okolí: Český ráj – skalní město, hrad Kost, lázně Poděbrady. Domov zajistí alespoň jeden společný výlet do okolí dle přání dobrovolníků.

Podíl domácích dobrovolníků na akci

Projekt budou doplňovat dobrovolníci z ČR, kteří budou sloužit jako tlumočníci (z Aj do Čj). Pracovní náplň i dobu budou mít dobrovolníci z ČR stejnou jako dobrovolníci IBO – ve volném čase mohou tedy místní dobrovolníci seznámit s životem mladých lidí v ČR.

Speciální požadavky

Dodržování nočního klidu po 22 hodině vzhledem k věku našich klientů. Nebát se spolupráce se seniory.

2) Projekt UNIVERZITA VOLNÉHO ČASU v Domově Rožďalovice

Ve spolupráci s PaedDr. Marií Kořínkovou a MVDr. Janem Kořínkem, probíhá v Domově Rožďalovice univerzita volného času, která působí v rámci našeho domova pro seniory.

Téma: „Toulky českou minulostí“

Ochota přednášet historii dobrovolně a bez nároku na honorář od Dr. Kořínkové byla velká, také její manžel se nabídl, že bude ženu doprovázet, obstarávat promítací techniku a navíc vždy půlhodinu před začátkem a po skončení semináře doplnit přednášení zpěvem písní na přání za doprovodu vlastních elektronických varhan.

Projekt rovněž přináší možnost propojit obyvatele domova s obyvateli města Rožďalovice. Univerzity volného času se mohou zúčastnit všichni, kdo mají zájem se dále vzdělávat a něco nového se dozvědět.

Obr. 19 – Absolventi univerzity volného času

Příběhy dobrovolníků

Za paní D. jsem byla vyslána, abych jí jako dobrovolnice jakýmkoliv způsobem rozhýbala, jelikož měla hodně kilo navíc a moc ráda jedla. Bývalá hospodská, která celý život kmitala na „place“ a obsluhovala ostatní, si teď užívala nicnedělání, nevím, jak dalece jí to vyhovovalo, jak říkala. Brala všechno jak přišlo.

Snažila jsem se jí zaujmout výrobou různých výrobků, které jsem jí připravovala, ale většinou se na mě jen dívala a říkala, jak je ráda, že není sama a že jí stačí se na práci dívat. Nijak jsem jí k pohybu nedonutila, ani cvičení, masáže, vše nanic. Asi za tři čtvrtě roku našeho setkávání jsme si vybudovaly hezký vztah, ale chtěla jsem víc. Něco pro ni udělat. Jediné, co zmiňovala, byla procházka, pobyt venku. "Aspoň jednou si ještě zajít do cukrárny a projít město, ale to už nezažiji."

Přemýšlela jsem, jak to přání uskutečnit. Ve spolupráci se zdravotnickým personálem jsem sehnala široký vozík, domluvila den a oblečení pro paní D. Přemluvila jsem manžela a kamaráda, aby mi pomohli. Naložili jsme paní D. a domnívali se, že nejtěžší máme za sebou. Cesta ze zámku je z kopce, takže jsme jeli zvesela. Panovala výborná nálada, proběhlo pozvání na zmrzlinu, počasí nám přálo. Paní D. vypadala spokojeně.

Cesta zpět do kopce nám ale zabrala hodně času a sil. Oba pánové se shodli na tom, že tato akce byla jejich poslední, já jsem už v hlavě plánovala další, pro radost klientky. Ta se však už nikdy nekonala, protože paní D. zemřela pár týdnů nato.

Po letech ležení na posteli stihla ještě procházku, užila si sluníčka, ochutnala zmrzlinu z kornoutku. Jsem ráda, že jsem u jejího posledního výletu mohla být.

Dobrovolnice S. D.

O dobrovolnictví v domově důchodců jsem začala uvažovat asi před čtyřmi roky. Impulsem bylo obdržení letáčku na výstavě „Šikovné ruce našich seniorů“, která se koná každoročně na výstavišti v Lysé nad Labem.

K charitě mám blízko, zabývám se jí už dlouho, a tak jsem chtěla zkusit přímý kontakt s klienty, který obohacuje obě strany.

Díky svému zvyku vše odkládat a různým soukromým problémům k realizaci došlo až v letošním roce. Napomohlo tomu setkání s koordinátorkou dobrovolnických aktivit. Zatím jsem v domově důchodců byla jen párkrát, povídala jsem si s klientkami a mám pocit, že tato moje aktivita je na takovém začátku, že není ani vhodné se o ní šířit.

Dobrovolnice paní V.

Zhodnocení projektu v Domově Rožd'alovice

(dle externí evaluační studie)

Projekt jednoznačně prověřil význam pozice koordinátorky dobrovolníků. Potvrdil, že je nutné, aby tuto roli zastával interní zaměstnanec domova, který má nejen dobrou komunikační vazbu na vedení domova, ale i potřebné kompetence, a pravomoci pro práci s personálem.

Pozitivním výstupem je reálné uvědomění si výše popsaných bariér i jejich řešení ze strany vedení domova.

Základním vkladem do budoucího rozvoje programu je přesvědčení alespoň poloviny zúčastněných o přínosu dobrovolnického programu a pozitivní nastavení klientů vůči dobrovolníkům.

LUXOR Poděbrady

poskytovatel sociálních služeb

Posláním domova pro seniory LUXOR Poděbrady je zajistit důstojné a spokojené žití seniorů v domově pro seniory a vytvořit podmínky v tomto domově co nejvíce blízké běžnému životu.

Obr. 20 – LUXOR Poděbrady

Popis domova

Nejprve něco málo k původu názvu zařízení LUXOR. LUXOR je název jednoho z nejstarších a nejméně významnějších míst Egypta. Místo se na čas stalo hlavním městem nové sjednocené říše. Celé město je postaveno v souladu s pravidly tehdejších obyvatel – východ slunce je symbolem zrození, respektive života a západ je symbolem smrti. V současnosti je Luxor významným turistickým centrem.

Počátek budovy Luxoru v Poděbradech spadá do roku 1926, kdy Josef Kučera (bývalý hoteliér v Nové Pace) započal stavět pension Luxor. Stavba byla dokončena v roce 1929. Pension Luxor byl majitelem pronajímán lázeňským hostům s kapacitou 45 lůžek. Sám majitel měl v objektu krásný byt a ještě jeden byt pronajímal MUDr. Reiterovi. Personál se skládal ze tří zdravotních sester, dvou kuchařek, čtyř pomocnic, jedné pradelny, tří pokojských a dvou topičů. Celkem tedy 16 lidí. Ještě v roce 1938 byl pension Luxor prvním pensionem s úplným komfortním zařízením v Poděbradech.

Po skončení 2. světové války nastala velká migrace obyvatelstva jak z totálního nasazení, tak i z koncentračních táborů. To se samozřejmě týkalo i českých Židů, kteří se neměli kam vrátit do svých domovů. Na návrh pana Neumanna (reprezentanta Židovské náboženské obce) se po krátkém jednání stal pension Luxor v Poděbradech nejprve prozatímním, následně pak definitivním útočiskem židů. V roce 1945 zde bylo umístěno 45 Židů a v roce 1949 dokonce 69 Židů.

V roce 1948 byl pension Luxor násilně zestátněn při zachování stávajícího chodu. V roce 1957 se název Luxor úředně změnil na název „Židovský domov“. V roce 1959 byl název znova změněn, tentokrát na „Ústav sociální péče pro dospělé“ a jeho vedoucím byl jmenován František Brück. V roce 1960 Ústav sociální péče pro dospělé převzal Okresní národní výbor v Nymburce. V tomto roce se udály dvě věci. Jedna z nich bylo to, že původní majitel Josef Kučera musel opustit svůj byt a byl nastěhován do dvou místnůstek v suterénu a ta druhá, že pro obyvatele židovského vyznání byla zřízena provizorní modlitebna v jídelně. Jako zajímavost je třeba připomenout, že ještě do roku 1963 se v kuchyni připravovalo zvlášť maso pro Židy (košerované), pro které se jezdilo dvakrát týdně do Prahy, a zvlášť pro ostatní obyvatele.

V roce 1961 ONV Nymburk jmenuje do vedoucí funkce Ústavu sociální péče pro dospělé Karla Krejče. Ten po dohodě s ONV Nymburk přejmenovává „ústav“ na „Domov důchodců Poděbrady“ (dále jen DD), zároveň zakazuje židovské bohoslužby v jídelně domova a nechává poprvé zvolit samosprávu v počtu čtyř obyvatel. V té době Domov důchodců Poděbrady obývalo 81 klientů. V letech 1963 až 1967 byla provedena částečná rekonstrukce prádelny (vykachlíkování), ale mandl

zde stále chybí. Dále byla zřízena skromná ošetrovna a nastala průběžná výměna nábytku na pokojích (ve spolupráci se Státními lázněmi). Dělo se tak především z důvodu „výměny“ inventáře obyvatel židovského vyznání. Vyměňovaný nábytek však byl nejednotný, zastaralý a často i nehygienický. V roce 1968 Revizní komise ONV Nymburk ve své kontrolní zprávě národního majetku upozorňuje na alarmující nedostatky v DD. Zejména pro naprosto nevyhovující elektrickou i vodovodní instalaci a celkově zasmušilé prostředí. Komise poukázala na havarijní stav budovy zevnitř i zvenku. K 1.12.1969 odchází Karel Krejča do důchodu a ještě týž den nastupuje na vedoucí místo Anna Novotná. Urychleně se snažila o některé změny, např. pro nechodící chovance zajistila, aby do DD docházel zaměstnanec státních lázní na pedikúru, stříhání, holení, atd. Na toaletách byly dány papíry, k umyvadlům mýdla, k vanám do zdí byla namontována držadla.

Také začala s rekonstrukcí kanceláře, nechala zreorganizovat místní knihovnu a dle možností nechala částečně zrekonstruovat prádelnu, kuchyňky a jídelny. Jelikož se však neúměrně zvýšil počet trvale ležících obyvatel, bylo rozhodnuto po dohodě s ONV v Nymburce, aby Domov důchodců v Poděbradech byl určen pro chodící obyvatele. Ležící byli přemístěni do Domova důchodců v Rožďalovicích. V roce 1975 v DD v Poděbradech žilo 18 mužů a 63 žen.

Rok 1976 přinesl změnu na postu vedoucího. Stala se jí paní Viktorinová. V DD se začal klást větší důraz na „kulturní“ vyžití obyvatel. Povinně se např. část obyvatel musela zúčastňovat manifestací na 1. máje, byli zde časté návštěvy pionýrů a žáků z LŠU, pořádaly se výlety.

V těchto letech až do roku 1988 se Domov důchodců v Poděbradech stal výběrovým zařízením, kam byli umísťováni zasloužilí pracovníci jak ve veřejném, tak i politickém životě. Počet zaměstnanců se ustálil na 23, klientů pak na 80.

V rámci restituce v roce 1992 byla budova vrácena dcerám původního majitele Josefa Kučery. Jedna z nich byla klientkou tohoto DD. Po dobu 4 let budovu ještě pronajímaly ONV Nymburk. V roce 1999 byla od restituentů budova odkoupena. V době, kdy byly zrušeny okresní úřady přešla správa budovy na Krajský úřad Středočeského kraje.

Velká změna nastala za paní ředitelky Jiřiny Nové v roce 1997, kdy byli všichni obyvatelé vystěhováni do náhradních prostor a v době od prosince 1996 do září 1997 proběhla rekonstrukce vnitřních prostor a byly vytvořeny i jednolůžkové pokoje, přistavěna terasa v přízemí k pokojům pro klienty se sníženou pohyblivostí. Tím se zlepšila kvalita života seniorů. Byly přebudované i půdní prostory, vybudován bezbariérový přístup a výměna výtahu.

V roce 2003 došlo k výměně ve vedení DD. Ředitelem se stal Jan Chalupa. Za jeho působení došlo k radikálním změnám. Kromě postupné výměny stávajícího nábytku na pokojích, ale i na chodbách, proběhla další rekonstrukce celé budovy. V důsledku zkvalitnění péče o klienty došlo ke snížení počtu obyvatel na současných 70. Počet personálu byl navýšen na 35. V současné době klienti žijí v jedno, dvou a tří lůžkových pokojích. Prozatím zde však chybí společensko-kulturní místnost, kterou doplňuje jídelna, a zázemí pro personál. Jedná se o domov otevřeného typu, z čehož vyplývá, že zde nemůžeme zajistit služby potřebné kvality lidem s různými typy demencí v pokročilém stádiu. V souvislosti s platností nového zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách byl nastolen proces zavádění standardů kvality poskytované péče do praxe.

Díky možnostem čerpání financí z Evropských fondů byly realizovány projekty, které LUXORu Poděbrady, poskytovateli sociálních služeb, pomohly plně se otevřít veřejnosti. Občané k nám přicházejí nejenom na návštěvy za seniory, ale stávají se sami našimi klienty. Díky nabízeným službám v prostorech LUXORu Poděbrady se pro zdravotně postižené občany v produktivním věku otevřelo Komunitní centrum. Ve Vzdělávacím a denním centru jsou pořádány specializované kurzy pro širokou veřejnost.

Okolí domova

LUXOR Poděbrady se nachází v centru lázeňského města Poděbrady, které leží v malebné Polabské nížině na řece Labi 50 km východně od hlavního města při dálnici D 11. Město má 13 400 obyvatel a přibližně stejné množství pacientů a návštěvníků město každoročně navštíví. Město disponuje veškerou potřebou vybaveností (obchody, školy, úřady, restaurace, kavárny) i možnostmi kulturního vyžití (divadlo, galerie, kino).

Model dobrovolnictví

Koordinátorkou dobrovolníků se v domově LUXOR Poděbrady stala sociální pracovnice, která má z hlediska vedení dobrovolníků na starosti celé zařízení. Z dobrovolnických aktivit převažuje dlouhodobé dobrovolnictví, ze strany klientů je největší zájem o dobrovolníky – společníky.

Dobrovolníci se klientům věnují individuálně – chodí na nákupy, povídají si, čtou, nebo se věnují skupinkám klientů, pro které jsou připraveny aktivity jako trénink paměti a „Setkání s knihou“. V přípravě je výuka seniorů na PC. Nejvíce dobrovolníků přichází z místních škol, dále z řad příbuzných a známých zaměstnanců domova a rovněž domov spolupracuje s místní evangelickou církví.

Obr. 21 – Školení dobrovolníků

Spolupráce se Střední zdravotnickou školou v Nymburce

Spolupráci se Střední zdravotnickou školou v Nymburce jsme navázali v říjnu 2007. Kontakt zprostředkovala pracovnice zdravotního úseku, která zde dálkově studuje. Po dohodě jsme zorganizovali exkurzi se studenty 2. ročníku oboru sociálně ošetrovatelské péče u nás v domově.

Navštívilo nás společně s paní učitelkou asi 30 studentů. Byli informováni o aktivitách a poskytovaných službách LUXORu Poděbrady a provedeni všemi prostory zařízení. Na závěr při přátelském posezení byli informováni o možnosti dobrovolnické činnosti v našem domově pro seniory. Z přítomných studentů vyplnilo dotazník dobrovolníka 11 studentů.

Na první svolané schůzce se zredukoval stav, který trvá do současnosti, na šest aktivních dobrovolníků. Zároveň jsme škole nabídli možnost vykonávat u nás odbornou praxi v rámci studia.

Při našem jednání s paní učitelkou, která je zároveň výchovnou poradkyní, nám bylo nabídnuta možnost využívat počítačovou učebnu s možností výuky na počítači pro naše seniory. Tato nabídka se u nás však nesešla v současné době se zájmem ze strany klientů.

Jelikož kontakt se střední zdravotnickou školou nadále trvá, bylo nám nabídnuto divadelní představení, které nastudovali sami studenti. Toto vystoupení je naplánováno na březen 2008.

V březnu nás čeká další společná akce se střední zdravotnickou školou, a to návštěva holandských studentů, kteří studují příbuzný obor jako naši dobrovolníci. Toto setkání by mělo proběhnout od 11. do 13. března 2008. Součástí jejich návštěvy bude prohlídka LUXORu Poděbrady a společně s dobrovolníky se holandskými studenty budou věnovat i klientům.

Čtení paní S. v LUXORu Poděbrady

Paní S. – dobrovolnice již v důchodovém věku, která ráda svůj volný čas věnuje kulturním činnostem, u nás uspořádala společně s dalšími dvěma kolegy na Vánoce 2006 vystoupení, které obsahovalo četbu, hru na klavír a zpěv.

V dubnu 2007 k nám začala docházet pravidelně dvakrát do týdne. Na svých setkáních s klienty našeho domova předčítala z knih. Velice oblíbené byly knihy s tematikou života populárních herců, které často naši klienti znali i osobně. Po přečtení kapitoly z knihy navazovala spontánní diskuse mezi přítomnými.

Obr. 22 – Trénink paměti

Tato aktivita mezi klienty je velice oblíbená. Paní S. navštěvuje i soukromě některé klienty, se kterými se zná z doby, kdy bydleli v domácím prostředí.

Příběh dobrovolníka

Trénink paměti

Jsem dobrovolníkem v LUXORu Poděbrady. Při svých návštěvách se věnuji s klienty tréninku paměti. Jedná se o cvičení a rozvíjení paměti.

S tréninkem paměti za klienty docházím každé úterý. Před návštěvou klientů jdu za koordinátorkou dobrovolníků, se kterou vždy prodiskutuji náplň dnešního tréninku. Pokaždé připravuji jiný program a zároveň se dozvím, s kým budu spolupracovat. Pro dnešní dopoledne jsem si přichystala trénink s názvem: „Hledá se pán ...“

Klienti jsou vždy předem informováni o mém příchodu koordinátorkou. Dnes jsem měla trénovat s paní S. a P. Přišla jsem za nimi na pokoj a nejprve je obeznámila s programem, který jsem pro ně měla připravený. „Hledá se pán ...“ je trénink paměti zaměřený na hledání co nejvíce slov na jedno písmeno. Mám připravenou tabulku s pojmy: křestní jméno, příjmení, práce, oblečení, dopravní prostředek, přítelkyně, dárek, dovolená, domácí mazlíček. Úkolem pro dámy je, aby si vždy vybraly jedno písmeno a ke každému pojmu našly na to písmeno slovo, písmeno se přitom může několikrát opakovat. Záleží pouze na jejich nápaditosti.

Byla jsem velmi mile překvapená, dámám to šlo „jako po másle.“ Některá slova by mě vůbec nenapadla. Občas se sice stalo, že jsme nemohly na některé slovo přijít, a tak jsme ho jednoduše vynechaly. Dámy později nahradily daný pojem několika slovy.

Celý trénink paměti trval asi hodinu. Poté jsem si s dámami ještě chvíli povídala. Ke konci své návštěvy v domově pro seniory jsem opět zašla za koordinátorkou, zejména abych si zapsala docházku a také abych pověděla, jak dnešní trénink probíhal. Po dalším úspěšném dnu jsem odcházela spokojená a těšila jsem se na další příjemný den strávený v domově.

Dobrovolnice v domově LUXOR Poděbrady

Obr. 23 – Trénink paměti

Zhodnocení projektu v LUXORU Poděbrady

(dle externí evaluační studie)

Realizace projektu umožnila klientům i personálu v zařízení pro seniory v Poděbradech udělat první pozitivní zkušenost s dobrovolnickými činnostmi v péči o klienty.

Projekt přesvědčil větší část personálu nejen o přínosu pro klienty, ale o pozitivním dopadu i na jejich práci. Většina z respondentů je ochotna se v dobrovolnickém programu dále angažovat, dobrovolníky v jejich činnostech podporovat a s nimi spolupracovat.

Dobrovolníci jsou s činností spokojeni, mají chuť do nových aktivit. Dostávají a cítí od klientů i od personálu kladnou odezvu na svou činnost a většina z nich pozitivně změnila pohled na služby, které domov uživatelům poskytuje. To mohou být důležité aspekty pro naplňování potřeby domova otevřít se k lepší komunikaci s veřejností a získávat odtud větší podporu i další dobrovolníky.

Důležitým faktorem pro budoucí rozvoj programu je osobní zájem a nasazení ze strany koordinátorky dobrovolníků, na které zatím spočívá největší nápor a zodpovědnost za realizaci programu.

Centrum Rožmitál pod Třemšínem

poskytovatel sociálních služeb

Naším mottem je „Budeme Vám oporou“. Záleží nám na všech našich klientech, kteří si zvolili naše zařízení sociálních služeb za svůj nový domov, aby se zde cítili spokojeně a měli pocit klidu a zázemí.

Obr. 24 – Centrum Rožmitál pod Třemšínem

Popis domova

Centrum Rožmitál pod Třemšínem je jedno z největších zařízení ve Středočeském kraji. Kapacita zařízení je 212 obyvatel.

Centrum nabízí klientům následující služby:

- domov pro osoby se zdravotním postižením.
- domov pro seniory,
- domov se zvláštním režimem.

Praktický lékař působí v Centru denně v určených ordinačních hodinách. Klientům je poskytována léčebně preventivní péče. Do Centra dochází specialista v oboru psychiatrie. Zdravotnický personál poskytuje základní ošetrovatelskou péči, zprostředkuje odbornou lékařskou péči.

Návštěvní hodiny jsou v zimě denně od 8 do 20 hodin, v létě od 8 do 21 hodin. Další návštěvy jsou vždy možné po domluvě s personálem. Pro návštěvy se nabízí i možnost ubytování.

Nachází se až na samém kraji města Rožmitál pod Třemšínem. Je to asi čtvrt hodiny chůze od centra města.

Okolí domova

Rožmitál je malé město, čítá přibližně 4 000 obyvatel. Je zde základní a mateřská škola, kulturní centrum a několik místních spolků. V deset kilometrů vzdálené Březnici je sociální škola a v Příbrami, která je odsud asi 16 kilometrů, je několik středních škol, včetně střední zdravotnické.

Model dobrovolnictví

Vedení dobrovolníků

Dobrovolníky mají na starosti dvě koordinátorky, které spolupracují s kontaktními osobami na jednotlivých odděleních. V praxi to často funguje tak, že dobrovolnice se spíše setkávala se všemi zaměstnanci, kteří s ní byli během porady seznámeni a věděli, kam ji mají směřovat.

Koordinátorky mají na starosti především vyhledávání a nábor nových dobrovolníků, první setkání s nimi, spojené s prohlídkou Centra, následné zaškolení a později jsou dobrovolníkům k dispozici, pokud by se vyskytl nějaký problém nebo nejasnosti.

Zaškolení dobrovolníků probíhá formou rozhovoru. Dobrovolníkům je představeno vybrané oddělení, kde se zúčastní pracovní porady a jsou představeni všem zaměstnancům. Následně jsou provedeni po oddělení a seznámeni se zdejšími klienty a především s jejich specifickým chováním i potřebami klientů s demencí. Seznámeni jsou také s denním režimem oddělení a bezpečnostními předpisy. Dobrovolníci mohou sami

navrhnout, jaké činnosti by rádi dělali, koordinátorky je seznámí se zájmy a zálibami klientů.

Získávání dobrovolníků

- články do místních novin,
- letáky vyvěšené v Centru, po městě, v čekárnách lékařů, v okolních obcích a na střední škole v Březnici,
- přednášky na školách.

Činnosti dobrovolníků

Canisterapie – má v Centru celkem velkou tradici a je mezi klienty velmi oblíbená. Canisterapeutky se psy docházejí většinou dvakrát v měsíci.

Jednorázové akce – poměrně dlouho probíhá spolupráce s místní školou a školkou. Děti si vždy připraví pěkné vystoupení pro naše klienty. Pravidelně na svátky do Centra dojíždějí pěvecké sbory z okolí.

Povídání a procházky s klienty – pravidelně k nám dochází dobrovolnice – studentka medicíny, která pracuje se skupinkou klientů. Věnují se společně aktivizačním činnostem a procházkám po okolí.

Lze-li to tak nazvat, máme dobrovolníky i v řadách našich klientů. Jedna paní chodí pravidelně krmit svou známou na oddělení pro imobilní klienty. Další klientka obstarává klientům drobné nákupy, dokonce jde několikrát za den do města.

Canisterapie

Canisterapie u nás probíhá už druhým rokem. S radostí k nám pravidelně každý měsíc, někdy i víckrát, zveme pracovníky občanského sdružení Pessos z Příbrami s jejich psím doprovodem. Jejich návštěvy jsou pro nás velkým přínosem.

Nejdříve návštěva pejsků probíhala odpoledne v čítárně naší klidné společenské místnosti. Sešlo se kolem 15 klientů našeho zařízení, někdy méně a někdy i více zúčastněných, udělal se kruh, který pejskové pravidelně obcházeli. Také nám pejskové se svými cvičitelkami pravidelně předváděli nové kousky, které se naučili a ukázali, jak umějí aportovat. To si mohl vyzkoušet každý klient sám. Potom se pejskové s námi potěšili a pomazlili, někteří klienti si pejska pochovali a některým klientům jsme mazlíčka pokládali na postižené, bolavé nebo ztuhlé místo.

V současné době jsme doplnili tuto skupinovou canisterapii o canisterapii individuální, při které se mohou klienti s pejsky pomazlit a potěšit na dece či lehátku. Při polohovací terapii zahřívají pejskové klientům plosky chodidel.

Obr. 25 – Canisterapie

Návštěva psů a cvičitelek je velkým přínosem pro psychickou, ale i fyzickou kondici našich klientů.

Např. u klientky paní M., která má problémy se ztuhlou pravou rukou po mozkové mrtvici. Klientka má ruku sevřenou do dlaně a nerozevře ji. Má zkušenosti, že ji rozevře jen při pravidelném zahřívání ztuhlé dlaně. Proto jsme klientce pokládali pejska Čendu na zdravou ruku, tou ho klientka podržela a druhou rukou Čenda lízala a zahřívala svým tělem do té doby, než se ruka rozevřela. Po těchto terapiích se klientce ruka rozevře a zahřeje dříve, je méně ztuhlá a terapie motivuje klientku, aby svou ruku pravidelně zahřívala a procvičovala sama.

Na pravidelné návštěvy psích miláčků dochází klientka paní H., která je postižená po mozkové mrtvici. Špatně komunikuje s okolím, nedokáže se slovně vyjádřit a je pesimistická. Psychicky nezvládá, že je připoutána na lůžku a že se nedokáže zřetelně vyjádřit. Při konverzaci je roztržitá a nepříjemná. Při návštěvě psů je kladně naladěna, vyloudí se jí úsměv na tváři a dokáže s pejsky hezky komunikovat. Pejskové na její špatnou komunikaci reagují dobře, poslechnou ji a přijdou si pro „pamlsek“ a ona je šťastná, že jí někdo rozumí a že přijde. Ráda se s pejsky pomazlí a pochová je, i přes velký třes těla Čendu udrží a dokáže se s ním

pomazlit. Klientka je po návštěvě pejsků optimisticky naladěna a těší se na jejich na další návštěvu.

Paní V. má ochrnutou levou ruku po mozkové mrtvici. Levá končetina je částečně nehybná a ztuhlá. Klientka s ní pravidelně cvičí, ale bojí se s ní manipulovat. Je nadšená, když si může s fenkou Ebinkou lehnout na lehátko a přitulit se k ní. Ebinka je moc trpělivá, lehne si k postiženému místu a zahřívá ztuhlou ruku. Ruka je poté krásně teplá a červená, je vidět že se rovnoměrně prokrvuje a klientce to dělá velmi dobře. Ruka je po pravidelném zahřívání lépe pohyblivá.

Paní Z., klientce, která u nás byla umístěna pouze přechodně, pomohli pejskové po psychické stránce. Klientka byla často lítostivá a smutná. Trpěla častými pesimistickými náladami a vyhledávala často společnost. Pejskové pro ni byli velké rozptýlení. Klientka se s nimi upřímně pomazlila a protože měla pejska doma, představovala si, že je to on a cítila se lépe a příjemně.

Klientka paní H., která je upoutána na lůžku, pejsky vždy s radostí přivítá. Má pejsky i doma, a proto si psí návštěvu často zve. Pejskové za ní dochází až na pokoj. Po vyzvání klientky pejskové vždy vyskočí až na lůžko, každý pejssek z jedné strany. Klientka většinu času tráví ve svém pokoji, nevychází do společnosti, nechce vysazovat na invalidní vozík a většinu času tráví na lůžku. Pejskové pro ni jsou příjemná návštěva, klientka s pejsky hezky mluví a komunikuje i s cvičitelkami. Na paní H. má canisterapie pozitivní vliv, zlepšuje se jí nálada, a zpřjemňuje si tím i nudný čas na lůžku. Přítomnost pejsků na lůžku také „nutí“ klientku, aby se hýbala. Klientka je pasivní, ale na pejsky reaguje, hladí je a je celkově aktivnější.

Klientka paní J. je od mládí tělesně postižená. Má zdeformované nohy a ruce. Její dlaně a prsty jsou zkroucené a ztuhlé. Klientka si často stěžuje, že má studené ruce a proto je ráda, když pejskové přijdou a může si je pohladit a zahřát se o jejich tělo. Při hlazení pejsků se klientka snaží své deformované prsty natahovat a procvičovat. Při chování pejsků se prsty zahřívají a klientka má pak teplé ruce a příjemný pocit.

Paní K., klientka s roztroušenou sklerózou, je upoutána na lůžku. Její tělo je nehybné, a proto pejsky nemůže ani pohladit. Proto si Čenda lehá k jejím rukám, aby je zahřál. Při pravidelném zahřívání je znát, že ruce jsou prokrvené, začervenají se a jsou rovnoměrně prohřáté. Klientka se cítí příjemně a je spokojená, že jí ruce „nezebou“.

Klientka paní M. je fyzicky v pořádku, ale její psychický stav není dobrý. Projevuje se u ní těžká stařecká demence. Klientka nekomunikuje s okolím, nereaguje na pozdrav a neorientuje se v prostoru a čase. Při návštěvě pejsků je klienta zorientovaná, pozdraví pejsky, zavolá na ně

a pohladí si je. U paní M. je vidět úžasný pokrok. Dává pejskům dobroty a cítí se s nimi bezpečně a spokojeně.

Pan J. je upoután na lůžku. Při nečekaném úraze (zlomenina nohy) se jeho psychický stav zhoršil, zůstal upoután na lůžku a je pasivní. Velmi těžce nese svůj stav a rovněž se u něj začínají projevovat první známky stařecké demence. Má časté lítostivé nálady a je smutný. Na návštěvu pejsků a cvičitelky reaguje velmi optimisticky. Čendu si pozve na lůžko a nechá se od něj zahřívát. S Ebinkou komunikuje, dívá se na ní a dá jí i „pamlsek“. Klient také hezky reaguje na cvičitelky, směje se na ně a je rád, když ho cvičitelka uchopí za ruku a mluví na něj. Také se snaží „mazlíčky pohladit“. Protože klient nedochází do společnosti a tráví čas na lůžku, je to pro něj velké rozptýlení.

Klientka A. je po mozkové příhodě. Většinu času tráví na invalidním vozíku nebo na lůžku, protože má částečně nehybné nohy. Také má poškozeno centrum řeči a vyslovuje jen některé hlásky. Psí návštěvu přijímá na svém pokoji a pozve si je i na lůžko. Každý pejsek si lehne z jedné strany a dělají jí příjemnou společnost. Paní A. je veselá a reaguje na pejsky smíchem. Aktivně se snaží dát pejskům „pamlsek“, přestože má špatnou pohyblivost prstů.

Obr. 26 – Návštěva pejska na pokoji

Příběhy dobrovolníků

K dobrovolnické činnosti v našem Centru jsem se dostala náhodou, poté co jsem si v místním tisku přečetla článek, že Centrum Rožmitál hledá dobrovolníky.

Velice mne překvapila ochota a vstřícnost personálu. Mám již zkušenosti z jedné pražské nemocnice, kam jsem docházela na LDNku. Zde jsem však neměla takový příjemný pocit začlenění mezi zdravotní pracovníky jako v Centru. Celková atmosféra v našem domově pro seniory je velmi pozitivní, všude je krásná, barevná výzdoba, květiny a také fotografie, na kterých jsou klienti při různých činnostech a radovánkách, což je, myslím, výborný nápad, neboť si staří lidé nepřipadají zapomenutí a nepotřební. V pražské LDNce nebyla téměř žádná výzdoba, prostředí působilo smutně a prázdně, zřejmě nebyl nikdo, kdo by měl čas vytvořit příjemný interiér.

Také možnosti zábavy tu nabývají vyšších hodnot než na LDNce. Je to samozřejmě dáno tím, že zde v Centru se mohou lidé procházet venku, mohou se zúčastnit různých her a zábav, které se pro ně často pořádají. Například grilování na zahradě, kde si každý může i zatancovat, mi přišlo jako úžasný nápad. V nemocnici jsem si s klienty mohla leda povídat, zpívat, či je „jen“ držet za ruku. Také jsem se setkala s odporem pacientů, ale myslím, že se jen báli, když nevěděli, kdo jsem. S tímto jsem se v domově seniorů neseetkala. Někdo se mnou komunikoval ihned, někdo až později, ale domnívám se, že každý člověk, ať už je v jakémkoli věku, je rád, když si má s kým popovídat a ví, že se o něho někdo zajímá. Velmi zábavné se pro babičky i některé dědečky ukázalo zpívání. Pustili jsme si lidové písničky a všichni se snažili zpívat nebo jen pobrukovat když neznali slova, ale měli úsměv na rtech, a to byla ta nejhezčí odměna. Dále jsme skládali z písmenek jejich jména, názvy zvířat, dnů či měsíců a zábavnou formou tak procvičovali i paměť.

Chodili jsme na procházky, četli si z knížek, houpali se na houpačce, cvičili v tělocvičně a házeli si s míčkem. Nejradši však všichni měli povídání. Mluvili jsme o jejich životech, o dětství, mládí, práci, koníčkách, o houbaření, o počasí, zkrátka o všem možném. Nejcennějším prožitkem vedle naslouchání jejich vyprávění byl pro mě i pro klienty vzájemný úzký kontakt, například držení za ruku či milé pohazení. A když se pak na mě usmáli a řekli mi, jak jsou rádi, že jsem přišla, byl to ten nejhezčí pocit...

Jsem ráda, že jsem mohla alespoň částečně přispět ke zkvalitnění života mých spoluobčanů. Dobrovolnictví přináší radost nejen obdarovanému ale i dárci. A mělo by se stát přirozenou součástí našich životů.

Dobrovolnice V.Z.

Pohled koordinátorky dobrovolníků

Po setkání se žáky Základní školy Rožmitál pod Třemšínem, jsme získali mladou 13letou dobrovolnici L., která se přihlásila sama. Dochází do našeho Centra pravidelně dvakrát do týdne. Po rozhovoru s ní jsme zjistili, že má zájem o klienty, kteří jsou většinu času upoutáni na lůžku.

Ráda by si s nimi povídala a předčítala jim. Slečna L. má zájem u nás pracovat, protože, jak sama říká, chce lépe vyplnit svůj volný čas a prostředí domova zná, protože zde pracuje její babička a maminka. Důležitým motivem v jejím rozhodování je jistě i její osobní zkušenost s hospitalizací v nemocnici, kdy se poprvé setkala s dobrovolnictvím. Čas, který musela v nemocnici převážně trávit na lůžku, jí zpříjemňovali dobrovolníci.

Zhodnocení projektu v Centru Rožmitál pod Třemšínem

(dle externí evaluační studie)

Realizace projektu umožnila klientům i personálu v Centru v Rožmitále pod Třemšínem udělat důležité dobré první zkušenosti s dobrovolnickými činnostmi v péči o klienty.

Dobrym vkladem do budoucího rozvoje programu je přesvědčení všech zúčastněných o přínosu dobrovolnického programu ke kvalitě poskytovaných služeb. Velmi dobrým startovním začátkem v zařízení je pozitivní zvrát původních obav personálu do podpory dobrovolnického programu a ochoty se na rozvoji programu aktivně podílet.

Dobré zkušenosti, které udělali s dobrovolnickými činnostmi pro seniory první dobrovolníci z okolí, jsou ideálním prvním krokem pro překonání počáteční nedůvěry, zlepšení a prohloubení kontaktu Centra s veřejností a místní komunitou a tím i získání dalších dobrovolníků.

Výhodou a významným pozitivním faktorem do budoucna je vytvoření „kreativního koordinátorského týmu“ dvou koordinátorek, které jsou vzájemně zastupitelné, mohou si poskytnout důležitou vzájemnou podporu hlavně v počátcích a mohou si rozdělit jednotlivé činnosti mezi sebou tak, aby potřebné spektrum činností bylo plně pokryto.

Domov V Zahradách Zdice

poskytovatel sociálních služeb

Posláním Domova V Zahradách Zdice je umožnění prožití klidného, bezpečného a spokojeného života. Pomůžeme při další seberealizaci našich klientů aktivním zapojením do života ve městě a udržením vzájemných kontaktů s rodinou a přáteli.

Obr. 27 – Domov V Zahradách Zdice

Popis domova

Domov V Zahradách Zdice je určen pro klienty, kteří vzhledem ke svému věku a zdravotnímu stavu potřebují psychickou a fyzickou pomoc, kterou jim nemůže poskytnout rodina ani ostatní terénní sociální služby a potřebují pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby.

Ubytování obyvatel je ve 40 jednolůžkových pokojích a 15 pokojích dvoulůžkových s vlastním sociálním zařízením. Pokoje jsou vybaveny novými moderními polohovacími postelemi a moderním nábytkem speciálně vyrobeným pro občany vyššího věku. V přízemí a prvním patře jsou čajové kuchyňky včetně ledniček a společné televize. V každém pokoji je rozvod kabelové televize. Domov je vybaven bezbariérově. V rámci poskytování sociální služby je zajištěno ubytování, stravování, úklid, praní prádla, zajištění zdravotní péče a donáška léků. V zařízení je také k dispozici kaděrnice a pedikérka.

Okolí domova

Domov leží v klidném prostředí nedaleko středu města, svou polohou nabízí procházky v klidu přírody, tak i možnost blízkého kontaktu s obyvateli města Zdice. Do centra města není daleko, je tedy dobře přístupný. Město Zdice je třetím největším městem okresu Beroun a má výhodné autobusové i vlakové spojení s okolními městy. Ostatní služby včetně obchodů jsou snadno dostupné ve městě i pro klienty se ztíženou obslužností. Ve městě se rovněž nachází dvě mateřské školy a základní škola. S vedením obou zařízení je dobrá spolupráce ohledně kulturních aktivit žáků v našem domově.

Model dobrovolnictví

Model dobrovolnictví je kombinovaný (senioři pro seniory a mládež pro seniory), spíše ale inklinuje k **modelu senioři pro seniory**. Spolupráce se seniory v okolí probíhá dlouhodobě – spolupráce s Domácí pečovatelskou službou Žebrák při jednorázových akcích.

Zatím převažují jednorázové akce (kulturní a společenská vystoupení, spolupráce se zařízeními z okolí), dlouhodobé dobrovolnictví se postupně úspěšně rozvíjí.

V budoucnosti se zaměříme na možnost využití dobrovolnictví v našem domově formou workcampu. Vzhledem k umístění domova a jeho prostorovým možnostem si myslíme, že je to možné uskutečnit.

Při získávání dobrovolníků jsme využili především **komunitní model dobrovolnictví – návštěvy lidí z okolí**.

Aktivity, do kterých jsou zapojeni dobrovolníci:

- návštěvy výstav s obyvateli (vánoční, velikonoční, tematické),
- trénování paměti,
- kavárnička – společné posezení klientů u kávy,
- pečení a vaření podle receptů klientů – hotové dobroty jsou podávány na kavárničce,
- jednorázové akce např. houby, výlety na hrady a zámky, společenské akce, pozvání do jiných zařízení na kulturní i tematické akce, výroba dekorací, keramiky apod., společenské a kulturní akce v domově. besídky dětí, hudební produkce, besedy, akce domova jako Den otevřených dveří apod.,
- spolupráce s KLUBEM Betlém – klub rodičů s dětmi v Lochovicích – společné akce a návštěvy,
- dobrovolníci jsou dobrými společníky klientů, pomáhají při vycházkách, nákupu i při sebeobsluze klientů,
- dobrovolníci pomáhají při péči o naše domácí mazlíčky – dva zakrslé králíčky a papoušky.

Obr. 28 – Domácí mazlíčci

Pohled koordinátorky dobrovolníků

Svého prvního dobrovolníka jsem získala z řad bývalých zaměstnanců domova. Pravidelně jednou za 14 dnů se věnuje celé dopoledne našim klientům. Jedná se o společné procvičování paměti tzv. „TRÉNOVÁNÍ PAMĚTI“, o které je mezi klienty velký zájem.

Další dvě dobrovolnice, zatím jen na příležitostné akce, jsem získala hned po návratu z prvního školení pro koordinátory dobrovolníků. Při návratu ze školení, přímo cestou domů, jsem potkala svoji kamarádku - bývalou kolegyni ze školství. Při otázce „Kdy odjíždíš na školení?“, jsem odpověděla, že se právě vracím a jestli to na mně není vidět, že jsem již chytřejší. Poté jsem se obrátila na ni s otázkou, zda se nechce věnovat užitečné činnosti – dobrovolnictví, když odchází v dohledné době do důchodu. Doslova s otevřenou pusou jsem zůstala stát při kladné odpovědi kamarádky a s odpovědí, že určitě i další kolegyně se ráda zapojí. Měla jsem fantastický pocit, že ihned po návratu z několikadenního kurzu jsem byla úspěšná a získala najednou dvě dobrovolnice. Zatím jsou obě zapojeny do příležitostných akcí, ale nebrání se tomu, že by v budoucnu spolupráci rozšířily.

Jak jsem již popisovala, další dobrovolníci jsou z řad studentů. Spolupráce je momentálně v jednání. Pokusím se je zapojit do činností, které zatím u nás neprobíhají – něco nového.

Díky dobrovolníkům začínáme v našem domově s novými aktivitami, například s výrobou keramiky. Klienti dobrovolníky a akce s nimi spojené velice vítají, mají rádi změnu a nové tváře.

Příběh dobrovolníka

Moje přítelkyně byla klientkou Domova V Zahradách ve Zdicích. Chodila jsem za ní často na návštěvy a také jsem příležitostně vypomáhala v tomto zařízení na recepci. Tak jsem poznala většinu obyvatel domova a často jsem si s nimi povídala.

Poznala jsem, jak je pro obyvatele domova důležitý kontakt s lidmi z „venku“. I když se zaměstnanci domova snaží pro ně vymýšlet různé kulturní a společenské akce, kterými jim zpestřují život v tomto zařízení, všichni se do tohoto dění zapojit neumějí nebo nechťejí. I pro tyto klienty je důležitý osobní kontakt (obyčejné povídání, vyslechnutí problému, nebo třeba jenom pomoc při procházce po zahradě nebo do města). Protože já sama jsem také v důchodu a mám čas, chtěla bych ho trochu věnovat této činnosti. Proto jsem se stala dobrovolným pracovníkem.

Dobrovolnice H.S.

Zhodnocení projektu v Domově V Zahradách Zdice

(dle externí evaluační studie)

Realizace projektu umožnila klientům i personálu v Domově V Zahradách ve Zdicích udělat první a důležitou pozitivní zkušenost s dobrovolnickými činnostmi v péči o klienty.

I za cenu jen částečného naplnění stanovených cílů projektu se v situaci sbírání prvních zkušeností a z hlediska stabilního rozvoje dobrovolnického programu v domově pravděpodobně ukázalo efektivnější postupovat „systémem malých kroků“. Rozjezd programu je sice pomalejší, ale bylo prozřetelné, že vedení a koordinátorka vsadili v této první fázi spíše na otevření a posílení kontaktu s veřejností a na získání prvních dobrovolníků. Zlepšení informovanosti a koordinace spolupráce personálu a dobrovolníků bude záležitostí dalšího období.

Přesto, že personál přistupoval k programu zpočátku zdrženlivě a s obavami, je velmi důležité, že se podařilo změnit toto nastavení ve prospěch dobrovolníků. Většina personálu vnímá nejen přínos programu pro klienty, ale uvědomuje si i pozitivní dopad na svou práci. Všichni respondenti jsou ochotni se na rozvoji programu dále aktivně podílet.

Pozitivním faktorem je osobní zájem o program a investice energie ze strany koordinátorky dobrovolníků, která v současné době plní důležitou roli prostředníka a klíčové osoby hlavně mezi dobrovolníky a domovem.

Domov Sedlčany

poskytovatel sociálních služeb

Posláním Domova Sedlčany je zajištění důstojného života seniorům a lidem se sníženou soběstačností v podmínkách blízcích se běžnému způsobu života vrstevníků.

Obr. 29 – Domov Sedlčany

Popis domova

Domov Sedlčany byl otevřen 15.7.1977. Původní projekt výstavby malometrážních bytů na severním sídlišti v Sedlčanech byl ve třech sedmipodlažních panelových domech změněn na zřízení ústavu sociální péče – domova důchodců. Pro zabezpečení provozu v netypických budovách a členitém terénu byly provedeny některé úpravy odpovídající typu sociálního zařízení. Cílem těchto změn bylo vytvoření vyhovujících podmínek pro pobyt klientů a odpovídajícího prostředí pro zaměstnance.

Domov Sedlčany je pobytovým zařízením pro seniory, má kapacitu 300 lůžek. Celý areál tvoří tři sedmipodlažní ubytovací budovy a pavilon pro stravovací provoz a společenské účely. Všechny pavilony jsou propojeny spojovacími chodbami. Klienti jsou ubytováni v bytových buňkách s vlastním hygienickým zařízením v jednolůžkových až čtyřlůžkových pokojích vybavených nábytkem. Pro zlepšení prostředí si mohou klienti přinést osobní věci, např. obrázky, stůl, křeslo, hodiny, televizi, rádio apod. Služby jsou poskytovány na základě písemného smluvního vztahu mezi klientem a poskytovatelem. Snahou domova je stále zlepšování kvality služeb a je podporován profesionální růst zaměstnanců.

Naše služby

Cílem služeb je umožnit uživateli služby důstojný život ve stáří, podporovat jedince se stabilizovaným zdravotním stavem k fyzické a psychické soběstačnosti s cílem umožnit mu v nejvyšší možné míře zapojení do běžného života společnosti, zajistit prostor k seberealizaci, vytvořit podmínky k rozšíření osobních kontaktů, podpořit kontakt s rodinou, naplnit volný čas a v případech, kdy toto vylučuje zdravotní stav, zajistit mu důstojné prostředí a zacházení.

Cílovou skupinou jsou osoby, které mají sníženou soběstačnost zejména z důvodů věku, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby.

Služby uživatelům jsou poskytovány v prostředí, ve kterém se zaměstnanci řídí filozofií standardů kvality sociálních služeb, zejména zachování lidských práv, principy etického přístupu k jedinci, zachování jeho důstojnosti, respektování vlastní vůle a individuality, možnosti spolupráce, respektování léčebných a pracovních postupů a zachování mlčenlivosti.

Služby jsou poskytovány za vytváření takových podmínek pro uživatele, aby mohli zůstat součástí přirozeného místního společenství, mohli žít přirozeným a aktivním způsobem, mohli uplatňovat vlastní vůli a jednat na základě vlastního rozhodnutí s porozuměním

důsledkům své volby, mohli využívat místní instituce, které poskytují služby veřejnosti, a aby byly zachovány přirozené vztahové sítě.

Spolupráce s dobrovolníky je vítanou součástí poskytovaných služeb, zejména v oblasti naplňování a aktivního využívání volného času, při zprostředkování kontaktů s místním společenstvím, při zapojení do běžného života a uspokojování potřeb klientů. Činností, které mohou dobrovolníci vykonávat, je mnoho; vždy jsou však respektovány potřeby, zájmy a přání klientů.

Okolí domova

Sedlčany jsou městem středního Povltaví s 8 000 obyvatel, položené asi 60 km jižně od Prahy, na pravém břehu řeky Vltavy. Ve městě se nachází školy, knihovna, různé spolky, dobročinné organizace a veškeré potřebné služby. Sedlčany a jejich nejbližší okolí nabízí řadu možností pro trávení volného času – kultura, turistika, pamětihodnosti, přírodní památky apod.

Model dobrovolnictví

Spolupráce s dobrovolníky je vítanou možností pro rozšíření nabídky a kvality poskytovaných služeb zejména v oblasti:

- uspokojování duševních a duchovních potřeb klientů,
- naplňování volného času,
- zprostředkování kontaktů se společenským prostředím, vrstevníky a místním společenstvím,
- využívání běžně dostupných služeb a informačních zdrojů,
- prevence osamělosti,
- podpora osobních a sociálních schopností a dovedností.

S dobrovolníky spolupracujeme již několik let, tato činnost byla dosud zajišťována neprofesionálním způsobem, zaměstnanci spolupracovali s dobrovolníky v rámci pracovních povinností a současně zajišťovali další pracovní úkoly.

V současné době dochází k větší profesionalizaci ve vedení dobrovolníků, jedná se o **manažerský model dobrovolnictví**.

Pro vytváření systému a realizaci programu bylo zajištěno:

- 1) Navázání kontaktu s dobrovolnickým centrem.
- 2) Koordinátor, kurz pro koordinátory, účast na supervizi.
- 3) Kontaktní osoby na odděleních.

- 4) Zpracování dokumentace:
  - dobrovolníci v Domově Sedlčany – manuál,
  - propagační materiály,
  - dotazník pro zájemce o dobrovolnictví,
  - dotazník pro zájemce o dobrovolnictví – jednorázové aktivity,
  - výcvik dobrovolníků – osnova,
  - dohoda o dobrovolnické činnosti,
  - kodex dobrovolníka,
  - mlčenlivost,
  - záznam o provedeném školení PO a BOZP,
  - čestné prohlášení,
  - souhlas zákonného zástupce,
  - osvědčení,
  - registrační karta dobrovolníka,
  - záznamový arch o dobrovolnické činnosti,
  - přijímání a zaškolení dobrovolníků a jejich působení v domově,
  - program péče o dobrovolníky.
- 5) Informace pro zaměstnance a klienty.
- 6) Propagace dobrovolnictví mimo domov.
- 7) Nábor dobrovolníků.
- 8) Informace v tisku.
- 9) Oslovení dobrovolníků, kteří již činnost vykonávají.
- 10) Monitorování potřeb a zájmu klientů.

Vedení dobrovolnického programu

Koordinátor dobrovolníků je zaměstnanec domova, který organizuje, vede a řídí činnost dobrovolníků, zajišťuje spolupráci dobrovolníků, zaměstnanců a klientů uvnitř domova, prosazuje a propaguje myšlenky dobrovolnictví mimo domov a vede potřebnou agendu.

V programu Dobrovolníci v Domově Sedlčany plní zejména tyto úkoly:

- spolupracuje s dobrovolnickým centrem,
- provádí vyhledávání, nábor a výběr dobrovolníků,
- provádí vstupní pohovory se zájemci o dobrovolnickou činnost, připravuje výcvik dobrovolníků,
- vyhledávání a výběr činností pro dobrovolníky,
- zařazování dobrovolníků do činnosti domova, příprava náplně práce dobrovolníků, vedení a hodnocení dobrovolníků, podpora jejich motivace,
- zpracování metodiky, vedení dokumentace a registru dobrovolníků, připravuje smlouvy a další dokumenty, zajišťuje administrativní agendu spojenou s dobrovolnickým programem,
- propagace dobrovolnictví, zpracování propagačních materiálů,
- je kontaktní osobou pro dobrovolníky, zajišťuje kontakty a spolupráci mezi dobrovolníky, zaměstnanci, klienty, vedením a dalšími organizacemi, přijímá připomínky k programu a dobrovolnické činnosti,
- spolupracuje s kontaktními osobami na odděleních, zejména v oblasti vyhledávání a výběru činností pro dobrovolníky, monitorování potřeb klientů a oddělení, předávání informací, supervize, hodnocení činnosti, kvality a prospěšnosti dobrovolnické činnosti (zpětná vazba), rozvoj dobrovolnictví na oddělení,
- zajišťuje supervize dobrovolníků,
- připravuje podklady pro vyhodnocení programu a dobrovolnické činnosti.

Kontaktní osoba – koordinátor dobrovolníků spolupracuje s kontaktními osobami na jednotlivých odděleních. Kontaktní osoba zejména:

- je přesvědčena o prospěšnosti programu, je komunikativní, je zaměstnancem oddělení, které spolupracuje s dobrovolníky, je nejčastěji v kontaktu s dobrovolníky na oddělení,
- podílí se na výběru dobrovolnických činností, které vyhovují oddělení, na monitorování potřeb klientů a potřeb oddělení,
- spolupracuje s dobrovolníky na oddělení, má přehled o fungování dobrovolníků přímo na oddělení, je dobrovolníkům k dispozici,
- spolupracuje se zaměstnanci na oddělení, prosazuje myšlenky dobrovolnictví v týmu zaměstnanců na oddělení,

- dostává od koordinátora informace o nástupu nového dobrovolníka, vede evidenci dobrovolníků na oddělení,
- přijímá připomínky, návrhy a náměty dobrovolníků, klientů a zaměstnanců oddělení,
- upozorňuje koordinátora na možná rizika, dává podněty k dalšímu rozvoji nebo změnám programu, spolupracuje s koordinátorem.

Myšlenka získat na každém oddělení kontaktní osobu vznikla na samém začátku projektu, v době, kdy jsme věděli, že chceme vytvořit fungující systém dobrovolnické činnosti a ještě více otevřít domov dobrovolným aktivitám a realizovat program, který se stane trvalou součástí poskytovaných služeb. Kdo se stane kontaktní osobou bylo zcela v kompetenci zaměstnanců oddělení, koordinátor byl připraven pomoci v případě potřeby.

V poměrně krátké době se podařilo získat na každém oddělení kontaktní osobu, zaměstnance, který se bude věnovat dobrovolníkům a jejich aktivitám na oddělení, bude prosazovat myšlenky dobrovolnictví, monitorovat zájmy a potřeby klientů i oddělení, bude spolupracovat s koordinátorem a stane se důležitým článkem vznikajícího systému a důležitou součástí dobrovolnického programu.

Po individuálních pohovorech zaměřených především na zájem o spolupráci a informace o programu se uskutečnila první společná schůzka koordinátora a kontaktních osob. Jejím hlavním cílem bylo projednat informace o projektu a programu (včetně dosavadního průběhu, přípravy dokumentace a dalších náležitostí), role a kompetence kontaktních osob a koordinátora, způsoby spolupráce s koordinátorem, zaměstnanci, klienty a dobrovolníky, možnosti předávání námětů, připomínek a návrhů apod.

První společné setkání potvrdilo aktivní zájem kontaktních osob o spolupráci v oblasti dobrovolnictví a stalo se pozitivním příslibem pro další spolupráci a rozvoj dobrovolnických aktivit v našem domově. Kontaktní osoby pracují v třísměnném provozu, jejich hlavním úkolem v rámci dobrovolnického programu je činnost uvnitř oddělení a spolupráce s koordinátorem. Při jejich činnosti je však potřebná a nutná podpora a spolupráce také ostatních členů pracovního týmu. Jaké způsoby a formy spolupráce na oddělení využívají záleží především na jejich dohodě s ostatními zaměstnanci na oddělení. Vždy však mohou počítat s podporou a pomocí koordinátora.

Zařazování dobrovolníků do činnosti domova probíhá ve spolupráci s kontaktními osobami. V praxi to znamená, že koordinátor projedná se zájemcem o dobrovolnickou činnost jeho nabídku, možnosti

spolupráce a další náležitosti (rozsah činnosti, časové možnosti, výcvik, dohoda atd.). Nabídku a další postup projedná s kontaktními osobami; mají přehled jednak o klientech, kteří mají zájem o dobrovolníky, jednak o činnostech dobrovolníků, o které mají zájem klienti. Dříve než je klient s dobrovolníkem seznámen, je osloven a seznámen s konkrétní nabídkou dobrovolníka, teprve pak je klientovi dobrovolník představen. Koordinátor předá kontaktní osobě na oddělení registrační kartu dobrovolníka, kde je uveden druh a rozsah jeho činnosti.

Výběr a přijímání dobrovolníků

Výběr a přijímání dobrovolníků provádí koordinátor ve spolupráci s kontaktními osobami, popř. dalšími zaměstnanci, na základě poptávky a přání klientů a nabídky uchazeče o dobrovolnickou činnost tak, aby mohl maximálně využít dobrovolníkův zájem, dovednosti, schopnosti, náměty a nápady.

Metody získávání dobrovolníků s ohledem na jejich možné zdroje

- informační letáčky, plakát, vývěska,
- regionální tisk,
- cílené informační setkání – získávání dobrovolníků spojené s konáním akce, kde lze předpokládat účast (zájem) veřejnosti,
- školy (GOA, učiliště, ZUŠ),
- osobní kontakty – příbuzní, známí,
- spolupráce se sdruženími, zájmovými spolky, institucemi,
- spolupráce s obecními úřady v místě a regionu.

Příprava a výcvik dobrovolníků

Každý dobrovolník má právo být na svou činnost náležitě připraven, zaškolen, seznámen s posláním a činností domova, zúčastnit se výcviku, znát případná rizika. Podle charakteru dobrovolnické činnosti příprava, zaškolení a výcvik obsahuje:

- a) teoretickou část,
- b) praktickou část.

Obsah a cíl výcviku

- pozvání zájemců o dobrovolnickou činnost na individuální nebo skupinové setkání, na kterém se zájemce dozví obecné informace o dobrovolnictví, informace o možných činnostech, je seznámen s nabídkou, podmínkami, prostředím a rovněž je zjišťována motivace a zájem dobrovolníka,

- výběr vhodných činností – pomocí dotazníku zjišťujeme očekávání dobrovolníka, jeho časové možnosti, dovednosti, schopnosti, zkušenosti, motivace, zájmy a přání. Na základě další dohody se domlouváme jakou činnost, akce či aktivitu, pro koho a jakou část dne bude dobrovolník klienty v domově navštěvovat,
- školení (dle charakteru dobrovolnické činnosti):
  - informační a propagační materiály o domově, struktura a poslání domova, základní dokumenty, vnitřní předpisy,
  - problematika pracoviště a specifika práce se seniory, praktické znalosti práce se seniory, jednání s klientem, psychologické minimum, nácvik komunikačních dovedností,
  - role dobrovolníků a forma spolupráce s personálem,
  - možnosti supervize, hodnocení, zpětná vazba, ocenění (smysl, cíl supervize),
  - mlčenlivost, ochrana osobních údajů klientů, kodex, práva a povinnosti dobrovolníků,
  - bezpečnost práce a požární ochrana.

Vždy je dobrovolníkům ponechán prostor pro dotazy, připomínky, náměty, možnost projednat jejich obavy a nejasnosti.

Výcvik probíhá individuálně nebo ve skupině dobrovolníků, do přípravy, výcviku a předávání zkušeností může být zapojen i zkušenější dobrovolník.

Zařazování dobrovolníka do činnosti domova a jeho podpora v průběhu činnosti

Podmínkou pro zařazení dobrovolníka do pravidelné činnosti je:

- dosažení plnoletosti nebo podepsané prohlášení – souhlas zákonného zástupce,
- čestné prohlášení dobrovolníka,
- úvodní pohovor s koordinátorem dobrovolníků.

Požadavky na dobrovolníky

- a) specifické činnosti – dobrovolník využívá své profesionální dovednosti, předkládá osvědčení k výkonu činnosti (např. pedikérka),
- b) ostatní dobrovolnické činnosti – nejsou stanoveny kvalifikační předpoklady.

Osobnostní a morální předpoklady

- slušné chování a jednání,
- vztah a postoj ke klientovi – ohleduplnost, takt, empatie, lidskost s dodržováním hranic, poctivost, spolehlivost, otevřenost, ochota, tolerance,
- schopnost respektovat klienta a chránit jeho práva.

Dovednosti a schopnosti

- komunikační dovednosti,
- schopnost naslouchat, vytvářet prostředí důvěry,
- spolupracovat,
- jednat s klienty,
- jiné dovednosti podle zaměření dobrovolnické činnosti.

Zapojení dobrovolníka do činnosti

- seznámení s kontaktní osobou a klientem,
- supervize, konzultace, zpětná vazba,
- podpora motivace, průběžné vyhodnocování,
- dobrovolník má možnost zúčastnit se dalšího vzdělávání zajišťovaného koordinátorem (např. kurzy první pomoci, psychologické semináře apod.),
- dobrovolník zaznamenává svůj příchod a odchod v knize docházky,
- o svém příchodu informuje kontaktní osobu, popř. personál na oddělení,
- akutní problémy řeší s kontaktní osobou, popř. se službu konajícím personálem na oddělení,
- připomínky, nedostatky a další zjištění projednává s kontaktní osobou nebo koordinátorem.

Dokumenty pro dobrovolníky

- dotazník,
- školení – bezpečnost práce a požární ochrana,
- dohoda o dobrovolné činnosti,
- kodex dobrovolníka, jeho práva a povinnosti,
- mlčenlivost dobrovolníka.

Odmítnutí dobrovolníka

Koordinátor může odmítnout uchazeče o dobrovolnickou činnost, jestliže:

- a) uchazeč je v akutní psychické krizi (např. nepřekonané negativní zážitky),
- b) hrozí prosazování svých zájmů, které jsou v rozporu s cíli a posláním domova a dobrovolnického programu.

Ukončení spolupráce s dobrovolníkem

- a) uplynutím doby, na kterou byla sjednána,
- b) na základě dohody dle rozhodnutí dobrovolníka,
- c) ukončením ze strany domova pro opakované nebo závažné porušení dojednaných pravidel (Dohoda o dobrovolnické činnosti, včetně příloh).

Dobrovolnické činnosti

Dobrovolníci vykonávají činnost zaměřenou především na uspokojování duševních a duchovních potřeb klientů, na volnočasové a zájmové aktivity, sociálně terapeutické a aktivizační činnosti, podporu při naplňování osobních cílů a přání klienta, při zprostředkování kontaktů se společenským prostředím, vrstevníky, místním společenstvím, při využívání běžně dostupných služeb a informačních zdrojů, na podporu aktivizace klienta, prevence osamělosti, jeho osobních a sociálních schopností a dovedností:

- a) pravidelnou činnost zaměřenou na volnočasové aktivity,
- b) individuální kontakty s jednotlivými klienty jako společníci nebo průvodci,
- c) jednorázovou činnost, např. zajištění kulturního programu,
- d) specifické činnosti, při kterých dobrovolník využívá své profesionální dovednosti.

Aktivity pro dobrovolníky

- jednorázové akce
  - výstava fotografií a poezie,
  - doprovod do divadla,
  - pouťová zábava, včetně doprovodu klientů,
  - posvícenská zábava, včetně doprovodu klientů,
  - kulturní pořad Spolku divadelních ochotníků – Dostaveníčko ve staré Praze aneb Sedlčanský divadelní ochotníci zpívají Hašlerky,

- odpoledne s hudbou, včetně doprovodu klientů,
- Mikulášská zábava – účast, včetně doprovodu klientů, dobrovolníci zajistili Mikuláše, anděla, andělíčka, čerty, pomoc při přípravě a úpravě kostýmů, včetně líčení,
- Vánoční písně a koledy u štědrovečerního stolu,
- Silvestrovský candrbál, včetně doprovodu klientů.
- pravidelné aktivity
  - návštěvy klientů, povídání,
  - doprovod do zahrady,
  - doprovod do kaple,
  - aktualizace nástěnky s duchovní tematikou,
  - drobné nákupy osobních potřeb, novin a časopisů,
  - ruční práce a klubové aktivity v klubu zájmové terapie,
  - práce s počítačem a internetem (skupina 1x týdně),
  - odpolední klubové setkání (ve skupině 1x za 14 dnů),
  - povídání nad biblí, biblické příběhy (skupina 1x za 14 dnů),
  - kroužek ručních prací,
  - čtení, povídání (skupinová aktivita).

Cestování životem

Zveme Vás na odpolední klubové setkání s Janem a Jaroslavou Kuruczovými na téma „Cestování životem“, společné povídání, zpívání, kytara, setkání nad fotografiemi, které si účastníci mohou přinést s sebou, vždy ve středu jedenkrát za 14 dnů (lichý týden) v 15.30 hod. v klubovně.

Do Sedlčan jsme se přistěhovali v září 2007 z Mladé Boleslavi, kde jsme jako manželé pracovali v neziskové organizaci Naděje. Bylo to nízkoprahové centrum pro lidi z ulice. Manželka zde pracovala 7 let jako sociální pracovnice a já 4 roky jako vedoucí střediska. Založením jsme křesťané, a proto i v Sedlčanech jsme se rozhodli pracovat pro bližní. Rozhodli jsme se na základě potřeby města založit klub Jirky Bureše na památku našeho klienta, který zemřel vlivem drog.

Vize našeho klubu se zaměřuje na různé věkové skupiny, chceme oslovit i mateřské centrum, dětské domovy, preventivně školy s programem prevence drog, šikany, AIDS. Pro manžele chceme nabídnout poradenství o vztazích a rodině, pro seniory docházku do domovů důchodců, azylových domů a ústavů. Získáváme i podobně nasměrované lidi a dobrovolníky, z čehož máme velkou radost.

Jan Kurucz

Obr. 30 – Cestování životem

Na základě propagačních aktivit domova pro získávání dobrovolníků projevil pan Jan Kurucz zájem o spolupráci s naším domovem jako dobrovolník. Nabídl možnost setkávání se skupinou klientů, na každé setkání by společně s manželkou připravili určité téma, o kterém by si s klienty povídali, mohl by zazpívat, zahrát na kytaru, promítnout video ukázkou, pozvat hosta apod.

Na prvním setkání s názvem *Tajemství sdílení* se oba manželé představili vyprávěním ze svého života, pohovořili o své nabídce na pravidelná setkávání, ale především diskutovali s klienty o jejich zájmu a možných námětech pro další setkání. Společné povídání bylo doplněno zpíváním známých písniček s doprovodem kytary.

Na další setkání na téma *Zdravá výživa* připravili ochutnávku, pozvaný host vyprávěl zajímavý až dojemný příběh ze života chudého chlapce; a protože se toto setkání konalo před Vánocemi, mělo sváteční atmosféru, nechyběly vánoční písně a koledy, které si každý mohl zazpívat dle připravených zpěvníčků.

Třetí setkání na téma *Cestování životem* odhalilo celou řadu námětů a možností pro vyprávění ze života či o životě, o kořenech, tradicích, zajímavých a oblíbených místech, o věcech kolem nás. A tak se

Cestování životem stalo pravidelným a živým klubovým setkáváním s programem, na kterém se mohou podílet všichni účastníci. Je otevřené pro všechny, kteří se chtějí s ostatními podělit o své životní příběhy, zkušenosti a zážitky nebo jen tak posedět v příjemné a přátelské atmosféře. Každé setkání je jiné, dobrovolníci mají vždy připraveno nějaké zpestření, pěkné písničky, hosta se zajímavým vyprávěním či dalším hudebním nástrojem, malé občerstvení, fotografie, video, povídají o sobě, o své práci, svých zkušenostech, ale také naslouchají a přizpůsobují program zájmu klientů.

Obr. 31 – Cestování životem

Turistický oddíl

Se zajímavou nabídkou k dobrovolnické spolupráci nás oslovil zástupce turistického oddílu. Propojení dětí, mládeže a seniorů může být prospěšné pro obě generace, a tak jsme postupně začali nápad realizovat. Když jsme klientce, která projevila zájem o spolupráci s dobrovolníky, nabídli možnost návštěv tříčlenné skupinky děvčat, s úsměvem prohlásila: „Jéje, ale budu si mít o čem povídat s tak mladými lidmi? Ale ano, ať přijdou.“

V současné době začíná šest tříčlenných skupinek ve věku cca 11 až 16 let individuálně navštěvovat „svého“ klienta. O čem společná setkání budou, záleží především na přání klienta a vzájemné dohodě. Ale mladí dobrovolníci dokážou také činnost navrhnout a klient se sám rozhodne, zda nabídku přijme. Např.: klient, který o počítač a internet nikdy neprojevil zájem, se najednou začal zajímat, jak je otevřena naše internetová kavárna, zda a kdy by ji mohl navštěvovat. „Jeho“ chlapi dobrovolníci mu totiž navrhli, že by ho naučili pracovat na počítači a mohl by si také vyhledat nějaké informace na internetu.

Další klientka k návštěvám děvčat uvedla: „Děvčata jsou prima, jsem ráda, že za mnou chodí. Vyprávím jim o svém životě, co jsem dělala, kde jsem bydlela a podobně, děvčata mi vypráví o škole, kde byly o prázdninách. Máme si pořád co povídat. Už se těším na lepší počasí, to budeme spolu chodit na procházky.“

A co k návštěvám klientů říkají mladí dobrovolníci? „Paní je bezvadná, chtěla, abychom jí přečetly noviny a příště si s sebou přineseme knihu místních pověstí a encyklopedii o zvířatech,“ řekla děvčata po první návštěvě klientky.

Spolupráce s těmito mladými dobrovolníky je na úplném začátku. První poznatky jsou pozitivní, ukazují, že přispět ke smysluplnému využívání volného času klientů může každý bez ohledu na věk, pokud přichází s chutí a se zájmem.

Příběhy klientů

Paní M.N. za mnou chodí po celou dobu, co dělá v domově dobrovolnici. Známe se ale už dlouho, vlastně tak dlouho, co jsem v domově, protože tu dříve pracovala. Povídáme si spolu, přinese mi menší nákup, leccos potřebuji i z města. Moc to pro mne znamená. Mám s kým pohovořit, probereme domácí věci, co je u nás nového, co dělají děti či co jsem doma prožívala. Stále máme o čem hovořit. A když zrovna nemáme jiné téma, hovoříme o aktualitách kolem nás.

Klientka paní M.H.

Chodí za mnou paní N., přichází jednou týdně, nosí mi jablka, která mám moc ráda a různě si je upravují. Velice to vítám, jsem moc ráda, že sem chodí. Někdy si spolu popovídáme o práci, o věcech kolem nás. Někdy mě navštíví na klubovně a pak pohovoří se všemi společně. Je moc hodná a ochotná.

Klientka paní E.N.

Obr. 32 – Čtení s dobrovolníky

Příběhy dobrovolníků

Místní organizace Svazu tělesně postižených v Sedlčanech, jíž jsme členy, začala v roce 2004 spolupracovat s domovem důchodců. Na podzim jsme byli pozváni na Posvícenské sportovní hry, kde se nám moc líbilo. Klientka, paní D., nás pozvala k sobě do pokoje a provedla nás domovem důchodců. Pak jsme se domluvili se sociální pracovnící – koordinátorkou dobrovolníků, zda bychom mohli do domova důchodců docházet a zúčastňovat se aktivit v klubu zájmové terapie.

Jsme v invalidním důchodu, máme volný čas, tak jsme se rozhodli ho trávit v kolektivu domova. Kolektiv je tu dobrý, líbí se nám tu a jsme rádi, že sem můžeme chodit. Hodně věcí se tady přiučíme, poznáváme nové věci, nové lidi. Máme tu i kamarády, které někdy navštívíme na pokoji. Býváme pozváni na různé kulturní programy. Bydlíme v Sedlčanech, není to příliš daleko, a tak cestu do domova máme spojenou s příjemnou procházkou. Těšíme se na další spolupráci...

Dobrovolníci paní M.O. a pan O.I.

Řadu let jsem pracovala v sedlčanském domově, neustále jsem byla mezi lidmi, jejich spokojenost mi přinášela radost a uspokojení. Po odchodu do důchodu jsem v domově ještě nějakou dobu pracovala, ale jednoho dne nastal čas ukončit pracovní poměr. Brzy mi práce mezi lidmi začala chybět, a tak jsem za nimi začala znovu docházet. S některými klienty jsem jen pohovořila, zavzpomínala na dobu minulou, občas jsem jim přinesla noviny nebo drobný nákup.

Postupně jsem kolem sebe vytvořila skupinku klientů, za kterými docházím pravidelně, povídáme si spolu, nosím jim noviny, časopisy a drobné nákupy nebo je doprovodím na akce pořádané v domově, na nákup do prodejny apod. Mám radost, že jim mohu být prospěšná, že mohu být někomu užitečná a mohu aktivně a pro radost druhým využívat svůj volný čas. Dobrovolnictví mi přináší pocit seberealizace, kontakty s lidmi, pocity uspokojení, radosti a užitečnosti.

Dobrovolnice M.N.

Postřehy z práce s počítačem pro seniory

Domníval jsem se, že činnost u počítače pro mne nemá prakticky smysl, pro získávání informací pro mne stačí četba denního tisku, sledování teletextu v televizi, eventuelně návštěva knihovny a tam nahlížení do různých encyklopedií. Odcházel jsem do starobního důchodu v roce 1989 a v té době počítače byly nainstalovány do ohromných budov (výpočetní střediska) a užívaly se převážně k výpočtu mezd a sledování pohybu zásob. Ovšem vývoj a použití výpočetní techniky dosáhl obrovského vývoje a pokroku a dnešní generace se již bez internetu zřejmě neobejde. Miniaturizace umožňuje použití přímo u uživatele i na cestách v nejrůznějších oborech lidských činností.

Když se mi naskytla možnost seznámit se s internetem, rád jsem se jí chopil. Největší obavy jsem měl z posměchu okolí pro neznalost. To moje děti a vnuci mi dávají pocítit, že jsem nepoužitelný k práci s počítačem. Jaké však bylo moje překvapení, když slečny instruktorky (dobrovolnice) byly příjemné a chápací a nedávaly mi ani v nejmenším znát, že výpočetní technika pro mne skončila u logaritmického pravítka, max. kapesní kalkulačky se základními matematickými úkony a spojovací technika u polního telefonu s klíčkou induktoru.

Rád se práce a dalšího vzdělávání v oblasti internetu zúčastním i nadále, pokud nás budou školit tak chápací instruktorky, kterým nevadí někdy dost dementní nápady nás senilních staříků. Konec konců i pro nás starce může být internet, byť i v minimálním rozsahu, přínosem a obohacením na cestě do krematoria. Dívenky, instruktorky díky!

Klient pan K.S.

Zhodnocení projektu v Domově Sedlčany

(dle externí evaluační studie)

Díky určité odvaze znovu vyzkoušet to, co již jednou nemělo v Domově dlouhé trvání, a díky zřetelně vyjádřené podpoře dobrovolnického programu ze strany vedení domova, umožnila realizace projektu klientům i personálu v domově seniorů v Sedlčanech udělat velmi důležitou opakovanou, a tentokrát pozitivní zkušenost s dobrovolnickými činnostmi v péči o klienty.

Znalost a potvrzení dobrého počátečního odhadu rizik a vědomá práce s těmito oblastmi ze strany vedení i koordinátorky jsou předpokladem jejich úspěšného odstraňování v další fázi rozvoje programu.

Velmi podstatným pozitivním faktorem je osobní zájem a nasazení ze strany koordinátorky dobrovolníků. Koordinátorka velmi dobře plní důležitou roli klíčové osoby mezi všemi zúčastněnými stranami.

Jedna třetina personálu domova zaznamenala v průběhu projektu významný posun od počáteční opatrnosti a nedůvěry k pozitivnímu hodnocení celého programu. Třebaže je personál v řadě oblastí opatrný a kritický, je velmi podstatné, že převážná většina personálu deklaruje podporu jeho dalšímu rozvoji a ochotu se na tomto rozvoji aktivně podílet. Tuto informaci je třeba jako devizu v další fázi využít a zhodnotit.

Dobrym předpokladem pro další rozvoj programu a získání dalších dobrovolníků je spokojenost většiny dobrovolníků (u tří čtvrtin se pozitivně změnil názor na služby, které domov poskytuje), jejich ochota rozvíjet v domově i jiné typy dobrovolnických činností a také potřeba znát lépe potřeby klientů. To dokládá, že pozitivní zpětná vazba od klientů je pro dobrovolníky podstatná.

Domov seniorů Úvaly

poskytovatel sociálních služeb

Posláním Domova seniorů Úvaly je poskytování sociálně-zdravotních služeb klientům v důchodovém věku, kteří se ocitají v nepříznivé sociální a zdravotní situaci a potřebují péči a podporu při běžných denních úkonech a ostatních činnostech poskytovaných sociální službou.

Obr. 33 – Domov seniorů Úvaly

Popis domova

Domov seniorů Úvaly je příspěvkovou organizací Středočeského kraje. Jeho provoz byl zahájen v dubnu roku 1999. Kapacita domova je 47 uživatelů. Budova je dvoupodlažní, bezbariérová.

V přízemí se nachází kuchyň, velká jídelna pro uživatele, jídelna zaměstnanců, společenská místnost, vstupní hala, odkud je možno vyjít i na terasu a do zahrady s altánem, sociální zařízení, kanceláře, prádelna a dílna pro pracovní terapii.

V prvním patře lze najít zázemí pro zdravotnický personál a pracovníky přímé péče, ordinaci lékaře, centrální koupelnu, kuřárnu, pokoje pro uživatele se zvýšenou péčí, pokoje pro uživatele bez zvýšené péče, modlitebnu, hovornu a čajovou kuchyňku vybavenou kuchyňskou linkou, vaříčem a televizí.

Ve druhém patře je umístěna tělocvična a rehabilitační místnost, kuřárna, pokoje pro uživatele bez zvýšené péče, hovorna s telefonním automatem (na kartu), čajová kuchyňka vybavená stejně jako v prvním patře a společná koupelna.

Cílem Domova seniorů Úvaly je zajistit klientovi podmínky k důstojnému životu, podpořit ho v samostatnosti, soběstačnosti, aktivizovat ho nebo alespoň pomoci mu udržet jeho zbývající fyzické i psychické schopnosti. Snažíme se zapojit klienta do okolní společnosti, aby využíval běžně dostupné služby a žil obvyklým životem, jako jeho vrstevníci.

Naší cílovou skupinou jsou senioři v důchodovém věku s věkovým průměrem okolo 80 let, kteří mají trvalé bydliště zejména v Praze-východ, eventuálně v hlavním městě Praze a Středočeském kraji.

Domov poskytuje služby seniorům, kteří pozbyli schopnost se ze zdravotních důvodů sami o sebe postarat ve svém domácím prostředí či seniorům, kteří se nedokáží se svou tíživou sociální situací sami vyrovnat a nemají dostatečné rodinné zázemí, jež by jim toto pomohlo zvládnout v jejich přirozeném prostředí.

Dále poskytujeme služby seniorům, pokud péče o ně nemůže být zajištěna členy jejich rodiny, ani jinou ambulantní či terénní službou a domov je schopen jim poskytnout kvalitní a odpovídající služby.

Domov seniorů Úvaly neposkytuje služby seniorům, kteří mají trvalé bydliště mimo výše uvedený kraj a město, seniorům závislým na alkoholu či psychotropních látkách a seniorům, jejichž zdravotní stav vyžaduje zvláštní odbornou péči, kterou domov není schopen v rámci personálu ani vybavení poskytnout.

Okolí domova

Domov seniorů Úvaly se nachází v obytné části Úval, např. blízko pošty a Domu s pečovatelskou službou. Není přímo v centru města, ale dobře dostupný. Nedaleko se nachází Městský úřad Úvaly, zdravotní středisko, lékárna, vlakové nádraží nebo kadeřnictví. V Úvalech jsou mateřské a základní školy, střední a vyšší školy nikoli. Nachází se zde také Klub důchodců a Dům dětí a mládeže. Úvaly mají dobré spojení vlakem i autobusem s Prahou.

Model dobrovolnictví

Vlastní vedení dobrovolníků

Koordinátor se věnuje tvorbě metodiky práce s dobrovolníky, hledání, výběru a spolu s ředitelkou domova přijímání dobrovolníků, zaškoluje je a seznamuje je s jejich působištěm. S ostatními pracovníky domova spolupracuje během zapojování dobrovolníků do činnosti domova a zejména při seznamování s uživateli.

Možnosti získávání dobrovolníků:

- „komunitní“ model (návštěvy lidí ze sousedství, přátelé, známí a příbuzní),
- využívání studentů, škol,
- spolupráce s DPS a jinými zařízeními pro seniory v okolí.

Aktivity dobrovolníků:

- a) společnosti na popovídání a procházky,
- b) předčítání skupině uživatelů,
- c) individuální předčítání uživatelům,
- d) pořádání přednášek na historická a cestopisná témata.

V současné době spolupracuje s Domovem seniorů Úvaly pět dobrovolníků. Zájem ze strany klientů je především o individuální návštěvy dobrovolníků, klienti si přejí mít u sebe někoho, kdo jim bude dělat společnost a příjemní jim chvíle trávené v domově.

Paní M. je naším dobrovolníkem od září 2007, paní je 60 let a je v invalidním důchodu. O možnosti dobrovolnické práce v domově se dozvěděla prostřednictvím letáku. V srpnu 2007 přišla domov navštívit poprvé. Paní M. navštěvuje klientku domova 2x týdně. Věnuje se jí jako společnosti na popovídání i procházky.

Naší v pořadí druhou dobrovolnicí se stala v září 2007 paní O., která žije v Domově s pečovatelskou službou Úvaly – v sousedství našeho domova. O dobrovolnické činnosti se dozvěděla při návštěvě našeho zařízení. Paní je téměř 80 let a i přes vysoký věk je velmi vitální. Paní M. navštěvuje našeho klienta, tráví společně čas procházkami nebo povídáním o životě.

Paní A. se dozvěděla o možnosti zapojit se jako dobrovolník z letáku ve městě a do domova přišla s nabídkou předčítání knížek pro skupinku našich uživatelů.

Paní S. je zaměstnankyní našeho domova, ale rozhodla se, že se bude věnovat klientům i ve svém volném čase. V současné době dochází za několika z nich a věnují se čtení knih, časopisů nebo aktuálních novin.

Obr 34 – Historicko-cestopisná přednáška

Paní K. se o dobrovolnické práci dozvěděla přímo při návštěvě domova. Tato možnost se jí velmi zalíbila a začala si pro klienty připravovat historicko-cestopisné přednášky. Dosud proběhly dvě přednášky, první byla na téma Egypt a velmi uživatele zaujala. Další přednáška byla o Londýně a napříště si paní K. připravuje téma Paříž a Francie. Přednášky jsou doplněny obrázky a fotkami, probíhají jednou za měsíc a těší se u klientů velké oblibě.

Zhodnocení projektu v Domově seniorů Úvaly

(dle externí evaluační studie)

Realizace projektu umožnila klientům i personálu v Domově seniorů v Úvalech udělat první a velmi důležitou pozitivní zkušenost s dobrovolnickými činnostmi v péči o klienty.

Velmi podstatným faktorem je, že personál přijal dobrovolnický program za svůj, je ochotný se v dobrovolnickém programu i nadále angažovat, dobrovolníky v jejich činnostech podporovat a s nimi spolupracovat.

Dalším významným pozitivním faktorem do budoucího rozvoje programu je osobní zájem o program a investice energie ze strany koordinátorky dobrovolníků. Koordinátorka velmi dobře plní důležitou roli klíčové osoby mezi všemi zúčastněnými stranami a je ve své práci dobře hodnocena dobrovolníky a podporována jak vedením, tak i řadovým personálem.

Výborným základem do dalšího rozvoje programu je přesvědčení všech zúčastněných o přínosu dobrovolnického programu klientům, ke kvalitě poskytovaných služeb a viditelný efekt na psychice klientů, který tuto kvalitu dobrovolnické služby odráží.

Jako prozřetelný a ve svém důsledku pozitivní faktor se projevil počáteční velmi realistický až opatrný přístup vedení domova, který od počátku pracoval s možnými riziky, aniž by ale brzdil aktivitu a akceschopnost koordinátorky – to svědčí o velmi dobrém rozdělení týmových rolí.

Domov Hostomice – Zátor

poskytovatel sociálních služeb

Posláním domova je podpora uživatelů v soběstačnosti, v dovednostech, v sebeobsluze, v odpovědnosti za své chování, v samostatném rozhodování a seberealizaci, ve snížení sociálního a zdravotního rizika, dále poskytování služeb podle uzavřené Smlouvy o poskytování služeb včetně zdravotně-ošetrovatelských a sociálních individuálních plánů jednotlivých uživatelů, poskytování kvalitní a efektivní služby v souladu se všemi právy, povinnostmi a standardy kvality sociálních služeb, včetně snahy o motivaci uživatele k co nejmenší závislosti na službě.

Obr. 35 – Domov Hostomice – Zátor

Popis domova

Domov Hostomice – Zátor poskytuje sociální služby občanům, kteří dosáhli věku pro přiznání starobního důchodu a kterým z důvodu trvalých změn zdravotního stavu nemůže být zajištěna péče v domácím prostředí.

Kapacita domova je 70 klientů, kteří jsou ubytováni na jedno a dvoulůžkových pokojích bez sociálního zařízení, které je umístěno na jednotlivých patrech domova. Provoz domova zajišťuje 39 zaměstnanců, z toho 18 v přímé péči.

Klientům domova je poskytováno ubytování, stravování dle jednotlivých diet a úkony péče, které zahrnují pomoc při základních životních úkonech, pomoc při hygieně nebo poskytnutí podmínek pro hygienu, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, aktivizační programy, pomoc při vyřizování a zajišťování soukromých úředních úkonů, aj.

Zájemce o službu musí nejprve podat žádost o poskytování služby sociální péče a její přílohy. Tato žádost je po přijetí zařazena do evidence čekatelů a po uvolnění vhodného místa je žadatel vyzván k nástupu. Služba je poskytována na základě smluvního vztahu mezi poskytovatelem a uživatelem.

V domově mají klienti možnost využívat různé terapie (muzikoterapie, ergoterapie, aromaterapie, reminiscenční terapie, taneční terapie, cvičení paměti, cvičení jemné motoriky, atd.), pořádají se společenské a kulturní programy, výlety, návštěvy okolních zařízení při různých příležitostech a akcích.

Velice oblíbeným je projekt se základní školou, v rámci kterého dojíždí do zařízení žáci základní školy předčítat imobilním klientům literaturu s různou tematikou, připravují si kulturní pásma a akce k jednotlivým ročním obdobím. Tento projekt funguje již od roku 2004 a je klienty velice vítán.

V nepravidelných intervalech se také spolupracuje s mateřskou školou, většinou při vánočních a velikonočních besídkách. Při těchto akcích mají klienti domova vždy připraveny pro děti drobné dárečky, které sami vyrobí.

Dále jsou v Hostomicích různé zájmové organizace, z nichž v minulosti spolupracoval s domovem jen Svaz zdravotně postižených a to každoročním konáním Papučového bálu, kterého se klienti domova účastní. Několikrát se také členové SZP při své vycházce zastavili v domově a při kávě pohovořili s klienty.

Okolí domova

Domov je umístěn ve vzdálenosti 3 km od malého města Hostomice, v lesním prostředí středočeské pahorkatiny Brdy. Vzhledem ke své poloze skýtá domov bydlení v klidném, zdravém prostředí. Nevýhodou zařízení je zhoršená dostupnost veřejných služeb a úřadů. Také návštěvníci domova jsou odkázáni na vlastní dopravu.

Dalšími zájmovými organizacemi, které v Hostomicích působí, jsou např. Svaz chovatelů drobného zvířectva, Svaz žen, Dobrovolní hasiči, Fotbalový klub, Zahrádkáři, Baráčníci, Šachisté. V hostomické radnici sídlí také malá místní knihovna.

Model dobrovolnictví

Proces získávání dobrovolníků a práce s nimi začala v domově Hostomice-Zátor v dubnu 2007 zapojením se do projektu Management dobrovolnictví v zařízení sociálních služeb.

V Domově Hostomice – Zátor je uplatňován **model vlastního vedení dobrovolníků prostřednictvím dvou koordinátorů**, kteří mají na starosti celé zařízení. V prvních měsících projektu převažovaly v domově zejména jednorázové akce s dobrovolníky, například různé přednášky, kulturní a společenské akce a výpomoc při těchto akcích. V současné době je navázán smluvní vztah se třemi dobrovolníky, kteří mají v úmyslu docházet do zařízení dlouhodobě a věnovat se zejména přímé práci s klienty.

Získávání dobrovolníků v domově probíhá účastí koordinátorů na schůzích různých zájmových spolků a veřejných zasedání, kde prezentují záměr otevřít zařízení veřejnosti a zlepšovat podmínky pobytu klientů v domově spoluprací s dobrovolníky. Při těchto setkáních jsou zúčastnění informováni o typu poskytované sociální služby, cílové skupině a principech, na kterých je služba poskytována. Zároveň se dovídají, v jakých oblastech je možno se v domově realizovat a co je domov ochoten a schopen dobrovolníkům nabídnout.

K informování veřejnosti o možnostech dobrovolné činnosti jsou využívány letáčky, které jsou distribuovány do jednotlivých organizací, a také publikace v místním tisku.

Spolehlivým zdrojem dobrovolníků v domově jsou rodinní příslušníci a známí zaměstnanců domova a lidé ze sousedství. Odezva je také z církevních skupin.

Ve zrodu je spolupráce s Městským úřadem v Berouně, kde na základě kladné odezvy od zaměstnanců úřadu probíhají jednání s tajemníkem o eventuelní spolupráci.

Vzhledem k velké vzdálenosti středních škol a téměř nedostupnosti škol vyššího stupně zatím nebyla navázána spolupráce na studentské úrovni, ale plánem je přednáška ve střední zdravotnické škole v Berouně s nabídkou realizace exkurse jejích studentů do domova, kde by se seznámili s prostředím a klienty a eventuálně získali zájem o dobrovolnou činnost.

Překážkou v získávání dobrovolníků do zařízení je vzdálenost k jednotlivým obcím a městům, nedostupnost veřejnou dopravou, kterou překonáváme dovážením dobrovolníků ústavním vozem.

Aktivita dobrovolníků

Od zapojení domova do projektu „Management dobrovolnictví v zařízení sociálních služeb“ proběhlo v domově několik setkání a aktivit s dobrovolníky.

První dobrovolnicí v domově byla paní, která zde hledala zaměstnání a po dohodě byla zapojena do dobrovolné činnosti. Vzhledem ke svému umění hry na klavír se realizovala v hudebním vystoupení pro klienty při pravidelné odpolední kavárně, kde dosud klienti poslouchali hudbu reprodukovanou. Tato dobrovolnice jim zpříjemnila posezení živou hudbou a vyprávěním na různá témata. Bohužel po krátké době onemocněla a nyní se její vystoupení nekonají.

Další jednání o dobrovolné činnosti proběhlo na schůzi Svazu invalidů, kde se domluvila jednorázová akce pro klienty domova. Klienti domova byli pozváni na odpolední společné posezení v přírodě s programem a občerstvením. Této akci se zúčastnilo pět klientů domova.

Pravidelným a nejvíce aktivním dobrovolníkem domova je přímo jeden klient, který denně udržuje okolí domova, např. odklízí spadané listí, sníh, pleje záhony, udržuje chodníky apod. Tato činnost je mu velmi milá a přináší mu uspokojení z toho, že je něčím užitečný.

O prázdninách se uskutečnila další jednorázová akce s kazatelem husitské církve, který přišel klientům domova přednášet o misijní činnosti a životě obyčejných lidí na Ukrajině.

Během letních prázdnin navštívili domov dva žáci základní školy, kteří pomáhali personálu při společenských akcích a krátili klientům volné chvíle hrou na kytary.

V měsíci říjnu se podařilo navázat spolupráci s učitelkou z mateřské školy v Hostomicích, která v minulých letech ještě coby studentka působila v domově při nabývání praktických zkušeností pro své studium. V současné době začala docházet do domova jako dobrovolník a věnuje se přímé práci s klienty. Během své návštěvy tráví čas jako společnice

u lůžka, vyváží imobilní klienty ven a vaří klientům kávu při odpolední kavárně.

Další dlouhodobější spolupráci jsme navázali s členy Sboru adventistů sedmého dne, jejichž dvě členky navštívily domov a pracovaly se skupinou klientek na výrobě vánočních dárečků pro své rodiny a diskutovaly o různých tématech. Jedna dobrovolnice z tohoto sboru dokonce ovládá masáže, takže během setkání prováděla masáž šíje jednomu ze zúčastněných.

Příběhy dobrovolníků

O dobrovolnictví jsem se dozvěděla od mé dlouhodobé přítelkyně, která je ředitelkou sociálního zařízení pro seniory a zároveň koordinátorkou dobrovolníků. Navštívila mne a oslovila. Předpokládala, že tím, že jsem členkou církevního sboru, budu empatická s klienty zařízení a budu schopna jim zpříjemnit volné chvíle. Informace o dobrovolnictví jsem slyšela poprvé v životě.

K mému působení jako dobrovolník jsem byla zpočátku skeptická, protože jsem se na jaře tohoto roku o Velikonocích zúčastnila s naším církevním sborem besídky a klienti domova mi připadali bez zájmu. Přesto jsem se rozhodla, že být dobrovolníkem vyzkouším, ale abych na to nebyla sama, přenesla jsem informace na své kolegyně ve sboru. Jedna kolegyně projevila zájem a od té doby jedenkrát měsíčně na sobotní odpoledne spolu do domova dojíždíme. V domově se věnujeme skupinovým ručním pracím s klienty a individuálně děláme společnice u lůžka u imobilních klientů.

Původní obavy se zcela rozplynuly a z našich návštěv odjíždíme s dobrým pocitem a uspokojením.

Dobrovolnice, paní A.

Pohled koordinátorky dobrovolníků

Další dobrovolnice, která k nám do domova dochází, je učitelka MŠ. Během svého studia na pedagogické střední škole docházela do domova na své povinné praxe. Během těchto praxí se seznámila s chodem domova a s jeho klientelou. Proto, když se dozvěděla o možnosti být dobrovolníkem v domově od své matky, která je zaměstnancem, nebylo pro ni příliš složité se rozhodnout. Sama se přihlásila koordinátorkám a specifikovala, v kterých oblastech by se ráda realizovala.

Nejčastější činností, kterou vykonává, je výpomoc na úseku přímé péče a společnost u lůžka imobilních klientů. Častou aktivitou je účast při podávání kávy v kavárně a jiných společenských akcích.

V lednu 2008 přišla do Domova Hostomice – Zátor Jana, která zde chtěla hledat zaměstnání. Vzhledem k tomu, že v tu dobu nebyla v domově

žádná pracovní příležitost, nabídli jsme Janě, že zatím může docházet jako dobrovolnice, poznat klienty i prostředí a až se něco uvolní, mohla by nastoupit.

Během rozhovoru o možnostech dobrovolné činnosti v Domově Hostomice – Zátor jsme zjistili, že Jana má doma 3 psy a nejmenší z nich, šeltie Andulka má moc ráda společnost. A jelikož ze zkušenosti víme, že někteří naši klienti se velice o zvířata zajímají, nabídli jsme jí, že by mohla přijít i s Andulkou. Paní Jana tento návrh přijala, prý často jezdí psy venčit do zdejších lesů.

První návštěva Jany a Andulky se uskutečnila skupinově na dvou kavárnách, které domov provozuje. Během tohoto setkání se Jana s Andulou klientům představila a Jana vyprávěla, odkud Andulka pochází, jaké výcviky absolvuje, co má a nemá ráda a podobně. Během této první návštěvy se již navázaly některé individuální vztahy mezi klienty, psem a jeho paničkou a byly domluveny individuální schůzky na další termín.

Obr. 36 – Dobrovolnice Jana s pejskem Andulkou

Vzhledem k okolnostem se posléze uvolnilo v domově místo instruktorky sociální péče a Jana zde od března nastupuje jako zaměstnanec, ale s Andulkou bude klienty nadále navštěvovat.

A nakonec krátká zpráva, kterou jsme obdrželi po první Janině návštěvě v domově:

Dne 19. února jsem navštívila Váš domov se svým pejskem šeltíí Andulkou, abych se všem představila a jak jsem doufala i potěšila všechny zdejší obyvatele. Moc se mi mezi Vámi líbilo a cítila jsem se tu jako mezi svými blízkými. Andulka byla zjevně potěšena přízní a zájmem a obě se těšíme na další setkání.

Dobrovolnice Jana

Příběh klienta

Dlouholetá klientka našeho domova se již od první informace o dobrovolnictví v našem zařízení těšila. Zlom nastal ve chvíli, když zjistila, že dobrovolnice, která přijde a bude s klienty dělat její oblíbené ruční práce, je ze sboru Adventistů sedmého dne.

Tato klientka má velmi špatné zkušenosti s touto církví ze svého soukromého života. Snažili jsme se klientku uklidnit tím, že dobrovolnice nebude při své činnosti zmiňovat své přesvědčení a ani druhým ho nebude podsouvat. S touto zásadou byla dobrovolnice také seznámena.

Při setkání, které následovalo, nedošlo k žádnému konfliktu, nebo ožehavé situaci, naopak setkání proběhlo ve velmi příjemné atmosféře. Zmiňovaná klientka přišla na setkání ostražitá a připravená na eventuální konflikt, ale odcházela naprosto spokojena a uvolněná a dokonce si s dobrovolnicí domluvila, že připraví náplň dalšího setkání.

Obr. 37 – Pejsek Andulka v „akci“

Zhodnocení projektu v Domově Hostomice – Zátor

(dle externí evaluační studie)

Realizace projektu umožnila klientům i personálu v Domově v Hostomících – Zátoru udělat první zkušenosti s dobrovolnickými činnostmi v péči o klienty.

Velkou výhodou a významným pozitivním faktorem do budoucna byla a je vlastní zkušenost a znalost fungování dobrovolnických programů pro seniory ze strany ředitelky domova, což se promítlo do její ochoty podílet se daleko intenzivněji na koordinaci a řízení programu společně s koordinátorkou. Tato její osobní investice do spolupráce se následně vrátila v podobě nastartování a rozjezdu programu i v náročných podmínkách.

Dobrym vkladem do budoucího rozvoje programu je přesvědčení převážné většiny zúčastněných o přínosu dobrovolnického programu klientům a ke kvalitě poskytovaných služeb

I přes náročné podmínky se podařilo získat dobrovolníky pro pravidelné aktivity v domově a zajistit jim i dopravu, což sekundárně bude pozitivně působit v okolí dobrovolníků a podpoří spontánní propagaci dobrovolnických aktivit v domově.

Domov seniorů Jenštejn

poskytovatel sociálních služeb

Popis domova

Při cestě po silnici 610 z Brandýsa nad Labem do Prahy uvidíte před příjezdem do obce Podolánka po levé straně mírný, zalesněný kopec, který leží nad Jenštejnským údolím. Toto místo si po roce 1943 vybral za svůj domov a 12 let zde působil léčitel Jan Mikolášek. Tehdejší režim však léčitelství nepřál. Jan Mikolášek musel ukončit svou činnost a 14. listopadu 1960 bylo v jeho sídle umístěno prvních 30 obyvatelů nově vzniklého Domova důchodců v Jenštejně.

Vznikla organizace, která pro celé další období poskytuje svým obyvatelům především základní životní potřeby – bydlení, stravu a bezpečí. V průběhu následujících let proběhlo v objektu několik rekonstrukcí, díky kterým se stal Domov důchodců Jenštejn významným poskytovatelem pobytových sociálních služeb v okrese Praha-východ.

Samotná historie však neurčuje kvalitu poskytovaných služeb. Ta je dána především odbornou úrovní zaměstnanců a podporovaná dlouholetou zkušeností s péčí o obyvatele odkázané na pomoc druhé osoby. Posláním naší organizace je pokračovat v poskytování těchto služeb. Uvědomujeme si, jak mnoho práce pro organizaci a její obyvatele vykonali naši předchůdci.

Budeme dělat vše pro to, aby byl Domov seniorů Jenštejn i v novém právním prostředí Zákona o sociálních službách nadále vyhledávaným poskytovatelem pobytových sociálních služeb, který umí vyjít vstříc individuálním potřebám svých klientů.

Domov seniorů Jenštejn poskytuje pobytové služby, jejichž nedílnou součástí je ubytování včetně vybavení nábytkem, dodávka tepla, vody a elektrické energie, praní a drobné opravy prádla, úklid ubytovacích i společných prostor včetně údržbářských prací nutných k jejich provozu (malování prostor, revize a údržba zařízení), dále příprava a výdej stravy (normální i diabetické), obstarání drobných nákupů, pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní osobu a sociální poradenství. Další služby jsou poskytovány dle individuálních požadavků obyvatel.

Naším cílem je nabízet široké spektrum služeb. Pro obyvatele je v objektu organizace zajištěna nepřetržitě dosažitelná zdravotnická pomoc na ošetrovně (odbornost všeobecné sestry). Poskytujeme především služby, o které je zájem. Obyvatelé mají možnost zaregistrovat se u praktické lékařky, která v objektu ordinuje dvakrát týdně. Rozsah doplňkových služeb se průběžně mění dle zájmu obyvatel i dodavatelů. Tradiční službou je obstarání léků, hygienických potřeb, činnost kadeřnictví, holičství a ošetrovatelské pedikérky, prodej textilu apod. Každý obywatel může využít úschovy cenností a peněz.

Model dobrovolnictví

DS Jenštejn se nachází v první fázi začleňování dobrovolníků. Zaměstnanci si ale uvědomují zejména v průběhu přípravy „Individuální plánů péče“, že nemají tolik času, kolik by klienti potřebovali na „posezení a popovídání“ a uvítali by dobrovolníky.

Kde a jak získává domov dobrovolníky

Návštěva školy

Původním plánem bylo hledat dobrovolníky v řadách studentů školy, která se nachází v Brandýse nad Labem. Do školy chodí studenti sociální práce, studium je jednak denní a jednak dálkové. Pro výběr studentů jsem se rozhodla spolupracovat hlavně s denním studiem, které navštěvují studenti, kteří nemají další jinou činnost, mají více volného času a zajímá je komunikace s lidmi čili sociální práce.

Po dohodě se zástupkyní ředitele jsem navštívila studenty zdejší školy během vyučovací doby. Beseda byla vedena diskusí. Nejprve jsem studentům popsala pracovní náplň sociálního pracovníka, pracovníků přímé péče a popsala činnosti dalších zaměstnanců domova. V další části této besedy jsme mluvili o poskytovaných službách, činnosti zařízení, pobytu v zařízení a dalších informacích, které studenty zajímaly při pokládání dotazů. Poslední část besedy byla věnována dobrovolnictví, dobrovolníkům a projektu, který probíhá v našem zařízení.

Cílem besedy byla dohoda se studenty na budoucí spolupráci. Diskuse byla velmi zajímavá, studenti kladli otázky velmi často a sama jsem byla překvapená, že je činnost zajímá. Při zpětné vazbě ke konci besedy jsem však zjistila, že většinu z nich zajímá sociální práce orientovaná na jiné skupiny lidí, popř. jiná zařízení, která pečují např. o drogově závislé, děti či bezdomovce.

Na závěr jsem studentům předala kontakt a spojení na naše zařízení a na mne. Do současné doby se však žádný ze studentů na mne neobrátil.

Kontaktování lidí z obce (Jenštejn)

Obec Jenštejn, kde se nachází Domov seniorů Jenštejn, má asi 500 obyvatel. Obyvatel staršího věku, kteří by mohli naše zařízení navštěvovat za účelem naplnění volného času, není mnoho. Lidé mladšího věku, které by tato činnost mohla zajímat, zde již pracují. Bohužel ani v této oblasti se mi nepodařilo najít dobrovolníka.

Co nám to přineslo a jak dál?

Tento projekt mi přinesl mnoho nových zkušeností. Např. při návštěvě školy jsem měla možnost poprvé jednat s mladými lidmi, které zajímá sociální práce, měla jsem možnost diskutovat o sociálních problémech, o tom, jak studenti vidí stáří a další problematiku týkající se tohoto období. Tato setkání obohatilo mé zkušenosti v sociální práci, v jednání s lidmi, a v přístupu v jednání.

Další přínos realizace projektu vidím v typování vhodných klientů k dobrovolníkům. Během vedení porad, práce s týmem a konzultací s klíčovými pracovníky jsem si mohla vytvořit seznam klientů, kteří by měli zájem o dobrovolníka – společníka.

V podstatě díky tomuto projektu, který nabídla organizace Hestia ve spolupráci s dalšími organizacemi, jsem dostala pevný základ a možnost rozvíjet sociální práci a péči v našem zařízení. Pokud by se dobrovolníci nepřihlásili, mohu v projektu pokračovat, kurz a pozdější supervize mne zahrnuly veškerým komfortem, který potřebuji k tomu, abych v programu pokračovala, nabrala zkušenosti s tím, co vyšlo, či nevyšlo a do budoucna se připravila na možnou spolupráci s dobrovolníky.

Koordinátorka dobrovolníků

Zhodnocení projektu v Domově seniorů Jenštejn

(dle externí evaluační studie)

Účast v projektu umožnila vedení zařízení a koordinátorce definovat přesněji podmínky a předpoklady nutné pro případné pokračování práce na rozjezdu a realizaci dobrovolnického programu v Domově seniorů v Jenštejně.

Výhodou do budoucna je, že vedení domova chce v realizaci dobrovolnického programu pokračovat a počítá již s procesem v delším časovém horizontu, než byla doba tohoto projektu.

Koordinátorka si v rámci projektu vyzkoušela jen základ systému práce s dobrovolníky (týmová spolupráce, supervize...) bez její praktické podoby, ale je pozitivní, že má chuť se v rozvoji programu i nadále angažovat.

4. Závěr

Projekt „Management dobrovolnictví v zařízení sociálních služeb“ ukázal některé typy dobrovolnických programů v domovech pro seniory, v této publikaci bylo představeno 13 z nich. Projekt potvrdil skutečnost, že k tvorbě dobrovolnického programu je třeba přistupovat individuálně a na základě zmapování místních podmínek.

Díky evaluaci, která probíhala během realizace dobrovolnických programů, se ukázaly podpůrné faktory, které přispěly k lepšímu průběhu projektu nebo naopak faktory, které jeho průběh brzdily nebo ho zcela zastavily.

Na závěr si dovoluujeme uvést ve stručném shrnutí všechny faktory, které se podílely na úspěšnosti a efektivnosti programů a které mohou posloužit jako vodítko pro další zájemce o tvorbu dobrovolnických programů.

Nejvýznamnější pozitivní a podpůrné faktory

- vedení domova zná a dobře rozumí principům dobrovolnického programu,
- vedení systematicky podporuje koordinátorku v její roli,
- vedení podporuje dobrou informační a motivační přípravu personálu hned od počátku programu,
- koordinační tým – dvě koordinátorky je lepší než jedna koordinátorka – umožňuje vzájemnou zastupitelnost a podporu,
- vědomí nepostradatelnosti pozice koordinátorky pro realizaci programu – s osobou koordinátorky stojí a padá program jako takový,
- koordinátorka je klíčovou osobou pro dobrovolníky – pro dobrovolníky je důležitý a preferovaný osobní kontakt s koordinátorkou,
- organizační systém programu je přijímán jako opora bezpečnosti a stability programu, nikoli jako bariéra tvořivosti dobrovolníků či administrativní zátěž,
- dostatečná pozitivní zpětná vazba dobrovolníkům od personálu.

Nejvýznamnější bariéry a rizika

- chybí počáteční informační příprava a další systematická práce s personálem,
- chybí odpovídající informovanost a motivace klientů k zapojení do dobrovolnických aktivit,
- příliš direktivní přístup vedení domova a přílišné omezení koordinátorky v pravomocích (vážně potřebná flexibilita),
- rozhodování o dobrovolnickém programu „od zeleného stolu“, cíle neodpovídají reálné situaci a skutečným potřebám klientů,
- chybějící koordinátorka nebo personální výměna v pozici koordinátorky v klíčové první fázi programu,
- zneužívání dobrovolníků personálem.

Kontakty

Seznam domovů pro seniory

Domov seniorů Dobříš, poskytovatel sociálních služeb

Za poštou 1660, Dobříš

Koordinátorka dobrovolníků: Michaela Krejčová, krejcovadd@seznam.cz

Domov Březnice, poskytovatel sociálních služeb

Sadová 618, Březnice

Koordinátorka dobrovolníků: Marie Süsmilichová,

susmilichova.m@seznam.cz

Domov seniorů Jankov, poskytovatel sociálních služeb

Školní 161, 257 03 Jankov

Koordinátorka dobrovolníků: Iveta Dittrichová, iveta.ditt@centrum.cz

Dům seniorů Mladá Boleslav, poskytovatel sociálních služeb

Olbrachtova 1390/II, 293 01 Mladá Boleslav

Koordinátorka dobrovolníků: Irena Bláhová, blahova@ddmb.cz

Domov seniorů Nové Strašecí, poskytovatel sociálních služeb

Křivoklátská 417, 271 01 Nové Strašecí

Koordinátorka dobrovolníků: Jitka Šebková, jitka.2910@seznam.cz

Domov Rožďalovice, poskytovatel sociálních služeb

U Barborky 1, 289 34 Rožďalovice

Ředitelka domova: Miroslava Honzíková, domovduchodcu@c-box.cz

Luxor Poděbrady, poskytovatel sociálních služeb

Tyršova 678, 290 01 Poděbrady

Koordinátorka dobrovolníků: Dana Šlemínová, sleinova@dd-pdy.cz

Centrum Rožmitál pod Třemšínem, poskytovatel sociálních služeb

Na spravedlnosti 589, Rožmitál pod Třemšínem

Koordinátorky dobrovolníků: Lenka Kubová, Kateřina Matějčíková,

Lenisek.k@seznam.cz, Xno1@seznam.cz

Domov V zahradách Zdice, poskytovatel sociálních služeb

Čs. armády 969, Zdice

Koordinátorka dobrovolníků: Danuše Házlová, danuse.hazlova@cvt.cz

Domov Sedlčany, poskytovatel sociálních služeb

U kulturního domu 746, Sedlčany

Koordinátorka dobrovolníků: Dagmar Kuthanová,

Dagmar.kuthanova@dd-sedlcany.cz

Domov seniorů Úvaly, poskytovatel sociálních služeb

nám. Svobody 1475, Úvaly

Koordinátorka dobrovolníků: Helena Krumpholzová, hel.mag@seznam.cz

Domov Hostomice – Zátor, poskytovatel sociálních služeb

Hostomice pod Brdy 373, 267 24

Koordinátorky dobrovolníků: Monika Špiclová, Alena Káchová – ředitelka,

spiclova.zator@tiscali.cz, alena.kachova@tiscali.cz

Domov seniorů Jenštejn, poskytovatel sociálních služeb

Vinořská 78, 250 73 Jenštejn

Koordinátorka dobrovolníků: Jana Šindelářová, socialni@ddjenstejn.cz

Na projektu „Management dobrovolnictví v zařízení sociálních služeb“ spolupracovali a poděkování patří:

Jiřímu Tošnerovi, garantovi projektu (jtosner@hest.cz),

Ivaně Kořínkové, evaluátorce projektu (ikori@centrum.cz),

Olze Sozanské, supervizorce projektu (osozanska@hest.cz),

Adéle Cupákové, garantce kurzů (adelacupakova@seznam.cz),

Kateřině Slánské, konzultantce dobrovolnických programů (dckladno@seznam.cz),

Erici Zet'ové, konzultantce dobrovolnických programů (dckladno@seznam.cz),

Renatě Luxové, konzultantce dobrovolnických programů (rluxova@seznam.cz),

Michalu Novotnému, konzultantovi dobrovolnických programů (novotny.katovice@seznam.cz),

Renatě Steinbauerové, konzultantce dobrovolnických programů,

Aleně Široké – Šimečkové, konzultantce dobrovolnických programů (alena@simecek.org).

Koordinátorka projektu a editorka publikace:

Klára Aronová, (k.aronova@hest.cz)